

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SPLOŠNEGA SODIŠČA (sedmi razširjeni senat)

z dne 12. junija 2014*

„Konkurenca — Zloraba prevladujočega položaja — Trg centralnih procesnih enot — Odločba o ugotovitvi kršitve člena 82 ES in člena 54 Sporazuma EGP — Rabati za zvestobo — ‚Gole‘ omejitve — Opredelitev zlorabe — Analiza enako učinkovitega konkurenta — Mednarodna pristojnost Komisije — Obveznost preiskave, ki jo ima Komisija — Meje — Pravica do obrambe — Načelo dobrega upravljanja — Celovita strategija — Globe — Enotna in trajajoča kršitev — Smernice o načinu določanja glob iz leta 2006“

V zadevi T-286/09,

Intel Corp. s sedežem v Wilmingtonu, Delaware (Združene države), ki so jo sprva zastopali K. Bacon, barrister, M. Hoskins, N. Green, QC, S. Singla, barrister, I. Forrester, QC, A. Parr, R. Mackenzie, solicitors, in D. Piccinin, barrister, nato I. Forrester, A. Parr, R. Mackenzie in D. Piccinin,

tožeča stranka,

ob sodelovanju

Association for Competitive Technology, Inc. s sedežem v Washingtonu, DC (Združene države), ki ga zastopa J.-F. Bellis, odvetnik,

intervenient,

proti

Evropski komisiji, ki jo zastopajo T. Christoforou, V. Di Bucci, N. Khan in M. Kellerbauer, zastopniki,

tožena stranka,

ob sodelovanju

Union fédérale des consommateurs – Que choisir (UFC – Que choisir) s sedežem v Parizu (Francija), ki ga je sprva zastopal J. Franck, nato E. Nasry, odvetnika,

intervenient,

zaradi predloga za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije C(2009) 3726 final z dne 13. maja 2009 v zvezi s postopkom na podlagi člena 82 [ES] in člena 54 Sporazuma EGP (zadeva COMP/C-3/37.990 – Intel) ali, podredno, predloga za odpravo ali znižanje globe, ki je bila naložena tožeči stranki,

* Jezik postopka: angleščina.

SPLOŠNO SODIŠČE (sedmi razširjeni senat),

v sestavi A. Dittrich (poročevalec), predsednik, I. Wiszniewska-Białecka, sodnica, M. Prek, J. Schwarcz, sodnika, in M. Kančeva, sodnica,

sodna tajnika: E. Coulon, administrator, in J. Weychert, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne od 3. do 6. julija 2012

izreka naslednjo

Sodbo²

Dejansko stanje

- 1 Tožeča stranka, Intel Corp., je družba ameriškega prava, ki se ukvarja z zasnovno, razvojem, proizvodnjo in trženjem centralnih procesnih enot (v nadaljevanju: CPE), naborov čipov in drugih polprevodniških komponent ter rešitev za računalniška okolja za obdelavo podatkov in komunikacijske naprave.
- 2 Družba Intel je konec leta 2008 na svetovni ravni zaposlovala približno 94.100 oseb. Leta 2007 so njeni čisti prihodki znašali 38.334 milijonov ameriških dolarjev (USD), njen čisti dobiček pa 6976 milijonov USD. Leta 2008 je imela 37.586 milijonov USD čistih prihodkov in 5292 milijonov USD čistega dobička.

I – Upravni postopek

- 3 Družba Advanced Micro Devices, Inc. (v nadaljevanju: AMD) je 18. oktobra 2000 pri Komisiji Evropskih skupnosti vložila uradno pritožbo na podlagi člena 3 Uredbe Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prve Uredbe o izvajanju členov [81 ES] in [82 ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 3), ki jo je v okviru dodatne pritožbe z dne 26. novembra 2003 dopolnila z novimi dejstvi in trditvami.
- 4 Komisija je maja 2004 začela sklop poizvedb v zvezi z nekaterimi elementi iz dodatne pritožbe družbe AMD. V okviru te preiskave in ob pomoči več nacionalnih organov, pristojnih za konkurenco, je julija 2005 v skladu s členom 20(4) Uredbe Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 [ES] in 82 [ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205) opravila preglede na štirih lokacijah družbe Intel, in sicer v Združenem kraljestvu, Nemčiji, Italiji in Španiji, ter pri več strankah družbe Intel v Franciji, Nemčiji, Italiji, Španiji in Združenem kraljestvu.
- 5 Družba AMD je 17. julija 2006 vložila pritožbo pri Bundeskartellamt (nemški zvezni urad za varstvo konkurence), v kateri je trdila, da je družba Intel izvajala med drugim poslovne prakse izrivanja skupaj z družbo Media-Saturn-Holding GmbH (v nadaljevanju: MSH), evropskim trgovcem z mikroelektronskimi napravami in vodilnim evropskim trgovcem z namiznimi računalniki. Bundeskartellamt si je o tej zadevi izmenjal informacije s Komisijo na podlagi člena 12 Uredbe št. 1/2003.

2 — Navedene so le točke zadevne sodbe, za katere Splošno sodišče meni, da je njihova objava koristna.

- 6 Komisija se je 23. avgusta 2006 sestala z g. D1, [zaupno]³ družbe Dell Inc., stranke družbe Intel. Komisija v spis zadeve ni vložila okvirnega seznama tem, ki so bile predmet tega sestanka (v nadaljevanju: okvirni seznam tem), in ni pripravila zapisnika o njem. Član skupine, ki je bila pri Komisiji odgovorna za spis, je pripravil zapisek v zvezi s tem sestankom, ki ga je Komisija opredelila kot interen (v nadaljevanju: interni zapisek). Komisija je 19. decembra 2008 tožeči stranki posredovala nezaupno različico tega zapiska.
- 7 Komisija je 26. julija 2007 tožeči stranki poslala obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah (v nadaljevanju: obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2007) glede njenega ravnanja v razmerju do petih večjih proizvajalcev originalne opreme (*original equipment manufacturer*), in sicer do družb Dell, Hewlett-Packard Company (HP), Acer Inc., NEC Corp. in International Business Machines Corp. (IBM). Družba Intel je na to obvestilo odgovorila 7. januarja 2008, 11. in 12. marca 2008 pa je bilo izvedeno ustno zaslihanje. Družbi Intel je bil trikrat omogočen vpogled v spis, in sicer 31. julija 2007 ter 23. julija in 19. decembra 2008.
- 8 Komisija je izvedla več preiskovalnih ukrepov v zvezi s trditvami družbe AMD, med drugim je februarja 2008 opravila preglede pri več trgovcih na drobno z računalniki in na lokacijah družbe Intel. Poleg tega je na podlagi člena 18 Uredbe št. 1/2003 poslala več pisnih zahtev po informacijah različnim večjim proizvajalcem originalne opreme.
- 9 Komisija je 17. julija 2008 tožeči stranki poslala dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah glede njenega ravnanja v razmerju do družbe MSH. To obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah (v nadaljevanju: dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008) se je nanašalo tudi na ravnanje družbe Intel v razmerju do družbe Lenovo Group Ltd (v nadaljevanju: Lenovo) in je vključevalo nove dokaze o ravnanju družbe Intel v razmerju do nekaterih proizvajalcev originalne opreme, zajetih v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2007, ki jih je Komisija pridobila po objavi zadnjenavedenega obvestila.
- 10 Komisija je družbi Intel najprej določila osemtedenski rok, da predloži odgovor na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008. Pooblaščenec za zaslihanje je 15. septembra 2008 ta rok podaljšal do 17. oktobra 2008.
- 11 Družba Intel na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 ni odgovorila v za to določenem roku. Namesto tega je 10. oktobra 2008 pri Splošnem sodišču vložila tožbo, vpisano pod številko T-457/08, v kateri mu je predlagala, prvič, naj razglasi za nični odločbi Komisije v zvezi z določitvijo roka za predložitev odgovora na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 oziroma v zvezi z zavrnitvijo Komisije, da pridobi več kategorij dokumentov, med drugim iz spisa v pravdi med družbama Intel in AMD v ameriški zvezni državi Delaware, ter, drugič, naj podaljša rok za predložitev njenega odgovora na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008, da bi imela na voljo 30-dnevni rok od dneva, ko bi dobila dostop do upoštevanih dokumentov.
- 12 Poleg tega je družba Intel vložila predlog za izdajo začasne odredbe, vpisan pod številko T-457/08 R, s katerim je želela doseči prekinitev postopka Komisije do odločitve o njeni tožbi in zadržanje roka, določenega za predložitev odgovora na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008, ter, podredno, odobritev 30-dnevnega roka od datuma, ko bo sprejeta navedena odločitev, za predložitev odgovora na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008.
- 13 Komisija je 19. decembra 2008 družbi Intel poslala dopis, v katerem jo je opozorila na nekatere dokaze, ki jih je nameravala uporabiti v morebitni končni odločbi (v nadaljevanju: dopis o dejstvih). Družba Intel na ta dopis ni odgovorila v roku, ki je bil določen, to je do 23. januarja 2009.

3 — Prikriti zaupni podatki. Za zagotovitev anonimnosti so bila imena oseb nadomeščena, in sicer pri osebah, zaposlenih v družbah Intel, Dell, HP, NEC, Lenovo, Acer ali MSH, z začetnico imena njihove družbe delodajalke, ki ji sledi številka, pri osebah, zaposlenih v družbi AMD, pa z veliko črko „C“, ki ji sledi številka. Poleg tega so bila imena trojice profesorjev nadomeščena s P1, P2 in P3.

- 14 Predsednik splošnega sodišča je 27. januarja 2009 zavrnil predlog za izdajo začasne odredbe (sklep predsednika Splošnega sodišča z dne 27. januarja 2009 v zadevi Intel proti Komisiji, T-457/08 R, neobjavljen v ZOdl.). Zaradi tega sklepa je družba Intel 29. januarja 2009 predlagala, da bi odgovor na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 in na dopis o dejstvih predložila v 30 dneh od datuma izdaje sklepa predsednika Splošnega sodišča.
- 15 Komisija je z dopisom z dne 2. februarja 2009 družbo Intel obvestila, da so se njene službe odločile, da ji ne odobrijo podaljšanja rokov, določenih za predložitev odgovora na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 oziroma na dopis o dejstvih. V dopisu z dne 2. februarja 2009 je bilo tudi navedeno, da so službe Komisije vseeno pripravljene razmisliti o morebitni upoštevnosti prepozne vloge, če družba Intel predloži svoje pripombe do 5. februarja 2009. Nazadnje, Komisija je menila, da ni dolžna ugoditi zahtevi za zaslišanje, vloženi po izteku roka, in navedla, da po mnenju njenih služb za pravilen potek upravnega postopka zaslišanje ni potrebno.
- 16 Družba Intel je 3. februarja 2009 odstopila od tožbe v glavni stvari v zadevi T-457/08 in ta zadeva je bila s sklepom predsednika petega senata Splošnega sodišča z dne 24. marca 2009 izbrisana iz vpisnika.
- 17 Družba Intel je 5. februarja 2009 predložila vlogo, ki je vključevala pripombe v zvezi z dodatnim obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 in v zvezi z dopisom o dejstvih, pri čemer je te pripombe opredelila kot „odgovor na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah [iz leta 2008]“ in kot „odgovor na [dopis o dejstvih]“.
- 18 Družba Intel je 10. februarja 2009 pisala pooblaščencu za zaslišanje in zahtevala zaslišanje v zvezi z dodatnim obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008. Pooblaščenec za zaslišanje je z dopisom z dne 17. februarja 2009 to zahtevo zavrnil.
- 19 Komisija je 13. maja 2009 sprejela Odločbo C(2009) 3726 final v zvezi s postopkom na podlagi člena 82 [ES] in člena 54 Sporazuma EGP (zadeva COMP/C-3/37.990 – Intel) (v nadaljevanju: izpodbijana odločba), katere povzetek je objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* (UL C 227, str. 13).

II – Izpodbijana odločba

- 20 V skladu z izpodbijano odločbo je družba Intel med oktobrom 2002 in decembrom 2007 storila enotno in trajajočo kršitev člena 82 ES in člena 54 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru (EGP), s tem ko je izvajala strategijo, namenjeno izključitvi konkurenta, in sicer družbe AMD, s trga CPE z arhitekturo x86 (v nadaljevanju: CPE x86).

A – Upoštevni trg

- 21 Proizvodi, na katere se nanaša izpodbijana odločba, so CPE. CPE je ključni sestavni del vsakega računalnika tako za splošno delovanje sistema kot za njegovo skupno ceno. Pogosto se šteje za „možgane“ računalnika. Za proizvodnjo CPE so potrebne visokotehnološke in drage proizvodne zmogljivosti.
- 22 CPE, ki se uporabljajo v računalnikih, je mogoče razvrstiti v dve kategoriji, in sicer CPE x86 in CPE, ki temeljijo na drugi arhitekturi. Arhitektura x86 je standard, ki ga je zasnovala družba Intel za svoje CPE. Na tej arhitekturi lahko delujejo operacijski sistemi Windows in Linux. Operacijski sistemi Windows so povezani predvsem z naborom ukazov arhitekture x86. Pred letom 2000 je bilo proizvajalcev CPE x86 več. Odtlej je večina izstopila s trga. V izpodbijani odločbi je navedeno, da sta od tega leta družbi Intel in AMD praktično edini podjetji, ki še proizvajata CPE x86.

- 23 Na podlagi preiskave je Komisija ugotovila, da upoštevni proizvodni trg ni obsežnejši od trga CPE x86. Izpodbijana odločba ne vsebuje odgovora na vprašanje, ali obstaja enotni trg CPE x86 za vse računalnike ali pa je treba razlikovati med tremi ločenimi trgi CPE x86, in sicer med trgom CPE x86 za namizne računalnike, trgom CPE x86 za prenosne računalnike in trgom CPE x86 za strežnike. V skladu z izpodbijano odločbo se ob upoštevanju tržnih deležev, ki jih je imela družba Intel za vsak segment, ugotovitve glede prevladujočega položaja ne razlikujejo.
- 24 Geografski trg je bil opredeljen kot svetovni.

B – *Prevladujoči položaj*

- 25 Komisija v izpodbijani odločbi ugotavlja, da je imela družba Intel v desetletnem obdobju, ki je bilo preučeno (1997–2007), vedno približno 70-odstotne ali večje tržne deleže. Poleg tega v skladu z izpodbijano odločbo obstajajo precejšnje ovire za vstop na trg CPE x86 in za širitev na tem trgu. Te ovire naj bi bile posledica nepovratnih naložb v raziskave in razvoj, intelektualno lastnino ter proizvodne zmogljivosti, ki so potrebne za proizvodnjo CPE x86. Zato naj bi vsi konkurenti družbe Intel, razen družbe AMD, izstopili s trga oziroma naj bi imeli le še zanemarljiv tržni delež.
- 26 Na podlagi tržnih deležev družbe Intel ter ovir za vstop na upoštevni trg in za širitev na njem je v izpodbijani odločbi ugotovljeno, da je imela družba Intel prevladujoči položaj na navedenem trgu najmanj v obdobju, ki ga pokriva izpodbijana odločba, to je od oktobra 2002 do decembra 2007.

C – *Ravnanje, ki pomeni zlorabo, in globa*

- 27 V izpodbijani odločbi sta opisani dve vrsti ravnanj družbe Intel v razmerju do njenih poslovnih partnerjev, in sicer pogojni rabati in „gole omejitve“ (*naked restrictions*).
- 28 Prvič, v skladu z izpodbijano odločbo je družba Intel dala rabate štirim proizvajalcem originalne opreme, in sicer družbam Dell, Lenovo, HP in NEC, če pri njej nabavljajo vse ali skoraj vse svoje CPE x86. Poleg tega naj bi družba Intel namenjala plačila družbi MSH, če bi ta prodajala izključno računalnike, opremljene s CPE x86 družbe Intel.
- 29 V izpodbijani odločbi se ugotavlja, da pogojni rabati, ki jih je dajala družba Intel, pomenijo rabate za zvestobo. Kar zadeva pogojna plačila družbe Intel družbi MSH, je v izpodbijani odločbi ugotovljeno, da je ekonomski mehanizem teh plačil enakovreden mehanizmu pogojnih rabatov, ki so bili dani proizvajalcem originalne opreme.
- 30 Poleg tega izpodbijana odločba vsebuje ekonomsko analizo možnosti, da bi bil zaradi rabatov s trga izrinjen konkurent, ki bi bil enako učinkovit kot družba Intel (*as-efficient-competitor test*, v nadaljevanju: test AEC), vendar ne bi imel prevladujočega položaja. Natančneje, v tej analizi je določena cena, po kateri bi moral konkurent, ki bi bil enako učinkovit kot družba Intel, ponuditi svoje CPE, da bi proizvajalcu originalne opreme nadomestil izgubo rabatov družbe Intel. Tovrstna analiza je bila opravljena tudi za plačila, ki jih je družba Intel namenjala družbi MSH.
- 31 Komisija na podlagi dokazov, ki jih je zbrala, ugotavlja, da je bila posledica pogojnih rabatov in plačil družbe Intel zagotovitev zvestobe strateških proizvajalcev originalne opreme in družbe MSH. Te prakse naj bi imele dopolnilne učinke v tem smislu, da naj bi znatno zmanjšale zmožnost konkurentov za konkuriranje na podlagi prednosti svojih CPE x86. Protikonkurenčno ravnanje družbe Intel naj bi zato povzročilo zmanjšanje izbire za potrošnike in spodbud za inovativnost.

- 32 Drugič, kar zadeva gole omejitve, Komisija trdi, da je družba Intel namenjala plačila trem proizvajalcem originalne opreme, in sicer družbam HP, Acer in Lenovo, če odložijo ali odpovejo uvajanje proizvodov, opremljenih s CPE družbe AMD (v nadaljevanju: CPE AMD), in/ali uvedejo omejitve za distribucijo teh proizvodov. V izpodbijani odločbi je ugotovljeno, da je to ravnanje družbe Intel tudi neposredno škodilo konkurenci in da pri njem ni šlo za normalno konkurenco na podlagi prednosti.
- 33 Komisija v izpodbijani odločbi ugotavlja, da vsako od spornih ravnanj družbe Intel v razmerju do zgoraj navedenih proizvajalcev originalne opreme in do družbe MSH pomeni zlorabo v smislu člena 82 ES, da pa so bile vse te zlorabe tudi del celovite strategije, namenjene izrinjenju družbe AMD, edinega pomembnejšega konkurenta družbe Intel, s trga CPE x86. Te zlorabe naj bi zato tvorile enotno kršitev v smislu člena 82 ES.
- 34 Komisija je na podlagi Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2, v nadaljevanju: smernice iz leta 2006) tožeči stranki naložila globo v višini 1,06 milijarde EUR (v zvezi z izračunom globe glej točke od 1554 do 1558 spodaj).

D – Izrek

- 35 Izpodbijana odločba v izreku določa:

„Člen 1

Družba Intel [...] je med oktobrom 2002 in decembrom 2007 storila enotno in trajajočo kršitev člena 82 [ES] in člena 54 Sporazuma EGP, s tem ko je izvajala strategijo, namenjeno izrinjenju konkurentov s trga CPE x86, pri čemer so to kršitev tvorili naslednji elementi:

- (a) rabati za družbo Dell med decembrom 2002 in decembrom 2005, katerih višina je bila pogojena s tem, da družba Dell pri družbi Intel nabavlja vse svoje CPE x86;
- (b) rabati za družbo HP med novembrom 2002 in majem 2005, katerih višina je bila pogojena s tem, da družba HP pri družbi Intel nabavlja vsaj 95 % CPE x86 za svoje namizne računalnike za podjetja;
- (c) rabati za družbo NEC med oktobrom 2002 in novembrom 2005, katerih višina je bila pogojena s tem, da družba NEC pri družbi Intel nabavlja vsaj 80 % CPE x86 za svoje delovne postaje;
- (d) rabati za družbo Lenovo med januarjem 2007 in decembrom 2007, katerih višina je bila pogojena s tem, da družba Lenovo pri družbi Intel nabavlja vse CPE x86 za svoje prenosne računalnike;
- (e) plačila družbi [MSH] med oktobrom 2002 in decembrom 2007, katerih višina je bila pogojena s tem, da družba [MSH] prodaja samo računalnike, opremljene s CPE x86 družbe Intel;
- (f) plačila družbi HP med novembrom 2002 in majem 2005, če: (i) družba HP prodajo namiznih računalnikov HP za podjetja, opremljenih s CPE x86 družbe AMD, namesto na velika podjetja osredotoči na mala in srednja podjetja ter stranke v vladnem, izobraževalnem in zdravstvenem sektorju; (ii) družba HP svojim distribucijskim partnerjem prepove ustvarjanje zalog namiznih računalnikov HP za podjetja, opremljenih s CPE x86 družbe AMD, tako da so ti računalniki strankam na voljo samo z naročilom pri družbi HP (bodisi neposredno bodisi prek distribucijskih partnerjev družbe HP, ki delujejo kot trgovski zastopniki); (iii) družba HP za šest mesecev odloži uvajanje svojega namiznega računalnika za podjetja, opremljenega s CPE x86 družbe AMD, v določeni regiji (Evropa, bližnji vzhod in Afrika);

- (g) plačila družbi Acer med septembrom 2003 in januarjem 2004, če družba Acer odloži uvajanje prenosnega računalnika, opremljenega s CPE x86 družbe AMD;
- (h) plačila družbi Lenovo med junijem 2006 in decembrom 2006, če družba Lenovo odloži in nazadnje odpove uvajanje svojih prenosnih računalnikov, opremljenih s CPE x86 družbe AMD.

Člen 2

Zaradi kršitve, navedene v členu 1, se družbi Intel [...] naloži globa v višini 1 060 000 000 EUR. [...]

Člen 3

Družba Intel [...] takoj preneha s kršitvijo, navedeno v členu 1, če tega ni že storila.

Družba Intel [...] se vzdrži ponavljanja dejanj ali ravnanj, navedenih v členu 1, in kakršnih koli dejanj ali ravnanj, ki bi imela enak ali enakovreden namen ali učinek.

[...]“

Postopek in predlogi strank

- 36 Tožeča stranka je 22. julija 2009 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložila to tožbo.
- 37 Družba AMD je z vlogo, ki jo je sodno tajništvo Splošnega sodišča prejelo 14. oktobra 2009, predlagala, naj se ji v tem postopku dovoli intervencija v podporo predlogom Komisije. Vendar je družba AMD 16. novembra 2009 Splošno sodišče obvestila, da umika svoj predlog za intervencijo v tej zadevi. Zato je bila ta družba s sklepom predsednice osmega senata Splošnega sodišča z dne 5. januarja 2010 izbrisana iz vpisnika kot predlagateljica intervencije v tej zadevi.
- 38 Združenje Union fédérale des consommateurs – Que choisir (UFC – Que choisir) (v nadaljevanju: združenje UFC) je z vlogo, ki jo je sodno tajništvo Splošnega sodišča prejelo 30. oktobra 2009, predlagalo, naj se mu v tem postopku dovoli intervencija v podporo predlogom Komisije. Predsednica osmega senata Splošnega sodišča je s sklepom z dne 7. junija 2010 to intervencijo dopustila. Združenje UFC je z dopisom, ki ga je sodno tajništvo Splošnega sodišča prejelo 22. septembra 2010, Splošno sodišče obvestilo, da se odpoveduje vložitvi intervencijske vloge, da pa bo ustno podalo stališča na obravnavi.
- 39 Združenje Association for Competitive Technology (v nadaljevanju: združenje ACT) je z vlogo, ki jo je sodno tajništvo Splošnega sodišča prejelo 2. novembra 2009, predlagalo, naj se mu v tem postopku dovoli intervencija v podporo predlogom družbe Intel. Predsednica osmega senata Splošnega sodišča je s sklepom z dne 7. junija 2010 to intervencijo dopustila. Združenje ACT je intervencijsko vlogo vložilo v za to določenem roku, stranki pa sta predložili stališča v zvezi z njo.
- 40 Ker se je sestava senatov Splošnega sodišča spremenila in je bil sodnik poročevalec razporejen v sedmi senat, je bila ta zadeva dodeljena temu senatu.
- 41 Splošno sodišče je na podlagi členov 14(1) in 51(1) svojega poslovnika s sklepom z dne 18. januarja 2012 zadevo dodelilo sedmemu razširjenemu senatu.

- 42 Splošno sodišče je na podlagi poročila sodnika poročevalca odločilo, da začne ustni postopek, in v okviru ukrepov procesnega vodstva iz člena 64 Poslovnika strankam postavilo pisna vprašanja ter tožečo stranko in Komisijo pozvalo, naj predložita nekatere dokumente. Tožeča stranka, Komisija in združenje ACT so na pisna vprašanja odgovorili in zahtevane dokumente predložili v za to določenem roku.
- 43 Odgovor združenja UFC na pisno vprašanje Splošnega sodišča je v njegovo sodno tajništvo sicer prispel po izteku za to določenega roka, toda predsednik sedmega senata je s sklepom z dne 1. junija 2012 odločil, da bo ta odgovor vseeno vložen v spis.
- 44 Splošno sodišče je s sklepom z dne 16. aprila 2012 od Komisije v skladu s členi 65(b), 66(1) in 67(3), drugi pododstavek, Poslovnika zahtevalo, naj predloži zaupno različico internega zapiska v zvezi s sestankom med zastopniki Komisije in g. D1, [zaupno] družbe Dell, ki je bil organiziran 23. avgusta 2006. Komisija je to zahtevo izpolnila v za to določenem roku. Najprej ta dokument ni bil posredovan niti tožeči stranki niti intervenientoma.
- 45 Družba Intel in Komisija sta predlagali, naj se nekateri zaupni podatki, ki jih vsebujejo njuna pisanja in priloge, vključno z odgovori na pisna vprašanja Splošnega sodišča, izločijo iz prepisov, ki jih prejmeta intervenienta. Intervenientoma so bile posredovane samo nezaupne različice navedenih pisanj in prilog, ki sta jih predložili tožeča stranka in Komisija. Intervenienta temu nista ugovarjala.
- 46 Tožeča stranka, Komisija in združenje ACT so se 7. junija 2012 udeležili neformalnega sestanka, ki se je nanašal na zaupno obravnavanje nekaterih podatkov in pripravo obravnave ter na katerem je bilo navzočih pet članov sedmega razširjenega senata.
- 47 Tožeča stranka je v dopisu, ki ga je sodno tajništvo Splošnega sodišča prejelo 2. julija 2012, navedla, da so različni zadevni proizvajalci originalne opreme ter družbi MSH in AMD privolili v to, da se podatki v zvezi z njimi, ki so bili prej opredeljeni kot zaupni, razkrijejo med delom obravnave, ki bo javen, in v javni različici sodbe, ki bo izdana, razen nekaterih izjem.
- 48 Stranke so na obravnavi, ki je potekala med 3. in 6. julijem 2012 ter delno brez navzočnosti javnosti, ustno podale stališča in odgovorile na ustna vprašanja Splošnega sodišča.
- 49 S sklepom z dne 29. januarja 2013 je bil ponovno začel ustni postopek. Splošno sodišče je v okviru ukrepov procesnega vodstva tožeči stranki in intervenientoma posredovalo – potem ko je bila Komisija, ki se je posvetovala z družbo Dell, zaslišana in temu ni ugovarjala – celotno različico internega zapiska v zvezi s sestankom z g. D1, [zaupno] družbe Dell, in jih pozvala, naj predložijo stališča glede tistih delov navedenega zapiska, ki jim prej niso bili posredovani. Tožeča stranka in združenje ACT sta to zahtevo izpolnila v za to določenem roku. Združenje UFC stališč ni predložilo v za to določenem roku. Splošno sodišče je nato pozvalo Komisijo, naj predloži svoja stališča glede stališč tožeče stranke. Komisija je to zahtevo izpolnila v za to določenem roku. Splošno sodišče je tožečo stranko in Komisijo tudi pozvalo, naj predložita svoja stališča glede stališč združenja ACT. Ti sta to zahtevo izpolnili v za to določenem roku. Nato je bil ustni postopek 6. maja 2013 zaključen.
- 50 Tožeča stranka ob podpori združenja ACT Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- izpodbijano odločbo v celoti ali delno razglasi za nično;
  - podredno, odpravi ali bistveno zniža naloženo globo;
  - Komisiji naloži plačilo stroškov.

- 51 Komisija Splošnemu sodišču predlaga, naj:
- tožbo zavrne;
  - tožeči stranki naloži plačilo stroškov;
  - združenju ACT naloži plačilo stroškov, povezanih z njegovo intervencijo.
- 52 Združenje UFC se v bistvu pridružuje predlogom Komisije in predlaga, naj se tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Pravo

I – Dopustnost nekaterih prilog

- 53 Komisija trdi, da nekateri dokumenti, ki je jih je tožeča stranka priložila tožbi in ustrezajo pričanjem pred sodiščem v ameriški zvezni državi Delaware, pred katerim je bil sprožen ameriški postopek (v nadaljevanju: sodišče v Delawareu, glej točko 11 zgoraj), niso dopustni na podlagi člena 43(5) Poslovnika, ki določa, da „[k]adar so zaradi dolžine listine v aktu priloženi samo izvlečki, je treba v sodno tajništvo vložiti celotno listino ali njen celotni prepis“.
- 54 Komisija poudarja, da tožeča stranka ni niti predložila niti v vpisnik vpisala prilog k izpovedbam pred sodiščem v Delawareu. Poleg tega Komisija poudarja, da je tožeča stranka za del teh pričanj namesto celotnega prepisa predložila samo njegove izvlečke.
- 55 Takoj je treba zavriniti trditev Komisije, kolikor se nanaša na pričanja, katerih prepis je bil predložen v celoti, vendar brez prilog k pričanjem. V skladu s členom 43(5) Poslovnika namreč zadošča, da se v sodnem tajništvu vloži celotna listino. S tem členom se ne zahteva, da se v sodnem tajništvu vložijo tudi vse druge listine, na katere se sklicuje listino, priložena procesnemu aktu. Če nekateri deli pričanj, na katera se opira tožeča stranka, ne bi bili razumljivi brez dostopa do listin, na katere se sklicujejo priče, bi to zadevalo samo dokazno vrednost zadevnih delov pričanj. Vendar se zaradi tega ne more podvomiti o dopustnosti pričanj, ki jih je tožeča stranka priložila tožbi.
- 56 Kar zadeva pričanja, za katera je tožeča stranka svojim vlogam priložila samo izvlečke, je treba poudariti naslednje.
- 57 Tudi če bi bilo treba člen 43(5) Poslovnika razlagati tako, da se z njim strankam nalaga obveznost, da v sodnem tajništvu vložijo celotno različico vsake listine, katere izvlečke so priložile procesnemu aktu, bi bilo kršitev te obveznosti v vsakem primeru mogoče popraviti.
- 58 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v točki 57(d) Praktičnih navodil za stranke, ki jih je Splošno sodišče sprejelo 5. julija 2007 (UL L 232, str. 7), kakor so bila spremenjena, navedeno, da je tudi nepredložitev prilog, navedenih v seznamu, mogoče dopolniti. To, da stranka namesto celotne listine predloži samo njen izvleček, je *a fortiori* popravljiva napaka.
- 59 V obravnavanem primeru je Splošno sodišče v okviru ukrepa procesnega vodstva tožečo stranko pozvalo, naj predloži celotne različice vseh pričanj, za katera je predložila samo izvlečke in ki jih v sodnem tajništvu ni vložila v celotni različici. Tožeča stranka je to zahtevo izpolnila v za to določenem roku, Splošno sodišče pa je Komisiji dalo možnost, da predloži pisna stališča glede teh listin.

60 Zato je treba zavriniti trditve Komisije, da nekateri dokumenti, ki jih je predložila tožeča stranka, niso dopustni na podlagi člena 43(5) Poslovnika.

II – Predlog za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe

A – Horizontalna vprašanja glede pravne presoje Komisije

1. Dokazno breme in zahtevani dokazni standard

61 Tožeča stranka se sklicuje na sodno prakso sodišča Evropske unije in med drugim poudarja, da so zadeve s področja konkurence, ki so po naravi take, kot je obravnavana, kazenskopravne, kar pomeni, da zahtevajo visok dokazni standard in da se uporablja domneva nedolžnosti.

62 V skladu s členom 2 Uredbe št. 1/2003 v vseh postopkih za uporabo člena 82 ES kršitve iz tega člena dokazuje stranka ali organ, ki kršitev domneva, v obravnavanem primeru je to Komisija. Poleg tega je treba v skladu z ustaljeno sodno prakso dvom sodišča razlagati v korist podjetja, naslovnika odločbe o ugotovitvi kršitve. Sodišče torej ne more sklepati, da je Komisija pravno zadostno dokazala obstoj zadevne kršitve, če še vedno dvomi o tem vprašanju, zlasti v okviru tožbe za razglasitev ničnosti odločbe o naložitvi globe (sodbi Splošnega sodišča z dne 8. julija 2004 v združenih zadevah JFE Engineering in drugi proti Komisiji, T-67/00, T-68/00, T-71/00 in T-78/00, ZOdl., str. II-2501, v nadaljevanju: sodba JFE, točka 177, in z dne 12. julija 2011 v zadevi Hitachi in drugi proti Komisiji, T-112/07, ZOdl., str. II-3871, točka 58).

63 V tem zadnjem primeru je namreč treba upoštevati načelo domneve nedolžnosti, kot izhaja zlasti iz člena 6(2) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP), podpisane 4. novembra 1950 v Rimu, ter člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Glede na naravo zadevnih kršitev ter naravo in stopnjo strogosti sankcij, ki se zanje odredijo, načelo domneve nedolžnosti velja predvsem v postopkih v zvezi s kršitvami pravil o konkurenci, ki veljajo za podjetja in lahko privedejo do odmere glob ali periodičnih denarnih kazni (sodbi Sodišča z dne 8. julija 1999 v zadevi Hüls proti Komisiji, C-199/92 P, Recueil, str. I-4287, točki 149 in 150, in Montecatini proti Komisiji, C-235/92 P, Recueil, str. I-4539, točki 175 in 176, ter zgoraj v točki 62 navedena sodba JFE, točka 178).

64 Čeprav se mora Komisija sklicevati na natančne in skladne dokaze za utemeljitev trdnega prepričanja, da je bila storjena kršitev, je treba poudariti, da ni nujno, da vsak dokaz, ki ga predloži Komisija, izpolnjuje ta merila glede vsakega znaka kršitve. Dovolj je, da to zahtevo izpolnjuje sklop indicov, na katerega se sklicuje institucija, gledano na splošno, kot določa sodna praksa v zvezi z izvajanjem člena 81 ES (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 15. oktobra 2002 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točke od 513 do 523). To načelo se uporablja tudi v zadevah, ki se nanašajo na izvajanje člena 82 ES (sodba Splošnega sodišča z dne 1. julija 2010 v zadevi AstraZeneca proti Komisiji, T-321/05, ZOdl., str. II-2805, v nadaljevanju: sodba AstraZeneca, točka 477).

65 V zvezi z dokazno močjo dokazov, ki jih upošteva Komisija, je treba razlikovati med dvema položajema.

66 Prvič, kadar Komisija kršitev pravil o konkurenci ugotovi na podlagi premise, da ugotovljenih dejstev ni mogoče pojasniti drugače kot z obstojem protikonkurenčnega ravnanja, mora sodišče Unije zadevno odločbo razglasiti za nično, kadar zadevna podjetja podajo trditve, s katerimi je mogoče dejstva, ki jih je ugotovila Komisija, pojasniti drugače in ki tako omogočajo drugo verjetno razlago zanje od tiste, na podlagi katere je Komisija sklepala o obstoju kršitve. V takem primeru namreč ni mogoče šteti, da je Komisija dokazala kršitev konkurenčnega prava (glej v tem smislu sodbi Sodišča z dne 28. marca 1984

v združenih zadevah *Compagnie royale asturienne des mines* in *Rheinzink* proti Komisiji, 29/83 in 30/83, Recueil, str. 1679, točka 16, in z dne 31. marca 1993 v združenih zadevah *Ahlström Osakeyhtiö* in drugi proti Komisiji, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 in od C-125/85 do C-129/85, Recueil, str. I-1307, točki 126 in 127).

- 67 Drugič, kadar se Komisija opira na dokaze, ki načeloma zadostujejo za to, da se dokaže obstoj kršitve, ne zadostuje, da se zadevno podjetje sklicuje na možnost, da je nastala okoliščina, ki bi lahko vplivala na dokazno vrednost teh dokazov, da bi morala zato Komisija dokazati, da ta okoliščina ni mogla vplivati na njihovo dokazno vrednost. Nasprotno, zadevno podjetje mora po eni strani pravno zadostno dokazati obstoj okoliščine, na katero se sklicuje, in po drugi strani to, da je zaradi te okoliščine omajana dokazna vrednost dokazov, na katere se opira Komisija, razen če takega dokaza ne bi moglo predložiti zaradi ravnanja same Komisije (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 15. decembra 2010 v zadevi *E.ON Energie* proti Komisiji, T-141/08, ZOdl., str. II-5761, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 68 Z vidika zgornjih preudarkov je treba glede na tožbene razloge tožeče stranke preučiti, ali je Komisija pravno zadostno dokazala okoliščine, upoštevane v izpodbijani odločbi.

2. Pravna opredelitev rabatov in plačil v zameno za izključno nabavo

- 69 Komisija je v točki 924 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da je bila višina rabatov, danih družbam Dell, HP, NEC in Lenovo, dejansko pogojena s tem, da te družbe pri družbi Intel nabavljajo vse ali skoraj vse CPE x86, ki jih potrebujejo, in sicer vsaj v določenem segmentu, ter da je bila zato svobodna izbira teh družb omejena. Glede plačil družbi MSH je Komisija v isti točki ugotovila, da so bila ta plačila pogojena s tem, da MSH prodaja izključno računalnike, opremljene s CPE x86 družbe Intel, in da je bila torej zaradi navedenih plačil svobodna izbira družbe MSH omejena. Komisija je v točki 925 obrazložitve izpodbijane odločbe navedla, da te ugotovitve ob neobstoju objektivne utemeljitve zadoščajo za dokaz kršitve člena 82 ES.
- 70 Tožeča stranka izpodbija pravno opredelitev izvedenih plačil, kot jo podaja Komisija. V bistvu trdi, da je bila Komisija dolžna presoditi vse dejanske okoliščine, da bi ugotovila, ali je bilo mogoče s spornimi rabati in plačili omejevati konkurenco. Pred sklenitvijo, da je dajanje rabatov v nasprotju s členom 82 ES, naj bi morala Komisija dokazati, da je bilo s temi rabati dejansko mogoče izriniti konkurentne s trga v škodo potrošnikov. Kadar gre za preteklo ravnanje, naj bi morala Komisija dokazati, da so sporni sporazumi dejansko pripeljali do izrinjenja konkurentov.
- 71 Komisija navaja, da so zadevni rabati pomenili „rabate za zvestobo v smislu sodne prakse Hoffmann-La Roche“, kot ta izhaja iz sodbe Sodišča z dne 13. februarja 1979 v zadevi Hoffmann-La Roche proti Komisiji (85/76, Recueil, str. 461, v nadaljevanju: sodba Hoffmann-La Roche). Po njenem mnenju pri tovrstnem ravnanju ni treba v vsakem primeru posebej dokazati dejanskih ali potencialnih učinkov izrinjenja.

a) Rabati, dani proizvajalcem originalne opreme v zameno za izključno ali skoraj izključno nabavo

1. Pravna opredelitev

- 72 V skladu z ustaljeno sodno prakso podjetje s prevladujočim položajem na trgu, ki kupce – tudi če to stori na njihovo zahtevo – z zavezo ali obljubo obveže, da bodo celotno ali velik del količine, ki jo potrebujejo, nabavljali izključno pri navedenem podjetju, zlorablja svoj prevladujoči položaj v smislu člena 82 ES, če je zadevna obveznost določena brez podrobnejšega opisa in če se sprejme zaradi odobritve rabata (zgoraj v točki 71 navedena sodba Hoffmann-La Roche, točka 89, in sodba Splošnega sodišča z dne 9. septembra 2010 v zadevi Tomra Systems in drugi proti Komisiji, T-155/06, ZOdl., str. II-4361, v nadaljevanju: sodba Splošnega sodišča Tomra, točka 208).

- 73 Enako velja, kadar navedeno podjetje – ne da bi kupce formalno obvezalo – uporabi, bodisi v skladu s sporazumi, sklenjenimi s temi kupci, bodisi enostransko, shemo rabatov za zvestobo, to je popuste, ki so odvisni od tega, da stranka, naj je obseg njenih nakupov velik ali majhen, vse ali večino potrebnih količin nabavlja pri podjetju s prevladujočim položajem (zgoraj v točki 71 navedena sodba Hoffmann-La Roche, točka 89, in sodba Sodišča z dne 19. aprila 2012 v zadevi Tomra Systems in drugi proti Komisiji, C-549/10 P, v nadaljevanju: sodba Sodišča Tomra, točka 70).
- 74 Kar natančneje zadeva opredelitev dajanja rabatov podjetja s prevladujočim položajem kot zlorabe, je treba razlikovati med tremi kategorijami rabatov (glej v tem smislu sodbi Sodišča z dne 9. novembra 1983 v zadevi *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin* proti Komisiji, 322/81, Recueil, str. 3461, v nadaljevanju: sodba *Michelin I*, točke od 71 do 73, in z dne 15. marca 2007 v zadevi *British Airways* proti Komisiji, C-95/04 P, ZOdl., str. I-2331, v nadaljevanju: sodba Sodišča *British Airways*, točke 62, 63, 65, 67 in 68).
- 75 Prvič, za sisteme količinskih rabatov (v nadaljevanju: količinski rabati), ki so vezani izključno na obseg nabav pri podjetju s prevladujočim položajem, se običajno šteje, da nimajo učinka izrinjenja, prepovedanega s členom 82 ES. Če povečanje dobavljene količine pomeni nižji strošek za dobavitelja, ima ta namreč pravico, da to znižanje prenese na svojo stranko, tako da ji ponudi ugodnejšo ceno. Za količinske rabate se torej šteje, da kažejo na večjo učinkovitost in ekonomijo obsega, ki ju je doseglo podjetje s prevladujočim položajem (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 30. septembra 2003 v zadevi *Michelin* proti Komisiji, T-203/01, Recueil, str. II-4071, v nadaljevanju: sodba *Michelin II*, točka 58 in navedena sodna praksa).
- 76 Drugič, obstajajo rabati, ki so pogojeni s tem, da stranka vse količine, ki jih potrebuje, ali večino teh količin nabavlja pri podjetju s prevladujočim položajem. Tovrstni rabati, na katere se Komisija sklicuje z izrazom „rabat[i] za zvestobo v smislu sodne prakse Hoffmann-La Roche“, bodo v nadaljevanju imenovani „rabati za izključnost“. Poudariti je treba, da bo ta izraz uporabljen tudi za rabate, ki niso pogojeni s stoo odstotno nabavo, ampak s tem, da stranka pri podjetju s prevladujočim položajem nabavlja večino količin, ki jih potrebuje.
- 77 Taki rabati za izključnost, ki jih uporablja podjetje s prevladujočim položajem, so nezdružljivi s ciljem neizkrivljene konkurence na skupnem trgu, ker – razen v izjemnih okoliščinah – ne temeljijo na gospodarski storitvi, zaradi katere bi bila ta finančna ugodnost upravičena, temveč je njihov namen kupcu odvzeti ali omejit možnost izbire oskrbovalnih virov in drugim proizvajalcem preprečiti dostop do trga (glej v tem smislu zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Hoffmann-La Roche, točka 90, in zgoraj v točki 72 navedeno sodbo Splošnega sodišča Tomra, točka 209). Namen takih rabatov je namreč z dodelitvijo finančne ugodnosti preprečiti, da bi se stranke oskrbovale pri konkurenčnih proizvajalcih (zgoraj v točki 71 navedena sodba Hoffmann-La Roche, točka 90, in zgoraj v točki 72 navedena sodba Splošnega sodišča Tomra, točka 210).
- 78 Tretjič, pojavljajo se tudi drugi sistemi rabatov, pri katerih dodelitev finančne spodbude ni neposredno pogojena z izključno ali skoraj izključno nabavo pri podjetju s prevladujočim položajem, temveč ima lahko pri njih mehanizem dajanja rabatov tudi učinek pridobitve zvestobe (v nadaljevanju: rabati tretje kategorije). Ta kategorija rabatov vključuje med drugim sisteme rabatov, odvisnih od doseganja posameznih prodajnih ciljev, ki ne pomenijo rabatov za izključnost, saj ne zajemajo nobene obveznosti v zvezi z izključnostjo ali z zadostitvijo določenega dela potreb pri podjetju s prevladujočim položajem. Za preizkus, ali uporaba takega rabata pomeni zlorabo prevladujočega položaja, je treba presoditi vse okoliščine, zlasti merila in pogoje za dodelitev rabata, in preučiti, ali je namen tega rabata, da se z dodelitvijo ugodnosti, ki ne temelji na nobeni gospodarski storitvi, zaradi katere bi bila upravičena, kupcu odvzame ali omeji možnost izbire oskrbovalnih virov, konkurentom prepreči dostop do trga ali se z izkrivljanjem konkurence okrepi prevladujoči položaj (glej v tem smislu zgoraj v točki 74 navedeno sodbo *Michelin I*, točka 73; zgoraj v točki 74 navedeno sodbo Sodišča *British Airways*, točki 65 in 67, ter zgoraj v točki 73 navedeno sodbo Sodišča Tomra, točka 71).

- 79 Rabati, dani družbam Dell, HP, NEC in Lenovo, ki jih je Komisija navedla zlasti v členu 1, od (a) do (d), izpodbijane odločbe, spadajo v drugo kategorijo, to je med rabate za izključnost. Po ugotovitvah Komisije, kot izhajajo iz izpodbijane odločbe, je šlo namreč za rabate, ki so bili pogojeni s tem, da stranka pri družbi Intel vsaj v določenem segmentu nabavlja bodisi vse CPE x86, ki jih potrebuje – kot je bilo v primerih družb Dell in Lenovo – bodisi večino teh CPE x86, in sicer 95 % v primeru družbe HP in 80 % v primeru družbe NEC.
- 80 Opozoriti je treba, da v nasprotju s trditvijo tožeče stranke opredelitev rabata za izključnost kot zlorabe ni odvisna od analize okoliščin posameznega primera, katere namen bi bil dokazati potencialni učinek izrinjenja.
- 81 Iz zgoraj v točki 71 navedene sodbe Hoffmann-La Roche (točki 89 in 90) namreč izhaja, da tovrstni rabati pomenijo zlorabo prevladujočega položaja, če nimajo objektivne utemeljitve. Sodišče ni zahtevalo dokaza o možnosti omejevanja konkurence glede na okoliščine primera.
- 82 Poleg tega iz zgoraj v točki 74 navedene sodbe Michelin I in v isti točki navedene sodbe Sodišča British Airways izhaja, da je treba vse okoliščine primera presoditi le pri rabatih tretje kategorije. Sodišče je namreč v točki 71 sodbe Michelin I, navedene zgoraj v točki 74, spomnilo na sodno prakso, v skladu s katero rabat, katerega namen je z dodelitvijo finančnih ugodnosti preprečiti, da bi se stranke oskrbovale pri konkurenčnih proizvajalcih, pomeni zlorabo v smislu člena 82 ES. Nato je Sodišče v točki 72 navedene sodbe ugotovilo, da pri sistemu rabatov, obravnavanem v tej zadevi, ne gre zgolj za količinske rabate, prav tako pa ne za sistem, ki bi zajemal obveznost v zvezi z izključnostjo ali z zadostitvijo določenega dela potreb pri podjetju s prevladujočim položajem. Sodišče je nazadnje v točki 73 iste sodbe poudarilo, da je treba „torej“ presoditi vse okoliščine ter zlasti merila in pogoje za dodelitev rabatov.
- 83 V zgoraj v točki 74 navedeni sodbi Sodišča British Airways je Sodišče v točki 62 najprej spomnilo na sodno prakso, ki izhaja iz zgoraj v točki 71 navedene sodbe Hoffmann-La Roche, nato pa je opozorilo na razliko med dejanskim stanjem, na katerem je temeljila zadnjena sodba, in dejanskim stanjem v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 74 navedena sodba Michelin I, pri čemer je v točki 65 poudarilo, da je ta sodba zadevala popuste, ki za stranke podjetja s prevladujočim položajem niso vključevali nobene obveznosti v zvezi z izključnostjo ali z zadostitvijo določenega dela njihovih potreb pri tem podjetju. Nato je v točki 67 opozorilo, da je treba v skladu s sodno prakso presoditi vse okoliščine, da bi se ugotovilo, ali je podjetje s prevladujočim položajem zlorabilo ta položaj, s tem da je uporabilo takšen sistem popustov, „kot je bil opisan v točki 65 te sodbe“. Sodišče je nazadnje v točki 68 navedlo, da se potreba po preverjanju, ali imajo lahko popusti učinek izpodrinjenja, nanaša na sistem popustov ali premij, „ki ne pomenijo niti količinskih popustov ali premij niti popustov ali premij za zvestobo v smislu [...] sodbe Hoffmann-La Roche“.
- 84 Iz tega sledi, da je treba v skladu s sodno prakso vse okoliščine presoditi samo v primeru rabatov tretje kategorije, ne pa v primeru rabatov za izključnost, ki spadajo v drugo kategorijo.
- 85 Ta pristop je utemeljen z dejstvom, da so rabati za izključnost, ki jih da podjetje s prevladujočim položajem, že po naravi taki, da je mogoče z njimi omejevati konkurenco.
- 86 Zmožnost vezati stranke na podjetje s prevladujočim položajem je namreč bistvena lastnost rabatov za izključnost. Če da podjetje s prevladujočim položajem stranki rabat v zameno za to, da ta pri njem nabavlja vse količine, ki jih potrebuje, ali večino teh količin, to pomeni, da ji podjetje s prevladujočim položajem dodeli finančno ugodnost, katere namen je preprečiti, da bi se stranke oskrbovale pri konkurenčnih proizvajalcih. Zato ni treba preučiti okoliščin primera, da bi se ugotovilo, ali je namen tega rabata preprečiti, da bi se stranke oskrbovale pri konkurentih.

- 87 Poleg tega je treba poudariti, da so rabati za izključnost, ki jih da podjetje s prevladujočim položajem, že po naravi taki, da je mogoče z njimi izriniti konkurente. Finančna ugodnost, katere namen je stranko spodbuditi, da pri podjetju s prevladujočim položajem nabavlja vse količine, ki jih potrebuje, ali večino teh količin, namreč pomeni spodbudo za to stranko, da tistega dela potrebnih količin, na katerega se nanaša pogoj izključnosti, ne nabavi pri konkurentih podjetja s prevladujočim položajem.
- 88 V tem okviru je treba opozoriti, da učinek izrinjenja ne nastane samo, kadar je konkurentom dostop do trga onemogočen, ampak tudi, kadar jim je ta dostop otežen (glej v tem smislu zgoraj v točki 74 navedeno sodbo Sodišča Michelin I, točka 85; sodbo Sodišča z dne 17. februarja 2011 v zadevi TeliaSonera Sverige, C-52/09, ZOdl., str. I-527, v nadaljevanju: sodba TeliaSonera, točka 63, in zgoraj v točki 75 navedeno sodbo Michelin II, točka 244). Finančna spodbuda, ki jo podjetje s prevladujočim položajem dodeli z namenom stranko spodbuditi, da tistega dela potrebnih količin, na katerega se nanaša pogoj izključnosti, ne nabavi pri konkurentih tega podjetja, je že po naravi taka, da je mogoče z njo konkurentom otežiti dostop do trga.
- 89 Čeprav imajo lahko pogoji izključnosti načeloma koristne učinke za konkurenco, tako da je treba v normalnih okoliščinah konkurenčnega trga učinke teh pogojev na trg presojati v njihovem konkretnem okviru (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 28. februarja 1991 v zadevi Delimitis, C-234/89, Recueil, str. I-935, točke od 14 do 27), teh preudarkov ni mogoče sprejeti v primeru trga, na katerem je prav zaradi prevladujočega položaja, ki ga ima eden od udeležencev na trgu, konkurenca že omejena (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 6. aprila 1995 v zadevi BPB Industries in British Gypsum proti Komisiji, C-310/93 P, Recueil, str. I-865, v nadaljevanju: sodba Sodišča BPB Industries in British Gypsum, točka 11, ter sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Légerja k tej sodbi, Recueil, str. I-867, točke od 42 do 45).
- 90 Ta rešitev je utemeljena s posebno odgovornostjo podjetja s prevladujočim položajem, da ne ogroža učinkovite in neizkrivljene konkurence na skupnem trgu, ter s tem, da če ima udeleženec močan položaj na trgu, so pogoji v zvezi z izključno dobavo, ki se nanašajo na večji delež strankinih nakupov, nesprijemljiva ovira za dostop do trga (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 1. aprila 1993 v zadevi BPB Industries in British Gypsum proti Komisiji, T-65/89, Recueil, str. II-389, v nadaljevanju: sodba Splošnega sodišča BPB Industries in British Gypsum, točke od 65 do 68). V takem primeru namreč izključnost nabave pripelje do dodatne grožnje za konkurenčno strukturo trga. Tako pojem zloraba načeloma vključuje vsako obveznost v zvezi z izključno nabavo v korist podjetja s prevladujočim položajem (glej v tem smislu zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Hoffmann-La Roche, točke 120, 121 in 123, ter zgoraj v točki 89 navedeno sodbo Sodišča BPB Industries in British Gypsum, točka 11, in zgoraj v točki 89 navedene sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Légerja k tej sodbi, točki 46 in 47).
- 91 Poleg tega je treba poudariti, da je z močnim prevladujočim položajem, kot ga ima tožeča stranka, neločljivo povezano, da za velik del povpraševanja ni ustreznega nadomestka za proizvod, ki ga dobavi podjetje s prevladujočim položajem. Dobavitelj s prevladujočim položajem je torej v veliki meri neizogiben trgovinski partner (glej v tem smislu zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Hoffmann-La Roche, točka 41; zgoraj v točki 74 navedeno sodbo Sodišča British Airways, točka 75, in zgoraj v točki 72 navedeno sodbo Splošnega sodišča Tomra, točka 269). V obravnavanem primeru tožeča stranka ne izpodbija ugotovitev v izpodbijani odločbi, v skladu s katerimi je imela v obdobju kršitve, ugotovljene v tej zadevi, na trgu položaj neizogibnega trgovinskega partnerja.
- 92 Iz položaja neizogibnega trgovinskega partnerja izhaja, da bodo stranke del količin, ki jih potrebujejo, v vsakem primeru nabavljale pri podjetju s prevladujočim položajem (v nadaljevanju: stalni delež). Konkurent podjetja s prevladujočim položajem torej ne more konkurirati za celotno oskrbo stranke, ampak samo za tisti del njenega povpraševanja, ki presega stalni delež (v nadaljevanju: spremenljivi delež). Spremenljivi delež je tako tisti del količin, ki jih potrebuje stranka, ki se realno lahko prenese na konkurenta podjetja s prevladujočim položajem v danem referenčnem obdobju, kot Komisija navaja v točki 1009 obrazložitve izpodbijane odločbe. To, da podjetje s prevladujočim položajem daje rabate za

izključnost, konkurentu oteži dobavo njegovih proizvodov strankam navedenega podjetja. Če se namreč stranka podjetja s prevladujočim položajem oskrbi pri konkurentu in s tem ne spoštuje pogoja izključnosti ali skorajšnje izključnosti, tvega, da bo izgubila ne le rabate za enote, ki jih je prenesla na tega konkurenta, temveč celoten rabat za izključnost.

- 93 Da bi konkurent podjetja s prevladujočim položajem predložil privlačno ponudbo, zato ne zadošča, da ponudi privlačne pogoje za enote, ki jih lahko sam dobavi stranki, temveč mora tej stranki ponuditi tudi nadomestilo za izgubo rabata za izključnost. Da bi torej konkurent predložil privlačno ponudbo, mora prerazdeliti rabat, ki ga podjetje s prevladujočim položajem daje za vse ali skoraj vse količine, ki jih potrebuje stranka, vključno s stalnim deležem, zgolj na spremenljivi delež. Dajanje rabatov za izključnost od neizogibnega trgovinskega partnerja tako strukturno zmanjšuje konkurentovo možnost za predložitev ponudbe po privlačni ceni in s tem za dostop do trga. Podjetju s prevladujočim položajem dajanje rabatov za izključnost omogoča, da izkoristi svojo gospodarsko moč pri stalnem deležu strankinega povpraševanja kot vzvod za to, da si zagotovi tudi spremenljivi delež, s čimer konkurentu otežuje dostop do trga.
- 94 Nazadnje, opozoriti je treba, da lahko podjetje s prevladujočim položajem utemelji uporabo sistema rabatov za izključnost zlasti tako, da dokaže, da je njegovo ravnanje objektivno potrebno ali da je mogoče potencialni učinek izrinjenja, povzročen s tem ravnanjem, izničiti ali celo preseči z ugodnostmi glede učinkovitosti, ki prav tako koristijo potrošnikom (glej v tem smislu zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Hoffmann-La Roche, točka 90; zgoraj v točki 74 navedeno sodbo Sodišča British Airways, točki 85 in 86, ter sodbo Sodišča z dne 27. marca 2012 v zadevi Post Danmark, C-209/10, v nadaljevanju: sodba Post Danmark, točki 40 in 41 ter navedena sodna praksa). V obravnavanem primeru pa tožeča stranka ne navaja trditve v zvezi s tem.

2. Trditve tožeče stranke

2.1 Trditve, da je Komisija dolžna opraviti analizo okoliščin primera, da dokaže vsaj potencialni učinek izrinjenja

- 95 Tožeča stranka trdi, da je Komisija dolžna opraviti analizo okoliščin primera, da dokaže vsaj potencialni učinek izrinjenja.
- 96 Prvič, tožeča stranka se opira na točko 73 sodbe Michelin I, navedene zgoraj v točki 74, in na točko 67 sodbe Sodišča British Airways, navedene zgoraj v točki 74. Vendar se ti točki nanašata na rabate tretje kategorije in zato nista upoštevni v zvezi z rabati za izključnost.
- 97 V zvezi s tem je treba zavrnilo trditev, ki jo je tožeča stranka navedla na obravnavi, da je Sodišče v zgoraj v točki 73 navedeni sodbi Sodišča Tomra opustilo razlikovanje med rabati za izključnost in rabati tretje kategorije. Sodišče je v točki 70 navedene sodbe najprej res spomnilo na presojo, navedeno v točki 73 zgoraj, in sicer, da to, da podjetje s prevladujočim položajem uporabi shemo rabatov za zvestobo, pomeni zlorabo, nato pa je v točki 71 dodalo, da je treba „[v] zvezi s tem [...] presoditi vse okoliščine [...]“. Vendar, kot je pravilno opozorila Komisija, iz sobesedila zadevne sodbe izhaja, da Sodišče s tem ni razširilo področja uporabe analize okoliščin primera na rabate za izključnost. Preudarki v točkah 70 in 71 te sodbe, v katerih je Sodišče spomnilo na sodno prakso, so namreč navedeni v okviru preučitve tretjega tožbenega razloga, ki se ni nanašal na sistem rabatov za izključnost, temveč na sistem rabatov tretje kategorije, in sicer na individualizirano retroaktivno shemo rabatov (zgoraj v točki 73 navedena sodba Sodišča Tomra, točke 73, 74, 77 in 78, ter sklepni predlogi generalnega pravobranilca J. Mazáka k tej sodbi, točka 27).
- 98 Drugič, tožeča stranka se sklicuje na sodbo Sodišča z dne 14. oktobra 2010 v zadevi Deutsche Telekom proti Komisiji (C-280/08 P, ZOdl., str. I-9555, v nadaljevanju: sodba Sodišča Deutsche Telekom, točka 175), zgoraj v točki 88 navedeno sodbo TeliaSonera (točka 28) in zgoraj v točki 94 navedeno

sodbo Post Danmark (točka 26). Sodišče je v teh sodbah presodilo, da je treba „za ugotovitev, ali je podjetje s prevladujočim položajem ta položaj zlorabilo z uporabo svojih praks oblikovanja cen, presoditi vse okoliščine [...]“.

- 99 Vendar je obseg te sodne prakse omejen na prakse oblikovanja cen in ne vpliva na pravno opredelitev rabatov za izključnost. Zgoraj v točki 98 navedena sodba Sodišča Deutsche Telekom in zgoraj v točki 88 navedena sodba TeliaSonera sta se namreč nanašali na prakse v zvezi z zbijanjem marž, zgoraj v točki 94 navedena sodba Post Danmark pa na prakse v zvezi z nizkimi cenami, tako da so bile v teh treh zadevah obravnavane prakse oblikovanja cen. Obravnavana zadeva pa se ne nanaša na prakso oblikovanja cen. Kar zadeva rabate, dane različnim proizvajalcem originalne opreme, očitek, naslovljen na tožečo stranko v izpodbijani odločbi, ne temelji na natančni višini rabatov in torej ne na cenah, ki jih je uporabljala, temveč na dejstvu, da je bilo dajanje teh rabatov pogojeno z izključno ali skoraj izključno nabavo. Različno obravnavanje rabatov za izključnost in praks oblikovanja cen je utemeljeno s tem, da se višina cene – v nasprotju s spodbudo za izključno nabavo – ne more šteti za nezakonito.
- 100 V zvezi s tem je treba zavriniti tudi trditev, ki jo je tožeča stranka navedla na obravnavi, da se je zgoraj v točki 94 navedena sodba Post Danmark nanašala na rabate za zvestobo, ki so primerljivi z rabati v obravnavanem primeru. V navedeni zadevi je namreč postopek pred Sodiščem zadeval prakso družbe Post Danmark v razmerju do nekdanjih strank njenega glavnega konkurenta, v okviru katere je ta družba uporabljala drugačne cene kot za svoje obstoječe stranke, ne da bi lahko te bistvene razlike v cenah in popustih upravičila na podlagi stroškov, pri čemer je danski organ, pristojen za konkurenco, to prakso opredelil kot „glavno cenovno diskriminacijo“ (zgoraj v točki 94 navedena sodba Post Danmark, točka 8). Ta predstavitev protikonkurenčnih praks pa ne vsebuje nobene omembe sistema rabatov za izključnost. Nasprotno, postopek, ki je pripeljal do predloga za sprejetje predhodne odločbe, se je nanašal samo na obstoj zlorabe v obliki nizkih in selektivnih cen (zgoraj v točki 94 navedena sodba Post Danmark, točke od 15 do 17). Tako je Sodišče v odgovor na vprašanje za predhodno odločanje, ki mu je bilo postavljeno, le odgovorilo na vprašanje, v kakšnih okoliščinah je treba politiko nizkih cen šteti za prakso zlorabe v obliki izrinjenja, ki je v nasprotju s členom 82 ES (zgoraj v točki 94 navedena sodba Post Danmark, točka 19).

- 101 Zato je treba te trditve tožeče stranke zavriniti.

2.2 Trditev, da je Komisija dolžna dokazati konkretne učinke izrinjenja

- 102 Tožeča stranka navaja, da je Komisija dolžna dokazati konkretne učinke izrinjenja, kadar je sporno ravnanje preteklo ravnanje. Komisija naj bi storila napako, ko ni upoštevala neobstoja konkretnih protikonkurenčnih učinkov praks tožeče stranke. Poleg tega tožeča stranka trdi, da mora Komisija ugotoviti vzročno zvezo med spornimi praksami in učinki na trg.
- 103 Najprej, ugotoviti je treba, da mora Komisija tudi v okviru analize okoliščin primera samo dokazati možnost, da se s prakso omejuje konkurenca (glej v tem smislu zgoraj v točki 73 navedeno sodbo Sodišča Tomra, točka 68, in zgoraj v točki 88 navedeno sodbo TeliaSonera, točka 64). Mehanizem rabata za izključnost, ki ga da podjetje s prevladujočim položajem, ki je neizogibni trgovinski partner, temu podjetju omogoča, da izkoristi stalni delež strankinega povpraševanja kot vzvod za to, da si zagotovi tudi spremenljivi delež (glej točko 93 zgoraj). Ob takem poslovnem instrumentu ni treba preučiti konkretnih učinkov rabatov na konkurenco (glej v tem smislu zgoraj v točki 73 navedeno sodbo Sodišča Tomra, točka 79).
- 104 Dalje, ker konkretnih učinkov rabatov ni treba dokazati, iz tega nujno izhaja, da Komisiji prav tako ni treba dokazati vzročne zveze med spornimi praksami in konkretnimi učinki na trg. Tako okoliščina, ki jo navaja tožeča stranka, in sicer, da so stranke nabavljale potrebne količine izključno pri njej iz poslovnih razlogov, ki so popolnoma neodvisni od rabatov, tudi če bi se izkazala za resnično, ni v nasprotju s tem, da so ti rabati lahko stranke spodbudili k izključni nabavi.

105 Nazadnje, poudariti je treba, da Komisija *a fortiori* ni dolžna dokazati niti takojšnje škode za potrošnike niti vzročne zveze med tako škodo in praksami, ki so predmet izpodbijane odločbe. Iz sodne prakse namreč izhaja, da se člen 82 ES ne nanaša le na ravnanja, ki lahko potrošnikom povzročijo takojšnjo škodo, ampak tudi na tista, ki jih oškodujejo tako, da ogrožajo učinkovito konkurenčno strukturo (zgoraj v točki 74 navedena sodba Sodišča British Airways, točka 106).

2.3 Trditev v zvezi z neobstojem formalnih obveznosti

106 Tožeča stranka trdi, da rabati, obravnavani v tej zadevi, niso vključevali formalnih ali zavezujočih obveznosti v zvezi z izključnostjo. Vendar iz zgoraj v točki 71 navedene sodbe Hoffmann-La Roche (točka 89) izhaja, da podjetje s prevladujočim položajem, če uporabi sistem rabatov za izključnost, tudi če to stori, „ne da bi kupce formalno obvezalo“, zlorabi ta položaj. V zvezi s tem Komisija pravilno poudarja, da protikonkurenčna spodbuda pri rabatih za izključnost ne izhaja iz naložitve formalne obveznosti glede izključne ali skoraj izključne nabave pri podjetju s prevladujočim položajem, temveč iz finančnih ugodnosti, ki jih stranka pridobi s temi nakupi, oziroma finančnih izgub, ki se jim z navedenimi nakupi izogne. Tako je dovolj, da podjetje s prevladujočim položajem svojo stranko verodostojno obvesti, da je dodelitev finančne ugodnosti odvisna od izključne ali skoraj izključne nabave.

2.4 Trditev v zvezi z upoštevnostjo višine rabata

107 Tožeča stranka zatrjuje, da Komisija ni upoštevala višine rabatov, ki jih je družba Intel dala proizvajalcem originalne opreme v zameno za izključno ali skoraj izključno nabavo, in da je nelogično grajati rabate v zelo majhnem znesku (na primer 1 USD), ki bi jih družba AMD lahko preseгла.

108 Kot pa pravilno opozarja Komisija, predmet izpodbijane odločbe ni višina rabatov, ampak izključnost, v zameno za katero so bili ti rabati dani. Tako je potrebno samo, da lahko rabat stranko spodbudi k izključni nabavi, ne glede na vprašanje, ali bi lahko konkurenčni dobavitelj stranki nadomestil izgubo rabata, če bi zamenjala dobavitelja.

109 Zato ni treba preučiti vprašanja, ali v popolnoma teoretičnem primeru rabata v znesku samo 1 USD, kot ga navaja tožeča stranka, tak minimalen rabat lahko pomeni spodbudo za stranko, da spoštuje pogoj izključnosti. V obravnavani zadevi je namreč Komisija pravno zadostno dokazala, da je tožeča stranka proizvajalcem originalne opreme dajala rabate, ki so znašali več milijonov USD na leto. Poleg tega je Komisija pravno zadostno dokazala, da so bili ti rabati vsaj delno dani v zameno za izključnost (glej točke od 444 do 584, od 673 do 798, od 900 do 1017, od 1145 do 1208 in od 1381 do 1502 spodaj). Ti elementi zadoščajo, da je mogoče sklepati, da so rabati za izključnost, ki so predmet izpodbijane odločbe, lahko spodbudili proizvajalce originalne opreme k izključni nabavi.

2.5 Trditev v zvezi z upoštevnostjo trajanja

110 Po mnenju tožeče stranke je treba upoštevati kratkotrajnost njenih dobavnih pogodb in dejstvo, da je bilo mogoče nekatere od teh pogodb odpovedati v roku 30 dni.

111 Tudi to trditev je treba zavrnilo. V zvezi s tem je treba opozoriti, da vsaka finančna spodbuda k izključni nabavi pomeni dodatno grožnjo za konkurenčno strukturo trga in jo je zato treba šteti za zlorabo, če jo izvede podjetje s prevladujočim položajem (glej točko 90 zgoraj).

112 Glede trditve, ki se nanaša na možnost odpovedi nekaterih pogodb v kratkem roku, je treba poudariti, da pravica do odpovedi pogodbe nikakor ni ovira za njeno dejansko izvajanje, dokler se ta pravica ne uporabi (zgoraj v točki 90 navedena sodba Splošnega sodišča BPB Industries in British Gypsum, točka 73).

113 Poleg tega je treba navesti, da v obravnavanem primeru za vse proizvajalce originalne opreme in za družbo MSH celotno obdobje, v katerem so se uporabljali rabati za izključnost, ni bilo kratko. To obdobje je namreč trajalo od približno enega leta v primeru družbe Lenovo do več kot pet let v primeru družbe MSH. V tem okviru je treba opozoriti, da spodbuda za stranke, naj pri podjetju s prevladujočim položajem nabavljajo vse ali skoraj vse količine, ki jih potrebujejo, obstaja tako dolgo, dokler jim to podjetje daje rabate za izključnost, in to ne glede na vprašanje, ali je bila sklenjena pogodba za daljši čas ali pa si je sledilo več pogodb za krajši čas (glej tudi točko 195 spodaj).

2.6 Trditev v zvezi z majhnim delom trga, na katerega se je nanašalo sporno ravnanje

114 Tožeča stranka trdi, da bi morala Komisija upoštevati, da so se prakse, ki so predmet izpodbijane odločbe, nanašale le na majhen del trga CPE x86, in sicer na od 0,3 do 2 % na leto.

115 Najprej je treba navesti, da iz razlogov, ki bodo predstavljeni v točkah od 187 do 194 spodaj, taka trditev nima dejanske podlage, ker je metoda izračuna, s katero je tožeča stranka dobila te številke, napačna.

116 Poleg tega morebitna majhnost delov trga, na katere so se nanašale zadevne prakse, ne more biti upoštevni argument. Ker se namreč obravnavano ravnanje nanaša na podjetje, ki zavzema prevladujoč položaj na trgu, na katerem se je zaradi tega struktura konkurence že oslabil, lahko vsaka nadaljnja slabitev strukture konkurence predstavlja zlorabo prevladujočega položaja (zgoraj v točki 71 navedena sodba Hoffmann-La Roche, točka 123). Sodišče je torej zavrnilo uporabo „znatnega vpliva“ ali praga *de minimis* za izvajanje člena 82 ES (zgoraj v točki 97 navedeni sklepni predlogi generalnega pravobranilca J. Mazáka k sodbi Sodišča Tomra, točka 17).

117 Poleg tega bi stranke, ki so na blokiranjem delu trga, morale imeti možnost izkoristiti vsako stopnjo konkurence, ki je mogoča na trgu, konkurenti pa bi morali imeti možnost konkurirati na podlagi prednosti za celotni trg, in ne zgolj za del tega trga (zgoraj v točki 73 navedena sodba Sodišča Tomra, točke od 42 do 46). Podjetje s prevladujočim položajem torej dajanja rabatov za izključnost nekaterim strankam ne more utemeljiti z okoliščino, da lahko konkurenti še vedno dobavljajo drugim strankam.

118 Iz tega sledi, da je treba to trditev tožeče stranke zavrniti.

119 Tega sklepa ni mogoče ovreči z okoliščino, da je v zgoraj v točki 73 navedeni sodbi Sodišča Tomra (točke od 41 do 45) Sodišče potrdilo ugotovitev Splošnega sodišča, da je bil del trga, ki je bil blokirani v tej zadevi, „znaten“. Ta ugotovitev namreč ne potrjuje teze, da učinek izrinjenja ni mogoč, kadar blokirani del trga ni znaten. V zvezi s tem je treba opozoriti, da iz zgoraj v točki 72 navedene sodbe Splošnega sodišča Tomra (točka 243) izhaja, da je Splošno sodišče ugotovilo, da „tudi če se prizna teza tožečih strank, da naj bi bilo blokiranje manjšega deleža povpraševanja nepomembno, v obravnavani zadevi [ta delež] nikakor ni bil majhen“. Splošno sodišče se torej ni opredelilo do vprašanja, ali je ta teza pravilna.

120 Zadoščalo je, da je Sodišče potrdilo ugotovitev Splošnega sodišča, v skladu s katero je bil v tej zadevi blokirani znaten del trga, ne da bi bilo treba to okoliščino razumeti tako, da je Sodišče menilo, da je blokiranje znatnega dela trga nujen pogoj za ugotovitev zlorabe. Poleg tega je Sodišče v svoji sodbi Tomra, navedeni zgoraj v točki 73 (točka 46), izrecno ugotovilo, da določitev natančnega praga blokiranja trga, nad katerim bi bilo mogoče zadevne prakse šteti za zlorabo, za uporabo člena 82 ES ni potrebna in da je bilo „vsekakor“ pravno zadostno dokazano, da je bil z zadevnimi praksami trg zaprt za konkurenco.

121 Tega sklepa prav tako ni mogoče izpodbiti s sodbo Splošnega sodišča z dne 23. oktobra 2003 v zadevi Van den Bergh Foods proti Komisiji (T-65/98, Recueil, str. II-4653, točka 160), na katero se sklicujeta tožeča stranka in združenje ACT. Navedena sodba se namreč ni nanašala na prakso, s katero bi bila finančna spodbuda neposredno pogojena s tem, da stranka pri podjetju s prevladujočim položajem

nabavlja vse količine, ki jih potrebuje, ali večino teh količin. V navedeni zadevi je podjetje s prevladujočim položajem irskim trgovcem na drobno s sladoledom brezplačno dajalo na voljo zamrzovalnike, če se ti uporabljajo izključno za shranjevanje sladolede, ki jih je dobavljalo podjetje s prevladujočim položajem. Vendar so lahko trgovci na drobno še vedno prodajali sladolede, ki so jih dobavljali konkurenti, če so jih shranjevali v lastnih zamrzovalnikih ali zamrzovalnikih, ki so jim jih dali na voljo drugi proizvajalci sladoleda.

122 Komisija je v teh okoliščinah menila, da to, da podjetje s prevladujočim položajem spodbuja irske trgovce na drobno, ki nimajo lastnega zamrzovalnika ali zamrzovalnikov drugih proizvajalcev sladoleda, naj sklenejo sporazume o dobavi zamrzovalnikov, za katere velja pogoj izključnosti, tako da jim ponuja dobavo zamrzovalnikov za shranjevanje posamično pakiranih sladolede, namenjenih takojšnjemu zaužitju, in zagotavlja njihovo vzdrževanje brez neposrednih stroškov za te trgovce, pomeni zlorabo prevladujočega položaja (zgoraj v točki 121 navedena sodba Van den Bergh Foods proti Komisiji, točka 23). Komisija je v navedeni zadevi tudi ugotovila, da je na približno 40 % vseh prodajnih mest na Irskem edini zamrzovalnik za shranjevanje sladolede za takojšnje zaužitje ali vse take zamrzovalnike na prodajnem mestu dobavilo podjetje s prevladujočim položajem (zgoraj v točki 121 navedena sodba Van den Bergh Foods proti Komisiji, točka 19).

123 V teh okoliščinah je Splošno sodišče v zgoraj v točki 121 navedeni sodbi Van den Bergh Foods proti Komisiji (točka 160) ugotovilo, da „podjetje s prevladujočim položajem na trgu, ki 40 % prodajnih mest na zadevnem trgu *de facto* obveže – tudi če to stori na njihovo zahtevo – s klavzulo o izključnosti, ki v resnici učinkuje kot izključnost, naložena tem prodajnim mestom, zlorablja svoj prevladujoči položaj“.

124 Opozoriti je treba, da je bilo v tej zadevi le navedenih 40 % prodajnih mest takih, da je zanje pogoj glede shranjevanja samo tistih proizvodov, ki jih je dobavljalo podjetje s prevladujočim položajem, *de facto* učinkoval kot pogoj izključnosti, saj so druga prodajna mesta imela druge zamrzovalnike, v katerih so lahko shranjevala sladolede, ki so jih dobavljali drugi proizvajalci. Zato iz te sodbe ni mogoče sklepati, da je treba za rabate, ki so neposredno pogojeni z izključno ali skoraj izključno nabavo, določiti tisti del trga, ki je blokiran.

2.7 Trditev, da zatrjevani pogoji izključnosti niso pokrivali velikega dela potreb nekaterih proizvajalcev originalne opreme

125 Tožeča stranka poudarja, da za nekatere proizvajalce originalne opreme, in sicer družbe HP, NEC in Lenovo, pogoj izključnosti, ki ga Komisija navaja v izpodbijani odločbi, ni zadeval njihovega celotnega povpraševanja po CPE x86, temveč se je nanašal, kar zadeva družbo HP, le na 95 % njenih potreb po CPE x86 za namizne računalnike za podjetja, kar zadeva družbo NEC, le na 80 % njenih potreb po CPE x86 za „delovne postaje“, to je za namizne in prenosne računalnike, razen strežnikov, in kar zadeva družbo Lenovo, le na njene potrebe po CPE x86 za prenosne računalnike.

126 Na obravnavi je tožeča stranka dodala, da so potrebe družbe HP po CPE x86 za namizne računalnike za podjetja ustrezale zgolj 30 % njenih skupnih potreb po CPE x86. Ker je zatrjevani pogoj pokrival le 95 % potreb družbe HP po CPE x86 za namizne računalnike za podjetja, naj bi zadeval samo približno 28 % njenih skupnih potreb po CPE x86 in naj se torej ne bi mogel šteti za pogoj izključnosti.

127 Tožeča stranka s to trditvijo v bistvu navaja, da rabatov, danih družbam HP, NEC in Lenovo, ni mogoče šteti za rabate za izključnost, ker naj pogoj ne bi zadeval „celotne ali velikega dela“ – v smislu zgoraj v točki 71 navedene sodbe Hoffmann-La Roche (točka 89) – količine CPE x86, ki so jo potrebovali ti proizvajalci originalne opreme.

128 Te trditve je treba zavrtni.

- 129 V zvezi z rabati, danimi družbi HP, je treba poudariti, da zadevno ravnanje ni povezano s pogojem, v skladu s katerim bi morala družba HP pri družbi Intel nabavljati vsaj 28 % vseh CPE x86, ki jih je potrebovala, ampak s pogojem, v skladu s katerim je morala družba HP pri družbi Intel nabavljati 95 % vseh CPE x86 v določenem segmentu trga, ki jih je potrebovala. Pogoj, v skladu s katerim je morala družba HP pri podjetju s prevladujočim položajem nabavljati 95 % količin v določenem sektorju, ki jih je potrebovala, ni niti enak hipotetičnemu pogoju, v skladu s katerim bi morala družba HP pri njem nabavljati 28 % količin v vseh segmentih, ki jih je potrebovala, niti ni primerljiv s tem pogojem.
- 130 Svoboda družbe HP, da pri družbi AMD nabavi potrebne CPE x86 za namizne računalnike za podjetja, je bila lahko omejena zaradi rabatov za izključnost, ki jih je dajala družba Intel. Če bi se namreč družba HP odločila, da pri družbi AMD nabavi več kot 5 % potrebnih CPE x86 za namizne računalnike za podjetja in da torej ne spoštuje pogoja skorajšnje izključnosti, bi tvegala izgubo rabata za izključnost, in to ne samo za enote, nabavljene pri družbi AMD. Tako bi morala družba AMD, da bi lahko dobavljala več kot 5 % CPE x86 za namizne računalnike za podjetja, ki jih je potrebovala družba HP, ne le zagotoviti privlačnejšo ponudbo za CPE x86 v okviru spremenljivega deleža povpraševanja družbe HP, ampak tudi tej družbi ponuditi nadomestilo za izgubo rabata za izključnost. Natančno tak je protikonkurenčni mehanizem rabatov za izključnost.
- 131 Ta mehanizem ni bil nevtraliziran z okoliščino, da je lahko družba AMD družbi HP dobavljala potrebne CPE x86 za vse računalnike za posameznike in za prenosne računalnike za podjetja. Okoliščina, da svobodna izbira družbe HP v teh segmentih trga ni bila omejena, namreč ne ovrže dejstva, da je bila njena svobodna izbira lahko omejena v segmentu namiznih računalnikov za podjetja.
- 132 V tem okviru je treba spomniti, da morajo imeti konkurenti podjetja s prevladujočim položajem možnost konkurirati na podlagi prednosti za celotni trg, in ne zgolj za del tega trga (zgoraj v točki 73 navedena sodba Sodišča Tomra, točka 42). Podjetje s prevladujočim položajem torej dajanja rabatov za izključnost nekaterim strankam ne more utemeljiti z okoliščino, da lahko njegovi konkurenti svobodno dobavljajo drugim strankam (glej točko 117 zgoraj). Prav tako podjetje s prevladujočim položajem dajanja rabatov, če stranka potrebne količine v določenem segmentu nekega trga nabavlja skoraj izključno pri njem, ne more utemeljiti z okoliščino, da lahko ta stranka potrebne količine v drugih segmentih še vedno nabavlja pri konkurentih.
- 133 Pri tem je neupoštevna okoliščina, na katero se je na obravnavi sklicevalo združenje ACT, da Komisija pri opredelitvi upoštevnega proizvodnega trga ni razlikovala med CPE, ki se uporabljajo v računalnikih za podjetja, in CPE, ki se uporabljajo v računalnikih za posameznike, kot naj bi bilo razvidno iz točke 831(2) obrazložitve izpodbijane odločbe. Protikonkurenčni mehanizem rabatov za izključnost, ki so bili uporabljeni v tej zadevi, namreč deluje neodvisno od vprašanja, ali so CPE, ki se uporabljajo v računalnikih za podjetja, in CPE, ki se uporabljajo v računalnikih za posameznike, zamenljive ali ne. V obravnavanem primeru je bil pogoj postavljen glede na potrebe družbe HP za njene namizne računalnike za podjetja. Zato je morala družba HP uporabljati CPE družbe Intel (v nadaljevanju: CPE Intel) v 95 % namiznih računalnikov za podjetja, opremljenih s CPE x86, ki jih je proizvedla. Vprašanje, ali se te CPE razlikujejo od CPE x86, ki se uporabljajo v računalnikih za posameznike, pri tem ni upoštevno, saj tudi če bi bile zamenljive, družba HP ne bi mogla uporabljati CPE konkurentov v več kot 5 % svojih namiznih računalnikov za podjetja, ne da bi kršila pogoj rabata za izključnost.
- 134 Iz tega sledi, da je treba rabate, dane družbi HP, šteti za rabate za izključnost, čeprav se je pogoj skorajšnje izključnosti nanašal samo na en segment potreb družbe HP.
- 135 Glede rabatov, danih družbi NEC, je treba poudariti, da je 80-odstotni delež, ki ga je pokrival pogoj izključnosti, zadosten, da pomeni „velik del“ količine, ki jo je ta družba potrebovala, v smislu zgoraj v točki 71 navedene sodbe Hoffmann-La Roche (točka 89). V tem okviru je treba navesti, da je

v navedeni sodbi zadevno ravnanje vključevalo nabavne obveznosti, ki so se med drugim nanašale na 80 % oziroma 75 % potreb stranke (zgoraj v točki 71 navedena sodba Hoffmann-La Roche, točka 83).

136 Kar zadeva okoliščino, da se je pogoj izključnosti nanašal samo na namizne in prenosne računalnike, razen strežnikov, je ta nepomembna. V zvezi s tem se smiselno uporabljajo ugotovitve v točkah od 130 do 132 zgoraj.

137 Nazadnje, kar zadeva rabate, dane družbi Lenovo, je okoliščina, da se je pogoj izključnosti nanašal samo na prenosne računalnike, iz istih razlogov nepomembna.

2.8 Trditev v zvezi s kupno močjo strank

138 Tožeča stranka zatrjuje, da je zloraba izključena zaradi kupne moči strank. V obravnavanem primeru naj bi stranke izkoriščale svojo kupno moč kot vzvod za pridobitev višjih rabatov.

139 To trditev je treba zavrniti. Okoliščina – ob predpostavki, da je dokazana – da so bili rabati, ki jih je dajala tožeča stranka, odziv na zahteve in kupno moč strank, namreč ne utemeljuje pogojevanja teh rabatov z izključno nabavo (glej v tem smislu zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Hoffmann-La Roche, točka 89; zgoraj v točki 90 navedeno sodbo Splošnega sodišča BPB Industries in British Gypsum, točka 68, in sodbo Splošnega sodišča z dne 25. junija 2010, Imperial Chemical Industries proti Komisiji, T-66/01, ZOdl., str. II-2631, točka 305). Kot je Sodišče navedlo v zgoraj v točki 71 navedeni sodbi Hoffmann-La Roche (točka 120), okoliščina, da je sopogodbenu podjetja s prevladujočim položajem tudi sam podjetje s pomembno tržno močjo in da pogodba očitno ni rezultat pritiska, ki bi ga podjetje s prevladujočim položajem izvajalo na svojega partnerja, ne izključuje obstoja zlorabe prevladujočega položaja, saj gre pri tej zlorabi za dodatno grožnjo – ki izhaja iz izključnosti nabave – za konkurenčno strukturo na trgu, na katerem je zaradi navzočnosti podjetja s prevladujočim položajem stopnja konkurence že oslABLJENA. Poleg tega kupna moč proizvajalcev originalne opreme nikakor ne spremeni okoliščine, da so bili ti proizvajalci odvisni od tožeče stranke kot neizogibnega trgovskega partnerja na trgu CPE x86.

2.9 Trditev v zvezi z upoštevnostjo testa AEC

140 Tožeča stranka trdi, da je test AEC (glej točko 30 zgoraj) pomemben dejavnik pri dokazovanju potencialnega učinka izrinjenja zadevnih rabatov. Test AEC naj bi bil edini dokaz, ki ga je Komisija predstavila v izpodbijani odločbi, da bi dokazala, da so rabati družbe Intel lahko imeli protikonkurenčni učinek izrinjenja. Vendar naj bi Komisija izpodbijala to, da je test AEC del pravne analize v izpodbijani odločbi. Iz tega po mnenju tožeče stranke sledi, da Komisija s pravno presojo v izpodbijani odločbi ni dokazala možnosti, da je bilo z zadevnimi rabati povzročeno izrinjenje. Poleg tega tožeča stranka navaja, da je Komisija pri uporabi tega testa storila številne napake. Po mnenju tožeče stranke pravilna uporaba testa AEC dokazuje, da z rabati, ki jih je dajala, ni bilo mogoče povzročiti izrinjenja.

141 Uvodoma je treba navesti, da je pri testu AEC, opravljenem v izpodbijani odločbi, kot izhodišče uporabljena okoliščina, omenjena v točki 93 zgoraj, in sicer, da mora enako učinkovit konkurent, ki želi pridobiti spremenljivi delež naročil, ki jih je dotlej izpolnjevalo podjetje s prevladujočim položajem, ki je neizogiben trgovski partner, stranki ponuditi nadomestilo za rabat za izključnost, ki bi ga izgubila, če bi nabavila manjši delež od deleža, določenega s pogojem izključnosti ali skorajšnje izključnosti. Namen testa AEC je ugotoviti, ali lahko konkurent, ki je enako učinkovit kot podjetje s prevladujočim položajem in ima enake stroške kot to podjetje, v tem primeru še vedno krije svoje stroške.

142 Glede upoštevnosti testa AEC za rabate za izključnost je treba navesti naslednje.

- 143 Najprej, spomniti je treba, da za ugotovitev nezakonitosti rabatov za izključnost ni treba preučiti okoliščin posameznega primera (glej točke od 80 do 93 zgoraj). Komisija torej ni dolžna v vsakem primeru posebej dokazati možnosti, da se z rabati za izključnost povzroči izrinjenje.
- 144 Dalje, iz sodne prakse izhaja, da tudi v primeru rabatov tretje kategorije, za katere je preučitev okoliščin primera potrebna, ni nujno opraviti testa AEC. Tako se je Sodišče v zgoraj v točki 74 navedeni sodbi Michelin I (točke od 81 do 86) oprlo na mehanizem zvestobe zadevnih rabatov, ne da bi zahtevalo, naj se s kvantitativnim testom dokaže, da so bili konkurenti prisiljeni prodajati z izgubo, da bi lahko nadomestili rabate tretje kategorije, ki jih je dajalo podjetje s prevladujočim položajem.
- 145 Poleg tega iz zgoraj v točki 73 navedene sodbe Sodišča Tomra (točki 73 in 74) izhaja, da za ugotovitev protikonkurenčnih učinkov ni potrebno, da je zaradi sistema rabatov enako učinkovit konkurent prisiljen k zaračunavanju „negativnih“ cen, torej cen, ki so nižje od stroškov. Za dokaz potencialnega protikonkurenčnega učinka je dovolj dokazati obstoj mehanizma zvestobe (glej v tem smislu zgoraj v točki 73 navedeno sodbo Sodišča Tomra, točka 79).
- 146 Iz tega sledi, da tudi če bi bila presoja okoliščin primera potrebna za dokaz potencialnih protikonkurenčnih učinkov rabatov za izključnost, teh učinkov vseeno ne bi bilo treba dokazati s testom AEC.
- 147 Poleg tega trditev tožeče stranke, da je test AEC edini dokaz, ki ga je Komisija predstavila v izpodbijani odločbi, da bi dokazala, da je bilo z zadevnimi rabati mogoče povzročiti izrinjenje, nima dejanske podlage (glej točke od 173 do 175 spodaj).
- 148 Glede trditve tožeče stranke, da je s pravilno izvedenim testom AEC dokazala, da z zadevnimi rabati ni bilo mogoče povzročiti izrinjenja, je treba poudariti naslednje.
- 149 Najprej, spomniti je treba, da učinek izrinjenja ne nastane samo, kadar je konkurentom dostop do trga onemogočen. Dovolj je namreč, da jim je ta dostop otežen (glej točko 88 zgoraj).
- 150 Ugotoviti pa je treba, da je mogoče s testom AEC zgolj preveriti domnevo, da je dostop do trga onemogočen, ne pa tudi izključiti možnosti, da je dostop do njega otežen. Negativen rezultat sicer res pomeni, da je za enako učinkovitega konkurenta z ekonomskega stališča nemogoče, da si zagotovi spremenljivi delež strankinega povpraševanja. Da bi lahko navedeni konkurent stranki ponudil nadomestilo za izgubo rabata za izključnost, bi bil namreč prisiljen svoje proizvode prodajati po ceni, ki mu ne bi dopuščala niti pokritja lastnih stroškov. Pozitiven rezultat pa pomeni samo, da je enako učinkovit konkurent zmožen kriti svoje stroške (v primeru testa AEC, kot je izveden v izpodbijani odločbi in kot ga predlaga tožeča stranka, samo povprečne izogibne stroške). Vendar ta okoliščina ne pomeni, da ni učinka izrinjenja. Mehanizem rabatov za izključnost, kot je opisan v točki 93 zgoraj, lahko namreč konkurentom podjetja s prevladujočim položajem še vedno oteži dostop do trga, čeprav ta dostop z ekonomskega stališča ni nemogoč (v zvezi s tem razlikovanjem glej točko 54 zgoraj v točki 97 navedenih sklepnih predlogov generalnega pravobranilca J. Mazáka k sodbi Sodišča Tomra).
- 151 Iz navedenega izhaja, da ni treba preučiti, ali je Komisija test AEC izvedla v skladu z veljavnimi pravili, in da prav tako ni treba preučiti, ali so bili pravilno izvedeni alternativni izračuni, ki jih predlaga tožeča stranka. Tudi ob pozitivnem rezultatu testa AEC namreč ne bi bilo mogoče izključiti potencialnega učinka izrinjenja, ki je bistvena lastnost mehanizma, opisane v točki 93 zgoraj.
- 152 Tega sklepa ni mogoče izpodbiti z zgoraj v točki 88 navedeno sodbo TeliaSonera, zgoraj v točki 98 navedeno sodbo Sodišča Deutsche Telekom in zgoraj v točki 94 navedeno sodbo Post Danmark. Po mnenju tožeče stranke iz teh sodb izhaja, da je ključno merilo vprašanje, ali bi lahko konkurent, ki je enako učinkovit kot podjetje s prevladujočim položajem, še naprej konkuriral temu podjetju. Vendar je treba opozoriti, da so se te zadeve nanašale na prakse cenovnih škarij (TeliaSonera in Deutsche Telekom) oziroma nizkih cen (Post Danmark). Iz teh sodb izhajajoča obveznost glede izvajanja analiz

cen in stroškov je mogoče pojasniti s tem, da preizkusa, ali neka cena pomeni zlorabo, ni mogoče opraviti brez primerjave te cene z drugimi cenami in stroški. Cena ne more biti nezakonita. Nasprotno pa pri rabatu za izključnost to, da pomeni zlorabo, ne temelji na višini rabata, ampak na tem, da je pogojen z izključno ali skoraj izključno nabavo.

- 153 Poleg tega iz zgoraj v točki 73 navedene sodbe Sodišča Tomra (točke 73, 74 in 80), ki je bila izdana po sodbah, navedenih v prejšnji točki, izhaja, da ni nujno preučiti, ali je zaradi sistema rabatov enako učinkovit konkurent prisiljen k zaračunavanju negativnih cen, in to tudi v primeru rabatov tretje kategorije. Taka preučitev *a fortiori* ni potrebna v zvezi z rabati za izključnost.
- 154 Teга sklepa prav tako ni mogoče izpodbiti s sporočilom Komisije, naslovljenim „Navodila glede prednostnih nalog izvrševanja Komisije pri uporabi člena 82 [ES] za izključevalna ravnanja, s katerimi prevladujoča podjetja zlorabljajo svoj položaj“ (UL 2009, C 45, str. 7, v nadaljevanju: navodila glede člena 82).
- 155 V skladu s točko 2 navodil glede člena 82 „[t]a dokument navaja prednostne naloge izvrševanja, v skladu s katerimi bo Komisija uporabljala člen 82 [ES]“. Kot je Komisija opozorila v točki 916 obrazložitve izpodbijane odločbe, se navodila glede člena 82, ker so namenjena določitvi prednostnih nalog pri izbiri primerov, na katere se bo Komisija osredotočala v prihodnosti, ne morejo uporabljati za postopek, ki ga je Komisija začela že pred njihovo objavo. Ker je Komisija odločitev o začetku postopka sprejela 26. julija 2007, ji v obravnavanem primeru torej nikakor ni bilo treba upoštevati navodil glede člena 82.
- 156 Okoliščina, da so bila navodila glede člena 82 objavljena pred sprejetjem izpodbijane odločbe, ne pomeni, da so se uporabljala. Če namreč Komisija napove prednostne naloge, v skladu s katerimi bo delovala v prihodnosti, je to ne more zavezovati k ponovni preučitvi vprašanja, ali naj kot prednostno obravnava zadevo, ki se jo je že odločila obravnavati kot prednostno in katere obravnava je poleg tega že napredovala.
- 157 Zato ni treba preučiti vprašanja, ali je izpodbijana odločba v skladu z navodili glede člena 82.
- 158 Zgolj zaradi tega, da je Komisija v točki 916 obrazložitve izpodbijane odločbe navedla, da vseeno meni, da je navedena odločba v skladu z navodili glede člena 82, ni mogoče podvomiti o neupoštevnosti navodil glede člena 82 za obravnavano zadevo. Jasno je namreč, da gre za preudarek, ki ga je Komisija navedla zaradi celovitosti, potem ko je pojasnila, da se navodila glede člena 82 v tej zadevi ne uporabljajo.
- 159 V zvezi z okoliščino, na katero se sklicuje tožeča stranka, da je član Komisije, ki je bil takrat odgovoren za konkurenco, v govoru z dne 17. julija 2009 povedal, da je Komisija v zadevi Intel uporabila test AEC upoštevajoč metodologijo, opredeljeno v navodilih glede člena 82, je treba navesti, da je iz izpodbijane odločbe, ki jo je sprejel kolegij komisarjev, jasno razvidno, da je Komisija menila, da se navodila glede člena 82 ne uporabljajo in da test AEC ni nujen element za dokaz nezakonitosti zadevnih praks. Komisija je torej zaradi celovitosti izvedla test AEC in navedla, da je izpodbijana odločba v skladu z navodili glede člena 82. Okoliščina, da je član Komisije, odgovoren za konkurenco, v govoru po sprejetju izpodbijane odločbe povedal, da je Komisija v zadevi Intel izvedla test AEC, ne da bi pri tem pojasnil, da je bil ta test izveden zaradi celovitosti, ne more spremeniti pravilne razlage izpodbijane odločbe.
- 160 Tožeča stranka je v odgovor na vprašanje, postavljeno na obravnavi, navedla, da je treba njeno razlogovanje glede upoštevnosti testa AEC, ki je imel pomembno vlogo v upravnem postopku, razumeti tako, da se je opirala tudi na načelo varstva legitimnih pričakovanj.

- 161 V zvezi s tem je treba spomniti, da ima v skladu z ustaljeno sodno prakso pravico zahtevati varstvo legitimnih pričakovanj, ki je eno od temeljnih načel Unije, vsak posameznik, ki je v položaju, iz katerega izhaja, da je pri njem uprava Unije ustvarila utemeljena pričakovanja s tem, da mu je dala jasna zagotovila. Taka zagotovila so ne glede na obliko, v kateri so bila sporočena, natančne, brezpogojne ter usklajene informacije pooblaščenih in zanesljivih virov. Nasprotno pa se nihče ne more sklicevati na kršitev tega načela, kadar ni jasnih zagotovil uprave (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 19. marca 2003 v zadevi Innova Privat-Akademie proti Komisiji, T-273/01, Recueil, str. II-1093, točka 26 in navedena sodna praksa).
- 162 Tožeča stranka v obravnavanem primeru ni omenila jasnega zagotovila, ki bi ga dobila v upravnem postopku in v skladu s katerim bi bil test AEC za Komisijo bistven za dokaz kršitve člena 82 ES. Nasprotno, kot je Komisija pravilno poudarila na obravnavi, iz drugega odstavka točke 1 dela II končnega poročila pooblaščenca za zaslišanje v tej zadevi (UL 2009, C 227, str. 7) izhaja, da „je med zaslišanjem Komisija podjetju Intel jasno sporočila, da ekonomska ocena ni pogoj za ugotovitev obstoja zlorabe, in podjetje Intel je to sporočilo razumelo“.
- 163 Tožeča stranka je nato na obravnavi navedla, da je dobro razumela besede pooblaščenca za zaslišanje. Zatrdila pa je, da iz točke 340 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2007 izhaja, da se Komisija v primeru, da bi bil potreben dokaz o možnosti izrinjenja, za dokazovanje te možnosti opira izključno na test AEC.
- 164 Vendar je treba opozoriti, da zgolj tega, da je Komisija v točki 340 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2007 navedla, da bo ugotovila, da so imeli zadevni rabati učinek izrinjenja, saj zaradi njih enako učinkovit konkurent proizvajalcu originalne opreme ni mogel ponuditi nadomestila za izgubo morebitnega rabata, ni mogoče šteti za jasno zagotovilo, da se Komisija za dokazovanje te možnosti izrinjenja ne bo oprla na nobeno drugo podlago. Poleg tega je iz točk 260 in 329 dodatnega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 razvidno, da se Komisija pri svoji analizi ni oprla izključno na test AEC, temveč tudi na druge kvalitativne in kvantitativne dokaze.
- 165 Zato Komisija s pristopom, ki ga je uporabila v izpodbijani odločbi, ni kršila načela varstva legitimnih pričakovanj.
- 166 Iz navedenega izhaja, da s trditvami tožeče stranke ni mogoče izpodbiti niti ugotovitve, da ni treba preučiti, ali je Komisija test AEC izvedla v skladu z veljavnimi pravili, ali podrobno obravnavati trditev tožeče stranke glede napak, ki naj bi jih Komisija storila pri izvedbi tega testa, niti ugotovitve, da prav tako ni treba preučiti alternativnih izračunov, ki jih predlaga tožeča stranka (glej točko 151 zgoraj).

b) Plačila družbi MSH

- 167 Komisija v točki 1000 obrazložitve izpodbijane odločbe v bistvu ugotavlja, da je bil učinek plačil družbi MSH, pogojenih s tem, da ta prodaja izključno proizvode tožeče stranke, enakovreden učinku rabata za izključnost in da ta plačila zato izpolnjujejo pogoje iz sodne prakse za to, da se opredelijo kot zloraba.
- 168 Tožeča stranka je na obravnavi v bistvu trdila, da je Komisija napačno uporabila isti test za pravno opredelitev rabatov za izključnost, danih proizvajalcem originalne opreme, in za opredelitev plačil družbi MSH. Med drugim je navedla, da je družba MSH – v nasprotju s proizvajalci originalne opreme – akter, ki je prisoten na maloprodajnem trgu. Za preučitev, ali je konkurenčnemu proizvajalcu onemogočen dostop do maloprodajnega trga, naj bi se v sodni praksi zahtevala analiza kumulativnih učinkov, povzročenih z mrežo razmerij izključnosti. Družba MSH pa naj bi v zadevnem obdobju obvladovala le zelo majhen del upoštevnega svetovnega trga, in sicer približno 1 %.

- 169 Ugotoviti je treba, da gre pri argumentu tožeče stranke za zatrjevanje, da bi morala Komisija za dokaz možnosti, da je tožeča stranka s svojimi praksami v razmerju do družbe MSH omejevala konkurenco, opraviti analizo okoliščin primera na maloprodajnem trgu. Vendar tega argumenta ni mogoče sprejeti. Kot je Komisija pravilno opozorila na obravnavi, je bil namreč protikonkurenčni mehanizem praks tožeče stranke v razmerju do proizvajalcev originalne opreme in v razmerju do družbe MSH enak, pri čemer je bila edina razlika ta, da se s plačilom za izključnost, namenjenim družbi MSH, ni želela preprečiti oskrba neposredne stranke družbe Intel pri konkurentu, temveč prodaja konkurenčnih proizvodov trgovca na drobno, ki je nižje v oskrbovalni verigi. Proizvajalci originalne opreme namreč vgradijo CPE v računalnike, ki jih nato potrošnikom prodajajo trgovci na drobno, kot je družba MSH. S spodbujanjem trgovca na drobno, naj prodaja izključno računalnike, opremljene s CPE Intel, je torej tožeča stranka proizvajalcem originalne opreme odvzela distribucijski kanal za računalnike, opremljene s CPE konkurenčnih podjetij. Tako je z odvzemom svobodne izbire družbi MSH, kar zadeva njeno prodajo, omejila svobodno izbiro proizvajalcev originalne opreme, kar zadeva njihove distribucijske kanale. Glede na to, da je lahko ta omejitev vplivala na povpraševanje proizvajalcev originalne opreme po CPE AMD, je spodbujanje družbe MSH k izključni prodaji otežilo dostop družbe AMD do trga CPE x86. V obeh primerih je tožeča stranka izkoristila svojo gospodarsko moč pri stalnem deležu povpraševanja kot vzvod za to, da si je zagotovila tudi spremenljivi delež povpraševanja, s čimer je družbi AMD otežila dostop do trga (glej točko 93 zgoraj).
- 170 Čeprav drži, da je Sodišče v zvezi s členom 81 ES odločilo, da je v normalnih okoliščinah konkurenčnega trga treba razmerja izključnosti med dobaviteljem in trgovcem na drobno presojati v njihovem konkretnem okviru, kar vključuje zlasti analizo kumulativnih učinkov mreže takih razmerij, pa je treba ugotoviti, da teh preudarkov ni mogoče sprejeti v okviru izvajanja člena 82 ES, ki se nanaša na trge, na katerih je prav zaradi prevladujočega položaja, ki ga ima eden od udeležencev na trgu, konkurenca že omejena (glej točko 89 zgoraj).
- 171 Zato Komisiji tudi v zvezi s plačili družbi MSH ni bilo treba preučiti okoliščin primera, temveč je morala le dokazati, da je tožeča stranka dodelila finančno spodbudo, za katero je veljal pogoj izključnosti.
- c) Analiza možnosti, da se je z rabati omejevala konkurenca, glede na okoliščine primera
- 172 Kar zadeva vprašanje, ali je Komisija v izpodbijani odločbi to, da je bilo z rabati in plačili za izključnost, danimi družbam Dell, HP, NEC, Lenovo in MSH, mogoče omejevati konkurenco, ugotovila tudi na podlagi analize okoliščin primera, je treba zaradi celovitosti navesti naslednje.
- 173 Uvodoma je treba opozoriti, da je Komisija v točki 924 obrazložitve izpodbijane odločbe menila, da so bili rabati in plačila za izključnost, ki so bili dani družbam Dell, HP, NEC, Lenovo in MSH, del dolgoročne celovite strategije, namenjene izrinjenju konkurentov s trga. V točki 925 obrazložitve izpodbijane odločbe je Komisija navedla, da je v oddelkih od VII.4.2.3 do VII.4.2.6 navedene odločbe dokazala, da so prakse družbe Intel poleg tega, da izpolnjujejo pogoje, opredeljene v sodni praksi, lahko ali verjetno imele učinek izrinjenja. Čeprav analiza enako učinkovitega konkurenta (glej oddelek VII.4.2.3 izpodbijane odločbe) ni nujna za ugotovitev kršitve člena 82 ES, je ta analiza eden od načinov, s katerimi je mogoče dokazati, da so prakse družbe Intel lahko ali verjetno povzročile izrinjenje konkurentov. Z opiranjem na rezultate te analize, na kvalitativne in kvantitativne dokaze (glej oddelka VII.4.2.4 in VII.4.2.5 izpodbijane odločbe) ter na neobstoje objektivne utemeljitve in večje učinkovitosti (glej oddelek VII.4.2.6 izpodbijane odločbe) je Komisija v točki 925 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da so pogojni rabati, ki jih je družba Intel dajala družbam Dell, HP, NEC in Lenovo, ter plačila družbe Intel družbi MSH pomenili zlorabo, ki je vredna posebne pozornosti Komisije.

- 174 Poleg tega je treba opozoriti, da je treba za podlago za ugotovitev Komisije, da je bilo z zadevnimi plačili mogoče omejevati konkurenco, šteti druge dele izpodbijane odločbe, zlasti tiste v oddelkih V in VI navedene odločbe, ki se nanašajo na predstavitev zadevnih proizvodov in ravnanj, obravnavanih v tej odločbi, tiste v oddelkih VII.1 in VII.2 navedene odločbe, ki se nanašajo na opredelitev trga, in v oddelku VII.3 navedene odločbe, ki se nanašajo na prevladujoči položaj tožeče stranke, ter tiste v oddelku VII.4.2.2 navedene odločbe, ki se nanašajo na pravno opredelitev plačil za izključnost.
- 175 V nasprotju s trditvijo tožeče stranke test AEC torej ni edini dokaz, predstavljen v izpodbijani odločbi, da bi se dokazala možnost omejevanja konkurence s plačili za izključnost (glej točko 147 zgoraj).
- 176 Kar zadeva presojo možnosti omejevanja konkurence z rabati in plačili za izključnost, ki so predmet te zadeve, je treba opozoriti, da mora Komisija v okviru analize okoliščin primera presoditi – zlasti z vidika meril in pogojev za dodelitev plačil za izključnost – ali je namen teh rabatov in plačil, da se z dodelitvijo ugodnosti, ki ne temelji na nobeni gospodarski storitvi, zaradi katere bi bila upravičena, kupcu odvzame ali omeji možnost izbire oskrbovalnih virov, konkurentom prepreči dostop do trga ali se z izkrivljanjem konkurence okrepi prevladujoči položaj (glej v tem smislu zgoraj v točki 73 navedeno sodbo Sodišča Tomra, točka 71).
- 177 Pojasniti je treba, da Komisija tudi v okviru analize okoliščin primera ni dolžna dokazati konkretnega učinka. Dovolj je, da dokaže možnost, da se s spornimi ravnanji omejuje konkurenca (glej točko 103 zgoraj).
- 178 V zvezi s tem je treba opozoriti, da tudi če bi se štel, da z rabati ali plačili za izključnost, ki jih daje podjetje s prevladujočim položajem, ni mogoče omejevati konkurence, dejstvo ostaja, da je dodelitev take finančne spodbude od neizogibnega trgovinskega partnerja, kot je tožeča stranka, najmanj indic možnosti omejevanja konkurence s tako spodbudo. Če namreč rabat za izključnost da neizogiben trgovinski partner, temu ta rabat omogoča, da izkoristi svojo gospodarsko moč pri stalnem deležu povpraševanja kot vzvod za to, da si zagotovi tudi spremenljivi delež, s čimer konkurentu otežuje dostop do trga (glej točki 91 in 92 zgoraj).
- 179 To možnost oteževanja konkurentovega dostopa do trga, ki jo vključujejo rabati in plačila za izključnost, v obravnavanem primeru potrjujejo ugotovitve v točki 893 obrazložitve izpodbijane odločbe, v skladu s katerimi so bili rabati za proizvajalce originalne opreme pomemben element, ki so ga morali upoštevati zaradi močne konkurence na trgu, na katerem delujejo, in zaradi svojih nizkih operativnih marž. Tožeča stranka ne izpodbija teh posebnih značilnosti trga, na katerem delujejo proizvajalci originalne opreme. Poseben pomen rabatov za njihove prejemnike pomeni večjo spodbudo za te prejemnike, da spoštujejo pogoje izključne ali skoraj izključne nabave, in tako prispeva k možnosti omejevanja konkurence s temi rabati.
- 180 Poleg tega je dokaz, da so prejemniki finančne spodbude dejansko upoštevali to spodbudo pri odločitvi, da vse ali skoraj vse količine, ki jih potrebujejo, nabavljajo pri podjetju s prevladujočim položajem ali da ne prodajajo konkurenčnih proizvodov, dejavnik, ki potrjuje možnost omejevanja konkurence s to finančno spodbudo. V tej zadevi je Komisija dokazala, da so bili rabati in plačila za izključnost, ki jih je dajala tožeča stranka, najmanj dejavnik, ki so ga družbe Dell, HP, NEC in Lenovo upoštevale pri odločitvi, da vse ali skoraj vse količine, ki jih potrebujejo, nabavljajo pri tožeči stranki, družba MSH pa pri odločitvi, da ne prodaja konkurenčnih proizvodov (glej točke od 592 do 599, od 882 do 890, od 1027 do 1030, od 1215 do 1220 in od 1513 do 1521 spodaj).
- 181 Možnost omejevanja konkurence z rabati in plačili za izključnost, ki so bili dani četverici proizvajalcev originalne opreme in družbi MSH, v obravnavanem primeru potrjujejo tudi ugotovitve v izpodbijani odločbi, v skladu s katerimi je tožeča stranka izvajala dve različni vrsti zlorab, in sicer, prvič, rabate in

plačila za izključnost ter, drugič, gole omejitve. Kot je Komisija pravilno ugotovila v točki 917, točki 1681 v povezavi z opombo 1999 (opombo 1990 v javni različici) in točki 1747 obrazložitve izpodbijane odločbe, se ti vrsti praks medsebojno dopolnjujeta in krepiata.

- 182 Poleg tega je treba poudariti, da je okoliščina, da si podjetje s prevladujočim položajem prizadeva vezati pomembne stranke, prav tako indic, ki se lahko upošteva pri presoji protikonkurenčnosti njegovega ravnanja (glej v tem smislu zgoraj v točki 73 navedeno sodbo Sodišča Tomra, točka 75). Ugotoviti je treba, da se v skladu z izpodbijano odločbo zlasti družbi Dell in HP razlikujeta od drugih proizvajalcev originalne opreme po svojih večjih tržnih deležih, močni navzočnosti v donosnejšem segmentu trga in svoji zmožnosti za uveljavitev nove CPE x86 na trgu. Komisija je v točki 1597 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da ima osredotočanje na te družbe, ki so strateško posebej pomembne za dostop do trga, večji vpliv na svetovni trg od vpliva, kakršen bi ustrezal seštevku tržnih deležev teh družb, česar tožeča stranka ni izpodbijala. Zato je lahko Komisija upravičeno ugotovila, da so rabati za izključnost zadevali pomembne proizvajalce originalne opreme.
- 183 V zvezi z družbo MSH bo v točkah od 1507 do 1511 spodaj podrobneje prikazano, da je bila ta družba strateško posebej pomembna za distribucijo računalnikov za posameznike, opremljenih s CPE x86, v Evropi.
- 184 Nazadnje, ugotoviti je treba, da je to, da so prakse, ki so predmet izpodbijane odločbe, del celovite strategije, namenjene preprečevanju dostopa družbe AMD do najpomembnejših prodajnih kanalov, prav tako okoliščina, ki potrjuje možnost omejevanja konkurence z rabati in plačili za izključnost (glej v tem smislu zgoraj v točki 73 navedeno sodbo Sodišča Tomra, točki 19 in 20). V točkah od 1523 do 1552 spodaj bo podrobneje prikazano, da je Komisija pravno zadostno dokazala obstoj take celovite strategije.
- 185 Prvič, tožeča stranka skuša ovreči možnost, da se je z njenimi praksami omejevala konkurenca, z zatrjevanjem, da je v referenčnem obdobju družba AMD dosegla največji poslovni uspeh v svoji zgodovini, da je imela pri proizvajalcih originalne opreme, na katere je bilo domnevno osredotočeno ravnanje, ki pomeni zlorabo, stopnjo rasti brez primere, da se je srečevala z omejitvami proizvodnih zmogljivosti, zaradi katerih ni mogla odgovoriti na povpraševanje po CPE, ter da je povečala naložbe v raziskave in razvoj. Poleg tega naj bi se v obdobju, na katero se nanaša izpodbijana odločba, cena CPE, prilagojena glede na kakovost, vsako leto znižala za 36,1 %.
- 186 Teh trditev ni mogoče sprejeti. Če podjetje s prevladujočim položajem dejansko ravna tako, da lahko s tem ravnanjem omeji konkurenco, okoliščina, da ta možnost ni imela konkretnih učinkov, ne zadošča za to, da se člen 82 ES ne bi uporabil (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 17. decembra 2003 v zadevi British Airways proti Komisiji, T-219/99, Recueil, str. II-5917, v nadaljevanju: sodba Splošnega sodišča British Airways, točka 297). Dejstvo, da je družba AMD v obdobju, na katero se nanaša izpodbijana odločba, dosegla velik poslovni uspeh in se posledično srečevala z omejitvami zmogljivosti, bi lahko v najboljšem primeru kazalo, da prakse tožeče stranke niso imele konkretnih učinkov. Vendar to ne more biti dovolj, da bi se ovrгла možnost, da se je s praksami, ki jih je izvajala tožeča stranka, omejevala konkurenca. Poleg tega niti povečanje tržnih deležev družbe AMD ter njenih naložb v raziskave in razvoj niti znižanje cene CPE x86 v obdobju, na katero se nanaša izpodbijana odločba, ne pomenita, da prakse tožeče stranke niso imele učinka. Če teh praks ne bi bilo, je mogoče sklepati, da bi se lahko tržni deleži konkurenta ter njegove naložbe v raziskave in razvoj še bolj povečali, cena CPE x86 pa še bolj znižala (glej v tem smislu zgoraj v točki 75 navedeno sodbo Michelin II, točka 245, in zgoraj navedeno sodbo Splošnega sodišča British Airways, točka 298). Zato se ni treba opredeliti do navedb Komisije, da so trditve tožeče stranke glede povečanja tržnih deležev družbe AMD in znižanja cene CPE x86 dejansko napačne.
- 187 Drugič, tožeča stranka se ne more opirati na trditve, da so se prakse, ki so predmet izpodbijane odločbe, nanašale le na majhen del svetovnega trga CPE x86, in sicer na od 0,3 do 2 % na leto. Poleg argumentov, navedenih v točkah od 116 do 124 zgoraj, je treba ugotoviti, da sklepanje tožeče stranke,

da so njene prakse vplivale le na od 0,3 do 2 % trga CPE x86, temelji na napačni metodi izračuna. Te številke so bile namreč izračunane ob upoštevanju samo spremenljivega deleža (glej točko 92 zgoraj), povezanega z zadevnimi proizvajalci originalne opreme in družbo MSH, ne pa celotnega tržnega deleža, ki so ga imele te družbe.

- 188 Taka metoda izračuna pripelje do umetnega znižanja rezultata, saj tisti del trga, ki je blokiran zaradi rabata za izključnost, ni omejen na spremenljivi delež. Nasprotno, tisti del strankinih potreb, ki je vezan na rabat za izključnost, je v celoti blokiran za konkurente.
- 189 Iz tega sledi, da za določitev dela trga, ki je prizadet zaradi ravnanja podjetja s prevladujočim položajem, ni mogoče upoštevati zgolj spremenljivega deleža povpraševanja strank.
- 190 Kot je razvidno iz točke 1580 obrazložitve izpodbijane odločbe, je v obravnavanem primeru tržni delež družbe Dell v prvem četrletju leta 2003 znašal 14,58 %, nato pa se je povečal in v četrtem četrletju leta 2005 dosegel 16,34 %. Glede na to, da je v skladu z navedeno odločbo družba Intel družbi Dell dajala rabate, pogojene s tem, da družba Dell pri njej nabavlja vse CPE x86, ki jih potrebuje, to pomeni, da je družba Intel med letoma 2003 in 2005 blokirala že od 14,58 do 16,34 % trga zgolj z rabati, danimi družbi Dell.
- 191 Ta del trga je treba šteti za znaten glede na to, da so konkurenti podjetja s prevladujočim položajem upravičeni do konkuriranja na podlagi prednosti na celotnem trgu, in ne zgolj na delu tega trga.
- 192 V letih 2006 in 2007 je bil prizadeti del trga manjši, saj so se ravnanja, ki jih Komisija navaja v izpodbijani odločbi, nanašala samo na družbo MSH s plačili za izključnost ter na družbo Lenovo z golimi omejitvami med junijem 2006 in decembrom 2006 ter rabati za izključnost v letu 2007.
- 193 V zvezi s tem je treba poudariti, da je Komisija pravilno ugotovila obstoj enotne in trajajoče kršitve, kot bo podrobneje pojasnjeno v točkah od 1561 do 1563 spodaj. V primeru enotne in trajajoče kršitve ni mogoče zahtevati, da je zadevno ravnanje v celotnem zajetem obdobju vplivalo na znaten del trga. Dovolj je, da se v zvezi s tem celovito oceni povprečje dela trga, ki je bil blokiran (glej v tem smislu zgoraj v točki 72 navedeno sodbo Splošnega sodišča Tomra, točka 243).
- 194 V obravnavanem primeru je v točki 48 strokovnega poročila, ki ga je tožeča stranka priložila repliki in ima referenco C.1, navedeno, da je bil v celotnem obdobju kršitve, ki jo je ugotovila Komisija, delež svetovnega trga, na katerega se je nanašalo ravnanje, opisano v izpodbijani odločbi, v povprečju približno 14-odstoten, če se izračun ne omeji zgolj na spremenljivi delež povpraševanja zadevnih strank. Poudariti je treba, da je treba tak delež šteti za znaten.
- 195 Dalje, glede trditve tožeče stranke, da so bile njene dobavne pogodbe zgolj kratkotrajne ali da jih je bilo mogoče odpovedati v roku 30 dni, je treba ugotoviti, da upošteveno merilo ni dolžina roka za odpoved pogodbe ali opredeljeno trajanje posamezne pogodbe v nizu zaporednih pogodb, temveč celotno obdobje, v katerem tožeča stranka uporablja rabate in plačila za izključnost v zvezi s stranko (glej točki 112 in 113 zgoraj). V obravnavani zadevi je to obdobje znašalo približno pet let v primeru družbe MSH, približno tri leta v primeru družb Dell in NEC, več kot dve leti v primeru družbe HP ter približno eno leto v primeru družbe Lenovo. Z dajanjem rabatov in plačil za izključnost v takih obdobjih je na splošno mogoče omejevati konkurenco. To velja toliko bolj na trgu, kot je trg CPE, za katerega so značilni visoka stopnja dinamike in kratki življenjski cikli proizvodov.
- 196 Nazadnje, glede trditve tožeče stranke, ki se nanašajo na neobstoj formalnih obveznosti v zvezi z izključnostjo, kupno moč proizvajalcev originalne opreme in upoštevnost testa AEC za presojo plačil za izključnost, je treba napotiti na točke 106, 138 in 139 oziroma od 140 do 166 zgoraj.

197 Zato je mogoče na podlagi zgoraj navedenega ugotoviti, da je Komisija v izpodbijani odločbi pravno zadostno in v skladu z analizo okoliščin primera dokazala, da je bilo z rabati in plačili za izključnost, ki jih je tožeča stranka dajala družbam Dell, HP, NEC, Lenovo in MSH, mogoče omejevati konkurenco.

3. Pravna opredelitev praks, imenovanih „gole omejitve“

198 Komisija je v izpodbijani odločbi kot zlorabe opredelila tri prakse, ki jih je poimenovala „gole omejitve“. Kot je navedla, so imele te tri prakse skupno značilnost, in sicer to, da je tožeča stranka namenjala plačila proizvajalcem originalne opreme, da bi ti odložili, odpovedali ali drugače omejili trženje nekaterih proizvodov, opremljenih s CPE AMD. Natančneje, za ta plačila so veljali ti pogoji:

- prvič, družba HP je morala prodajo svojih namiznih računalnikov za podjetja, opremljenih s CPE x86 družbe AMD, namesto na velika podjetja osredotočiti na mala in srednja podjetja (MSP) ter stranke v vladnem, izobraževalnem in zdravstvenem sektorju (v nadaljevanju: VIZ);
- drugič, družba HP je morala svojim distribucijskim partnerjem prepovedati ustvarjanje zalog namiznih računalnikov za podjetja, opremljenih s CPE x86 družbe AMD, tako da bi bili ti računalniki strankam na voljo samo z naročilom pri družbi HP, bodisi neposredno bodisi prek distribucijskih partnerjev družbe HP, ki delujejo kot trgovski zastopniki;
- tretjič, družbe Acer, HP in Lenovo so morale odložiti ali odpovedati uvajanje računalnikov, opremljenih s CPE AMD.

199 Da bi Komisija utemeljila opredelitev golih omejitev kot zlorab, se je v točkah 1643 in 1671 obrazložitve izpodbijane odločbe oprla na sodbo Splošnega sodišča z dne 7. oktobra 1999 v zadevi Irish Sugar proti Komisiji (T-228/97, Recueil, str. II-2969, v nadaljevanju: sodba Irish Sugar). V tej točki 1643 je tudi ugotovila, da lahko kršitev člena 82 ES izhaja tudi iz cilja praks, ki ga skuša doseči podjetje s prevladujočim položajem. Poleg tega je Komisija v točkah 1670, 1672, 1678 in 1679 obrazložitve izpodbijane odločbe navedla, da so imele gole omejitve učinek na odločanje proizvajalcev originalne opreme, ker so ti odložili, odpovedali ali drugače omejili trženje svojih računalnikov, opremljenih s CPE AMD, kljub povpraševanju potrošnikov po teh proizvodih. Nazadnje, Komisija je v točki 1642 obrazložitve izpodbijane odločbe poudarila, da so omejitve del enotne strategije, namenjene izrinjenju družbe AMD s trga.

200 Tožeča stranka trdi, prvič, da je Komisija dolžna dokazati možnost, da se s praksami omejuje konkurenca „v ekonomskem smislu“. Drugič, prakse, obravnavane v tej zadevi, naj bi bile drugačne od tistih, v zvezi s katerimi je bila izdana zgoraj v točki 199 navedena sodba Irish Sugar. Tretjič, Komisija naj bi z grajo golih omejitev napačno ustvarila novo vrsto zlorabe v okviru člena 82 ES.

201 Najprej, spomniti je treba, da učinek izrinjenja ne nastane samo, kadar je konkurentom dostop do trga onemogočen, ampak tudi, kadar jim je ta dostop otežen (glej točko 88 zgoraj).

202 V obravnavanem primeru je bil zaradi plačil, za katera so veljali trije pogoji, navedeni v točki 198 zgoraj, družbi AMD lahko otežen dostop do trga. Zaradi plačil, za katera je veljal prvi izmed teh pogojev, je bilo lahko oteženo trženje proizvodov družbe AMD, ker je bila s temi plačili družbi HP dana spodbuda, da namiznih računalnikov za podjetja, opremljenih s CPE x86 družbe AMD, ne ponuja aktivno vnaprej določeni skupini strank. Zaradi plačil, za katera je veljal drugi izmed teh pogojev, je bilo lahko oteženo trženje proizvodov družbe AMD, ker je bila s temi plačili družbi HP dana spodbuda, da namiznih računalnikov za podjetja, opremljenih s CPE x86 družbe AMD, ne prodaja prek svojih distribucijskih partnerjev, razen če ti delujejo kot trgovski zastopniki. Nazadnje, zaradi plačil, za katera je veljal tretji izmed teh pogojev, je bilo lahko oteženo trženje proizvodov družbe AMD, ker je bila s temi plačili družbam HP, Lenovo in Acer dana spodbuda, da se vzdržijo vsakršne

prodaje določene vrste računalnika, opremljenega s CPE x86 družbe AMD, in to vsaj v danem obdobju in, v primeru družbe HP, v določeni regiji, to je regiji Evropa, Bližnji vzhod in Afrika (v nadaljevanju: regija EBVA). Z ravnanjem tožeče stranke v obliki postavljanja navedenih pogojev v zameno za plačila je bilo torej zadevnim proizvajalcem originalne opreme lahko oteženo trženje računalnikov, opremljenih s CPE x86 družbe AMD. Glede na to, da so bili ti proizvajalci originalne opreme stranke družbe AMD, je bil s tem ravnanjem hkrati lahko otežen dostop do trga družbi AMD, s čimer je bila ogrožena konkurenčna struktura trga CPE x86, na katerem je bila prav zaradi položaja tožeče stranke stopnja konkurence že oslabljena.

- 203 Dalje, poudariti je treba, da se za uporabo člena 82 ES dokaz protikonkurenčnega cilja in učinka v danem primeru lahko zamenja. Če je bilo dokazano, da je bil cilj, v skladu s katerim je ravnalo podjetje v prevladujočem položaju, omejiti konkurenco, bo tako ravnanje lahko prav tako imelo tak učinek (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 30. januarja 2007 v zadevi France Télécom proti Komisiji, T-340/03, ZOdl., str. II-107, točka 195 in navedena sodna praksa).
- 204 Tako je v obravnavanem primeru. Obseg treh pogojev, navedenih v točki 198 zgoraj, je bil namreč omejen na proizvode družbe AMD, tako da je treba to družbo šteti za individualizirani cilj, v katerega so bile usmerjene prakse tožeče stranke. Edini možni interes podjetja s prevladujočim položajem za to, da usmerjeno preprečuje trženje proizvodov, opremljenih s proizvodom določenega konkurenta, je škoditi temu konkurentu. Zato je tožeča stranka z izvajanjem golih omejitev v povezavi z družbami HP, Lenovo in Acer skušala doseči protikonkurenčen cilj.
- 205 Nazadnje, poudariti je treba, da ima podjetje s prevladujočim položajem posebno odgovornost, da s svojim ravnanjem, ki ne spada v konkurenco na podlagi prednosti, ne ogroža učinkovite in neizkrivljene konkurence na skupnem trgu (glej v tem smislu zgoraj v točki 64 navedeno sodbo AstraZeneca, točka 355 in navedena sodna praksa). Plačila strankam v zameno za omejitve pri trženju proizvodov, opremljenih s proizvodom določenega konkurenta, pa očitno ne spadajo v konkurenco na podlagi prednosti.
- 206 Zato je mogoče ugotoviti, da je šlo pri izvajanju vsake od praks, imenovanih „gole omejitve“, za zlorabo prevladujočega položaja v smislu člena 82 ES.
- 207 To ugotovitev potrjuje tudi zgoraj v točki 199 navedena sodba Irish Sugar. Splošno sodišče je v točkah 226 in 233 navedene sodbe ugotovilo obstoj zlorabe, ker se je podjetje s prevladujočim položajem z enim trgovcem na debelo in enim trgovcem na drobno dogovorilo, da konkurenčni sladkor, namenjen prodaji na drobno, zamenjata z njegovim proizvodom. Splošno sodišče je ugotovilo, da je tožeča stranka z zamenjavo konkurenčnih proizvodov na trgu, na katerem je imela več kot 80-odstotni obseg prodaje, ogrozila konkurenčno strukturo, ki bi se lahko izoblikovala na zadevnem trgu z vstopom novega proizvoda. Razlogovanje, na katerem je temeljila navedena sodba, se lahko uporabi tudi v obravnavanem primeru. Omejitve za trženje, ki je usmerjena v proizvode konkurenta, namreč ogroža konkurenčno strukturo, ker usmerjeno ovira dajanje proizvodov tega konkurenta na trg.
- 208 Trditve tožeče stranke ne morejo omajati te ugotovitve.
- 209 Prvič, zavrniti je treba trditve tožeče stranke, da je Komisija dolžna dokazati možnost omejevanja konkurence „v ekonomskem smislu“. V zvezi s tem je treba opozoriti, da tožeča stranka sploh ne pojasnjuje, kaj želi povedati z izrazom „v ekonomskem smislu“. Ker trojica praks, imenovana „gole omejitve“, očitno ne spada v konkurenco na podlagi prednosti (glej točko 205 zgoraj), Komisiji ni bilo treba natančneje dokazati možnosti, da se je s temi praksami omejevala konkurenca. Poleg tega je treba opozoriti, da je Komisija z opiranjem na zgoraj v točki 199 navedeno sodbo Irish Sugar in na protikonkurenčni cilj praks pravno zadostno pojasnila, zakaj pomenijo zlorabo.

- 210 V zvezi s tem je treba zavriniti tudi trditev tožeče stranke, da je bila Komisija dolžna dokazati možnost ali verjetnost izrinjenja konkurence, ne pa se sklicevati na protikonkurenčni cilj praks. Ker je v obravnavanem primeru protikonkurenčni cilj zamenljiv s potencialnim učinkom praks, imenovanih „gole omejitve“ (glej točki 203 in 204 zgoraj), je treba šteti, da Komisija ni storila napake, ko se je oprla na njihov protikonkurenčni cilj.
- 211 Opozoriti je tudi treba, da se Komisija v izpodbijani odločbi ni oprla izključno na protikonkurenčni cilj trojice golih omejitev. Poleg tega, da se je sklicevala na zgoraj v točki 199 navedeno sodbo Irish Sugar, se je oprla na dodatne okoliščine, ki potrjujejo možnost omejevanja konkurence z golimi omejitvami, čeprav navedba takih okoliščin ni nujna za to, da se te omejitve opredelijo kot zlorabe v okviru člena 82 ES.
- 212 Na prvem mestu, Komisija je pravno zadostno dokazala, da so bila plačila, za katera so veljali pogoji, navedeni v točki 198 zgoraj, dejavnik, ki so ga družbe HP (glej točke od 882 do 890 spodaj), Lenovo (glej točke od 1215 do 1220 spodaj) in Acer (glej točke od 1367 do 1369 spodaj) upoštevale pri odločitvah, da odložijo, odpovejo ali drugače omejijo trženje svojih računalnikov, opremljenih s CPE AMD. To dejstvo potrjuje možnost omejevanja konkurence s temi plačili. V tem okviru je treba poudariti, da je opredelitev gole omejitve kot zlorabe odvisna samo od možnosti omejevanja konkurence, tako da za to opredelitev ni treba dokazati niti konkretnega učinka na trg niti vzročne zveze (v zvezi z rabati za izključnost glej točki 103 in 104 zgoraj).
- 213 Na drugem mestu, Komisija je ugotovila, da so gole omejitve del dolgoročne celovite strategije, namenjene preprečevanju dostopa družbe AMD do strateško najpomembnejših prodajnih kanalov (glej točke od 1523 do 1552 spodaj).
- 214 Nazadnje, ker tožeča stranka v točkah od 307 do 311 tožbe navaja, da plačila v zvezi z golo omejitvijo, uporabljeno v povezavi z družbo Lenovo, pri testu AEC dobijo pozitiven rezultat, je treba ugotoviti, da test AEC ni instrument, s katerim bi bilo mogoče ovreči protikonkurenčnost gole omejitve. Tudi če bi tožeča stranka uspela dokazati, da bi gola omejitev, ki je bila uporabljena v povezavi z družbo Lenovo, pri testu AEC dobila pozitiven rezultat, s tem tej praksi ne bi odvzela niti njenega protikonkurenčnega cilja niti njene možnosti oteževanja konkurentovega dostopa do trga.
- 215 Drugič, zavriniti je treba trditev tožeče stranke, da se gole omejitve, ki so predmet izpodbijane odločbe, preveč razlikujejo od prakse, obravnavane v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 199 navedena sodba Irish Sugar, da bi jih Komisija lahko opredelila kot zlorabe. Razlike med zadevo Irish Sugar in to zadevo, ki jih navaja tožeča stranka, so namreč pravno nepomembne.
- 216 Najprej, čeprav drži, da se zgoraj v točki 199 navedena sodba Irish Sugar nanaša na vstop novega proizvoda novega podjetja na trg, to ne spremeni dejstva, da so s členom 82 ES na splošno prepovedane zlorabe, s katerimi je mogoče omejevati trge, ne glede na to, ali se z njimi preprečuje dajanje novih proizvodov novega podjetja na trg ali pa se v slabši položaj postavljajo obstoječi proizvodi uveljavljenega konkurenta. Tudi če bi bilo treba v obravnavani zadevi družbo AMD šteti za že uveljavljenega konkurenta in tudi če proizvodov, na katere so se nanašale gole omejitve, ne bi bilo mogoče opredeliti tako, da so novi, ti okoliščini nikakor ne bi spremenili možnosti, da je bil z zadevnimi praksami družbi AMD otežen dostop do trga. Prav tako ti okoliščini ne bi povzročili dvoma o tem, kako so se zadevne prakse usmerjale v družbo AMD. Niti možnost, da je bil z golimi omejitvami družbi AMD otežen dostop do trga, niti protikonkurenčni cilj teh omejitev nista odvisna od vprašanja, ali so se navedene omejitve nanašale na nov proizvod novega podjetja na trgu.
- 217 Dalje, ker tožeča stranka zatrjuje, da se je Splošno sodišče v zgoraj v točki 199 navedeni sodbi Irish Sugar oprlo na izrecne finančne grožnje, je treba ugotoviti, da dejstvo, da je tožeča stranka proizvajalcem originalne opreme dala vedeti, da v primeru kršitve protikonkurenčnih pogojev, navedenih v točki 198 zgoraj, tvegajo izgubo preferenčnih rabatov – tako je bilo v primeru družb HP in

Acer – ali da bo zavrnila zvišanje financiranja – tako je bilo v primeru družbe Lenovo – zadošča za ugotovitev, da so lahko napovedi tožeče stranke pomenile spodbudo za zadevne proizvajalce originalne opreme, da spoštujejo te pogoje.

- 218 Nazadnje, tožeča stranka trdi, da se zadeva, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 199 navedena sodba Irish Sugar, razlikuje od obravnavane zadeve, ker v tej zadevi družba AMD ni bila prisiljena izstopiti s trga in je celo povečala svoj tržni delež. Kot navaja tožeča stranka, je bilo to, da družba AMD ni dosegla večjega uspeha, posledica lastnih omejitev te družbe. Vendar vprašanje, ali je bilo z golimi omejitvami, ki jih je uporabila tožeča stranka, mogoče omejevati konkurenco, ni odvisno od dejanskega izrinjenja družbe AMD. Za dokaz te možnosti namreč ni treba dokazati konkretnega učinka na trg (glej točko 212 zgoraj). Poleg tega je treba opozoriti, da so bile v zadevnih obdobjih različne tržne poti, na katere so se nanašale gole omejitve, za CPE AMD zaprte. V preostalem, ker se tožeča stranka sklicuje na poslovni uspeh družbe AMD in na njene poslovne omejitve, je treba to utemeljitev zavrniti iz razlogov, navedenih v točki 186 zgoraj.
- 219 Tretjič, zavrniti je treba trditve tožeče stranke, da uporaba pojma „gola omejitev“ pomeni novo vrsto zlorabe. Ugotoviti je treba, da pravna opredelitev prakse, ki pomeni zlorabo, ni odvisna od njenega poimenovanja, temveč od vsebinskih meril, ki se uporabijo v zvezi s tem. Tako zgolj uporaba pojma „gola omejitev“ ne more biti dovolj, da bi se lahko sklepalo, da so uporabljena vsebinska merila nova. Kar zadeva vsebinska merila, uporabljena v obravnavanem primeru, iz besedila člena 82, drugi odstavek, točka (b), ES izhaja, da omejevanje trgov pomeni zlorabo. Poleg tega to, da se praksa, ki nedvomno ne spada v konkurenco na podlagi prednosti, šteje za nezakonito, ni novost v konkurenčnem pravu (glej v tem smislu zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Hoffmann-La Roche, točka 91, in sodbo Sodišča z dne 3. julija 1991 v zadevi AKZO proti Komisiji, C-62/86, Recueil, str. I-3359, točka 70).
- 220 Nazadnje, tudi če bi bila opredelitev zadevnih praks kot zlorab dejansko „nova“, se zaradi tega ne bi podvomilo o pooblastilih Komisije za to, da jih prepove. Splošno sodišče je namreč tudi na področju izračuna glob že ugotovilo, da dejstvo, da ravnanje z enakimi značilnostmi še ni bilo preučeno v predhodnih odločbah, podjetja ne razbremeni njegove odgovornosti (glej v tem smislu zgoraj v točki 74 navedeno sodbo Michelin I, točka 107, in zgoraj v točki 64 navedeno sodbo AstraZeneca, točka 901).

B – Pristojnost Komisije

1. Trditve strank

- 221 Tožeča stranka ob podpori združenja ACT navaja, da ozemeljsko področje uporabe členov 81 ES in 82 ES ni neomejeno ter da mora zato Komisija, da bi prevzela pristojnost za presojo ravnanja, izvajanega zunaj Unije, dokazati neposredno vzročno zvezo z ozemljem Unije z zagotovitvijo trdnih dokazov, da ima dejansko izvajanje zadevnih praks znaten učinek na konkurenco v Uniji. Nesporno naj bi bilo tudi, da mora Komisija, kadar gre za trgovino s tretjimi državami, in to tudi kadar se zadevne prakse izvajajo v Uniji, prav tako dokazati, da imajo te prakse v Uniji takojšnje, znatne, neposredne in predvidljive učinke.
- 222 Tožeča stranka kot primer navaja, da izpodbijana odločba ne izpolnjuje meril, navedenih v prejšnji točki, pri čemer izpodbija sporazum, sklenjen z družbo Lenovo v drugi polovici leta 2006 v zvezi s prenosnim računalnikom, namenjenim kitajskemu notranjemu trgu.

- 223 Tudi če bi bil pristop Komisije – v skladu s katerim bi lahko ta v zvezi z zadevnimi rabati in golimi omejitvami dokazala zlorabo prevladujočega položaja, ne da bi dokazala učinke teh praks – pravilen, naj bi bila Komisija vseeno dolžna dokazati njihove učinke v Uniji, da bi utemeljila svojo pristojnost. Vprašanje krajevne pristojnosti naj bi bilo namreč ločeno in samostojno vprašanje, ki je predmet mednarodnega javnega prava.
- 224 Tožeča stranka je v pisnem postopku trdila, da v izpodbijani odločbi pristojnost Komisije ni utemeljena za nobenega od sporazumov, ki vključujejo subjekte zunaj Unije, to so družbe Dell, HP, NEC, Acer in Lenovo.
- 225 Na obravnavi je tožeča stranka navedla, da želi ta tožbeni razlog omejiti le na ravnanja v razmerju do družb Acer in Lenovo, kar je bilo zapisano v zapisnik obravnave.
- 226 V zvezi z družbama Acer in Lenovo je tožeča stranka poudarila, da so njuni proizvodni obrati zunaj EGP in da ti družbi v EGP ne kupujeta CPE niti pri družbi Intel niti pri družbi AMD. Zadevno ravnanje naj bi se nanašalo na prodajo CPE strankam v Aziji, in sicer v Tajvanu, kar zadeva družbo Acer, in na Kitajskem, kar zadeva družbo Lenovo, izvajalo pa naj bi se v Aziji. Okoliščina, da je bilo določeno število računalnikov družb Acer in Lenovo pozneje morda prodano v EGP, naj ne bi bila upoštevna pri vprašanju izvajanja spornega ravnanja.
- 227 Glede na to, da naj bi se ravnanje družbe Intel v razmerju do družb Acer in Lenovo nanašalo na prodajo CPE v Aziji, naj bi imelo to ravnanje takojšnje učinke v Aziji, in ne v EGP. Edino prodajo računalnikov, ki bi lahko zadevala EGP, naj bi izvedle tretje stranke, in sicer družbi Acer in Lenovo, ki naj ne bi bili pod nadzorom družbe Intel.
- 228 Zadevna količina računalnikov naj bi bila zelo majhna in učinek v EGP se naj ne bi mogel šteti za znatnega.
- 229 Tožeča stranka je na obravnavi tudi zatrdila, da zadevno ravnanje ni moglo prizadeti trgovine med državami članicami.
- 230 Komisija izpodbija trditve tožeče stranke in združenja ACT.

2. Presoja Splošnega sodišča

a) Uvodne ugotovitve

- 231 Najprej je treba poudariti, da sta bila v sodni praksi Sodišča in Splošnega sodišča uporabljena dva pristopa za ugotavljanje, da je pristojnost Komisije utemeljena po pravilih mednarodnega javnega prava.
- 232 Prvi pristop temelji na načelu teritorialnosti. Ta pristop je bil uporabljen v sodbi Sodišča z dne 27. septembra 1988 v združenih zadevah Ahlström Osakeyhtiö in drugi proti Komisiji (89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 in od 125/85 do 129/85, Recueil, str. 5193, v nadaljevanju: sodba Celuloza). Sodišče je v točki 16 navedene sodbe poudarilo, da je treba razlikovati med dvema elementoma ravnanja, in sicer med sklenitvijo omejevalnega sporazuma in njegovo izvedbo. Če bi bila uporaba prepovedi, določenih v konkurenčnem pravu, odvisna od kraja sklenitve omejevalnega sporazuma, bi bilo to za podjetja očitno sredstvo, s katerim bi se zlahka izognila navedenim prepovedim. Sodišče je zato ugotovilo, da je odločilen kraj izvedbe omejevalnega sporazuma.
- 233 Drugi pristop temelji na opredeljenih učinkih praks v Uniji. Ta pristop je bil uporabljen v sodbi Splošnega sodišča z dne 25. marca 1999 v zadevi Gencor proti Komisiji (T-102/96, Recueil, str. II-753, v nadaljevanju: sodba Gencor). Splošno sodišče je v točki 90 navedene sodbe presodilo, da je izvajanje

Uredbe Sveta (EGS) št. 4064/89 z dne 21. decembra 1989 o nadzoru koncentracij podjetij (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 31) upravičeno po mednarodnem javnem pravu, ko se predvideva, da bo imela načrtovana koncentracija takojšen in znaten učinek v Uniji.

- 234 Z navedbo, da mora Komisija, kadar gre za trgovino s tretjimi državami, tudi kadar se zadevne prakse izvajajo v Uniji, dokazati tudi, da imajo te prakse v Uniji takojšnje, znatne, neposredne in predvidljive učinke, tožeča stranka v svojem sklepanju zatrjuje, da gre pri izvajanju in opredeljenih učinkih v Uniji za kumulativna pogoja.
- 235 Komisija je na obravnavi poudarila, da je v tej zadevi njena pristojnost utemeljena po eni strani na podlagi doktrine izvajanja zadevnih praks v EGP, ki je bila uporabljena v zgoraj v točki 232 navedeni sodbi Celuloza, in po drugi strani na podlagi doktrine učinka, ki je bila uporabljena v zgoraj v točki 233 navedeni sodbi Gencor.
- 236 V zvezi s tem je treba opozoriti, da sta dokazovanje izvajanja zadevnih praks v EGP ali dokazovanje opredeljenih učinkov alternativna, in ne kumulativna pristopa k ugotavljanju, da je pristojnost Komisije utemeljena po pravilih mednarodnega javnega prava.
- 237 Sodišče se je namreč v zgoraj v točki 232 navedeni sodbi Celuloza oprlo samo na izvajanje zadevnega ravnanja na ozemlju Unije.
- 238 Tožeča stranka se ne more opirati na okoliščino, da je generalni pravobranilec M. Darmon v sklepnih predlogih k zgoraj v točki 232 navedeni sodbi Celuloza (Recueil, str. 5214, točka 82) navedel, da bo moralo Sodišče, „da bi ugotovilo, ali je Komisija upravičeno izvajala svojo pristojnost v zvezi s tožečimi strankami, preučiti, ali so bili učinki ravnanja, ki ga zatrjuje, znatni, neposredni in predvidljivi“. Generalni pravobranilec je namreč Sodišču predlagal, naj se opre na učinke zadevnega ravnanja na ozemlju Unije, da bi ugotovilo pristojnost Komisije. Sodišče ni sledilo predlogu generalnega pravobranilca in se je oprlo na izvajanje omejevalnega sporazuma v Uniji. Iz sodbe Sodišča v navedeni zadevi tako izhaja, da če je pristojnost Komisije mogoče ugotoviti na podlagi izvajanja zadevnega ravnanja v Uniji, potem za ugotovitev pristojnosti Komisije ni treba preučiti obstoja učinkov.
- 239 Tožeča stranka se v tem okviru opira tudi na zgoraj v točki 233 navedeno sodbo Gencor.
- 240 Vendar se je Splošno sodišče v zgoraj v točki 233 navedeni sodbi Gencor (točke od 89 do 101) oprlo samo na opredeljene učinke, da bi ugotovilo, da je pristojnost Komisije utemeljena po pravilih mednarodnega javnega prava.
- 241 Brez dvoma drži, da je Splošno sodišče v točki 87 navedene sodbe presodilo, da je glede na zgoraj v točki 232 navedeno sodbo Celuloza merilo izvajanja omejevalnega sporazuma izpolnjeno zgolj s prodajo v Uniji. Vendar je navedena točka 87 del razlogovanja Splošnega sodišča, s katerim je to poudarilo, da Uredba št. 4064/89 za namen določitve njenega teritorialnega področja uporabe ne pripisuje večjega pomena proizvodnim poslom kot prodajnim poslom (zgoraj v točki 233 navedena sodba Gencor, točke od 85 do 88). V tem okviru je Splošno sodišče zavrnilo trditev tožeče stranke, ki je temeljila na zgoraj v točki 232 navedeni sodbi Celuloza, z navedbo, da je glede na to sodbo merilo izvajanja omejevalnega sporazuma izpolnjeno zgolj s prodajo. Splošno sodišče je torej zavrnilo trditev tožeče stranke, da iz zgoraj v točki 232 navedene sodbe Celuloza izhaja, da se proizvodnim poslom pripisuje večji pomen kot prodajnim poslom.
- 242 Splošno sodišče je v zgoraj v točki 233 navedeni sodbi Gencor (točke od 89 do 101) nato preučilo, ali je uporaba Uredbe št. 4064/89 v tej zadevi v skladu z mednarodnim javnim pravom. V tem okviru je Splošno sodišče preučilo samo, ali so izpolnjena merila takojšnjega, znatnega in predvidljivega učinka.

- 243 Iz zgoraj v točki 233 navedene sodbe Gencor torej izhaja, da za utemeljenost pristojnosti Komisije v skladu s pravili mednarodnega javnega prava zadošča, da so izpolnjena merila takojšnjega, znatnega in predvidljivega učinka v Uniji.
- 244 Iz navedenega izhaja, da je za utemeljitev pristojnosti Komisije po mednarodnem javnem pravu dovolj ugotoviti bodisi opredeljene učinke prakse bodisi njeno izvajanje v Uniji.
- 245 Poleg tega je treba navesti, da Komisija v izpodbijani odločbi ne obravnava izrecno vprašanja, ali je pristojnost Komisije utemeljena po pravilih mednarodnega javnega prava. V zvezi s tem Komisija poudarja, da je v točkah od 1749 do 1753 obrazložitve izpodbijane odločbe obravnavala vprašanje prizadetosti trgovine med državami članicami.
- 246 Komisija poleg tega poudarja – ne da bi ji tožeča stranka v zvezi s tem ugovarjala – da tožeča stranka v upravnem postopku nikdar ni izpodbijala mednarodne pristojnosti Komisije.
- 247 V tem okviru je treba poudariti, da besedilo člena 82 ES vsebuje dva elementa, ki se nanašata na zvezo z ozemljem Unije. Prvič, v členu 82 ES se zahteva obstoj prevladujočega položaja „na skupnem trgu ali njegovem znatnem delu“. Drugič, s tem členom se zahteva, da bi zadevno ravnanje lahko prizadelo trgovino med državami članicami. Komisija je v izpodbijani odločbi ugotovila obstoj prevladujočega položaja tožeče stranke na svetovni ravni, kar vključuje skupni trg. Poleg tega je v točkah od 1749 do 1753 obrazložitve navedene odločbe izrecno preučila prizadetost trgovine med državami članicami.
- 248 Vprašanje, ali je pristojnost Komisije utemeljena po mednarodnem javnem pravu, je seveda ločeno od vprašanja meril, določenih v členu 82 ES. V zvezi s tem je treba opozoriti, da je namen merila prizadetosti trgovine med državami članicami razmejiti področje uporabe pravil Skupnosti glede na nacionalne zakonodaje (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 6. marca 1974 v združenih zadevah Istituto Chemioterapico Italiano in Commercial Solvents proti Komisiji, 6/73 in 7/73, Recueil, str. 223, točka 31).
- 249 Kljub temu glede na okoliščini, da se je Komisija v izpodbijani odločbi opredelila do dveh meril iz člena 82 ES, ki se nanašata na zvezo z ozemljem Unije, in da tožeča stranka v upravnem postopku ni izpodbijala mednarodne pristojnosti Komisije, Komisiji v izpodbijani odločbi ni bilo treba izrecno obrazložiti tega vprašanja (glej tudi, kar zadeva obveznost obrazložitve pristojnosti Komisije, sodbo Sodišča z dne 14. julija 1972 v zadevi Imperial Chemical Industries proti Komisiji, 48/69, Recueil, str. 619, točke od 143 do 145). Poleg tega je tožeča stranka na obravnavi pojasnila, da se njen tožbeni razlog ne nanaša na neobstoj obrazložitve, kar je bilo zapisano v zapisnik obravnave.

b) Opredeljeni učinki

1. Uvodne ugotovitve

- 250 Tožeča stranka trdi, da je nepreučitev obstoja znatnih, neposrednih in predvidljivih učinkov v Uniji od Komisije še posebej resna, ko Komisija v točki 1685 obrazložitve izpodbijane odločbe navaja, da ni dolžna „dokazati konkretnih učinkov zlorabe na podlagi člena 82 [ES]“.
- 251 V zvezi s tem je treba poudariti, da Komisiji ni treba dokazati konkretnih učinkov, da bi utemeljila svojo pristojnost po mednarodnem javnem pravu. Merila takojšnjega, znatnega in predvidljivega učinka ne pomenijo, da mora biti učinek tudi konkreten. Komisija mora namreč zagotoviti, da je konkurenca na skupnem trgu zavarovana pred grožnjami za njeno učinkovito delovanje.

- 252 V teh okoliščinah ni mogoče šteti, da mora Komisija preganjati in kaznovati samo tista ravnanja, ki pomenijo zlorabo, s katerimi je bil dosežen želeni rezultat in pri katerih se je grožnja za delovanje konkurence uresničila. Komisiji ni mogoče naložiti, naj zavzame pasivno držo, kadar obstaja grožnja za učinkovito konkurenčno strukturo na skupnem trgu, zato lahko posreduje tudi v primerih, ko se grožnja ni ali še ni uresničila.
- 253 Poleg tega je bil v obravnavanem primeru namen ravnanja, uporabljenega v razmerju do družb Acer in Lenovo, ustvariti učinke na skupnem trgu.
- 254 Ravnanje v razmerju do družbe Acer so namreč tvorila plačila, pogojena s tem, da ta družba odloži uvajanje prenosnega računalnika, opremljenega s CPE AMD, na svetovni ravni. S tako finančno spodbudo se je želelo doseči, da v danem obdobju določen model računalnika družbe Acer ne bi bil na voljo na trgu nikjer na svetu, vključno z EGP.
- 255 Pri ravnanju v razmerju do družbe Lenovo je šlo po eni strani za plačila tej družbi, če odloži in nazadnje odpove uvajanje svojih prenosnih računalnikov, opremljenih s CPE x86 družbe AMD. Namen tega ravnanja je bil torej zagotoviti, da modeli računalnikov družbe Lenovo, opremljeni s CPE AMD, ne bi bili na voljo nikjer na svetu, vključno z EGP. Po drugi strani je šlo pri ravnanju v razmerju do družbe Lenovo za rabate, katerih višina je bila pogojena s tem, da družba Lenovo pri družbi Intel nabavlja vse CPE x86 za svoje prenosne računalnike. S tem ravnanjem se je želelo zagotoviti, da na trgu, vključno z EGP, ne bi bil na voljo noben prenosni računalnik družbe Lenovo, opremljen s CPE AMD. Namen ravnanja družbe Intel je bil torej ustvariti učinke tudi v EGP. V teh okoliščinah je vprašanje, ali je tožeča stranka dosegla želeni rezultat, neupoštevno v okviru preizkusa utemeljenosti pristojnosti Komisije po mednarodnem javnem pravu.
- 256 Poleg tega je treba opozoriti, da se tožeča stranka opira na sodbo Splošnega sodišča z dne 27. septembra 2006 v zadevi Haladjian Frères proti Komisiji (T-204/03, ZOdl., str. II-3779), in zlasti na točko 167 navedene sodbe, v kateri je Splošno sodišče presodilo:

„[Z]a utemeljitev uporabe pravil konkurence za sporazum, ki se nanaša na proizvode, ki so kupljeni v Združenih državah z namenom prodaje v Skupnosti, [mora] ta sporazum na podlagi vseh pravnih in dejanskih dejavnikov omogočati, da se z dovolj veliko stopnjo verjetnosti predvidi, da lahko več kot le neznatno vpliva na konkurenco v Skupnosti in na trgovino med državami članicami (v tem smislu glej [...] sodbo [Sodišča z dne 28. aprila 1998 v zadevi] Javico, [C-306/96, Recueil, str. I-1983,] točki 16 in 18). Zgolj dejstvo, da ima ravnanje določene učinke, kakršnikoli že so, na gospodarstvo Skupnosti, ni dovolj ozka povezava, ki bi potrdila, da gre lahko za pristojnost Skupnosti. Da bi se ta učinek lahko upošteval, mora biti bistven, torej občuten in nezanemarljiv.“

- 257 V navedeni sodbi se torej ne zahteva obstoj konkretnih učinkov na konkurenco v Uniji, temveč samo to, da je dovolj verjetno, da lahko zadevni sporazum več kot le neznatno vpliva nanjo. V tem okviru je treba navesti, da se ta ugotovitev ni nanašala izrecno na vprašanje utemeljenosti pristojnosti Komisije po mednarodnem javnem pravu, temveč je bila podana v okviru preučitve vprašanja, ali so izpolnjena merila iz člena 81 ES. Kljub temu je navedena sodba, na katero se sklicuje tožeča stranka, element, ki potrjuje, da ni nujno, da so učinki ravnanja na konkurenco konkretni, da bi pomenili dovolj tesno povezavo z Unijo, s katero bi bilo mogoče utemeljiti pristojnost Komisije.
- 258 Zato je treba preučiti, ali so v obravnavanem primeru izpolnjena tri merila v zvezi z znatnim, takojšnjim in predvidljivim učinkom.

2. Družba Acer

2.1 Znaten učinek

- 259 Tožeča stranka trdi, da se je odložitev, ki jo Komisija navaja v izpodbijani odločbi, nanašala na model prenosnega računalnika, opremljenega s CPE AMD s 64-bitno tehnologijo. Poudarja, da je bilo v četrtem četrtletju leta 2003 na svetovni ravni na voljo samo 100.000 tovrstnih CPE. Kot navaja, bi lahko družba Acer kupila največ približno 4000 enot teh CPE, večina računalnikov družbe Acer, na katere se je nanašala odložitev uvajanja, pa bi bila v vsakem primeru prodana zunaj EGP. Učinki v EGP naj zato v nobenem primeru ne bi mogli biti znatni.
- 260 Komisija izpodbija številko 4000 enot. Vendar je na obravnavi priznala, da je bila količina zadevnih računalnikov skromna. Na tej obravnavi je vseeno poudarila, da če se izvajata celovita strategija, namenjena izrinjenju edinega pomembnejšega konkurenta družbe Intel, ter enotna in trajajoča kršitev, potem učinkov različnih ravnanj ni treba obravnavati ločeno.
- 261 Glede znatnosti učinkov je treba poudariti, najprej, da ni potrebno, da sta Unija ali EGP bolj prizadeta kot druge regije sveta (glej v tem smislu zgoraj v točki 233 navedeno sodbo Gencor, točka 98).
- 262 Poleg tega je EGP pomemben del svetovnega trga. Za ponazoritev je treba navesti, da v skladu s točko 1775 obrazložitve izpodbijane odločbe prodaja računalnikov, opremljenih s CPE x86 družbe Intel, v regiji EBVA ustreza približno 32 % svetovne prodaje. Komisija je tudi navedla, da vrednost prodaje družbe Intel podjetjem, ki imajo sedež v EGP, ustreza približno 80 % prodaje v regiji EBVA.
- 263 Poudariti je tudi treba, da je iz dokazov, navedenih v izpodbijani odločbi, zlasti iz elektronskega dopisa, navedenega v točki 1240 spodaj, razvidno, da je družba Acer nameravala model, na katerega se je nanašala odložitev uvajanja, prodajati v Evropi. Zato je treba zavriniti trditev, ki jo je tožeča stranka navedla na obravnavi, da je mogoče, da bi bili vsi zadevni računalniki prodani zunaj EGP.
- 264 Dodelitev finančne spodbude stranki, da bi ta na svetovni ravni odložila uvajanje računalnika, ki je opremljen s CPE konkurenta in za katerega je bilo načrtovano, da bo na prodaj v Evropi, ima lahko najmanj potencialne učinke v EGP.
- 265 Združenje ACT je zatrdilo, da je iz elektronskega dopisa, navedenega v točki 1240 spodaj, razvidno, da se je gola omejitev, ki jo zatrjuje Komisija, nanašala samo na omejitve za prodajo družbe Acer v države zunaj Evrope.
- 266 V zvezi s tem zadostuje ugotoviti, da se je družba Acer nazadnje odločila odložiti uvajanje zadevnega računalnika povsod po svetu (glej točke 1246, 1247, 1268 in 1269 spodaj). Trditev združenja ACT, da je Komisija upoštevala kršitev, ki se je nanašala samo na prodajo družbe Acer v države zunaj Evrope, torej nima dejanske podlage.
- 267 Poleg tega je treba navesti, da je Komisija pravilno ugotovila, da so različna ravnanja, ki so opisana v izpodbijani odločbi, del enotne in trajajoče kršitve (glej točke od 1561 do 1563 spodaj).
- 268 Za preučitev, ali so učinki znatni, ni treba ločeno obravnavati različnih ravnanj, ki so del enotne in trajajoče kršitve. Nasprotno, dovolj je, da ima lahko enotna kršitev kot celota znatne učinke.
- 269 Kar zadeva prizadetost trgovine med državami članicami v smislu člena 82 ES, iz sodne prakse izhaja, da je treba upoštevati posledice zlorabe prevladujočega položaja za učinkovito konkurenčno strukturo na skupnem trgu (glej sodbo Sodišča z dne 25. oktobra 1979 v zadevi Greenwich Film Production, 22/79, Recueil, str. 3275, točka 11 in navedena sodna praksa). Sodišče je tudi natančneje navedlo, da za preizkus, ali se uporablja člen 82 ES, izvrševanja določenih pogodb ni mogoče presojati ločeno, temveč ga je treba presojati ob upoštevanju vseh dejavnosti zadevnega podjetja (glej v tem smislu zgoraj

navedeno sodbo Greenwich Film Production, točka 12). Sodišče je torej v zvezi z merilom prizadetosti trgovine med državami članicami izrecno ugotovilo, da ni primerno ločeno obravnavati določenih pogodb.

- 270 Enako rešitev je treba uporabiti v primeru enotne in trajajoče kršitve, ko gre za preizkus, ali je pristojnost Komisije utemeljena po mednarodnem javnem pravu. Podjetjem namreč ne more biti dovoljeno, da se uporabi pravil o konkurenci izognejo s kombinacijo več ravnanj z istim ciljem, od katerih nobeno, če se obravnava ločeno, ne more imeti znatnega učinka v Uniji, lahko pa imajo ta ravnanja tak učinek, če se obravnavajo kot celota.
- 271 V obravnavanem primeru je treba spomniti, da je bilo po izračunih, ki jih je opravil svetovalec tožeče stranke, zaradi enotne in trajajoče kršitve, obravnavane v celoti, prizadetih v povprečju 14 % svetovnega trga, če se izračuni ne omejijo zgolj na spremenljivi delež, ta odstotek pa je treba šteti za znaten delež trga (glej točko 194 zgoraj).
- 272 Ta okoliščina zadošča za ugotovitev, da so bili potencialni učinki praks tožeče stranke znatni.
- 273 Poleg tega je treba opozoriti, da je Komisija pravno zadostno dokazala, da je tožeča stranka izvajala dolgoročno celovito strategijo, namenjeno preprečevanju dostopa družbe AMD do strateško najpomembnejših prodajnih kanalov (glej točke od 1523 do 1552 spodaj).
- 274 Iz sodne prakse izhaja, da je treba v zvezi z merilom prizadetosti trgovine med državami članicami upoštevati posledice izključitve konkurenta za učinkovito konkurenčno strukturo na skupnem trgu (glej v tem smislu zgoraj v točki 248 navedeno sodbo Istituto Chemioterapico Italiano in Commercial Solvents/Komisija, točka 33, ter sodbo Splošnega sodišča z dne 8. oktobra 1996 v združenih zadevah Compagnie maritime belge transports in drugi proti Komisiji, od T-24/93 do T-26/93 in T-28/93, Recueil, str. II-1201, točka 203). Spremembe strukture trga je treba upoštevati tudi, ko gre za ugotavljanje obstoja znatnih učinkov v EGP v okviru preučitve vprašanja, ali je pristojnost Komisije utemeljena po mednarodnem javnem pravu (glej v tem smislu zgoraj v točki 233 navedeno sodbo Gencor, točki 94 in 96).
- 275 V tem okviru je treba poudariti, da ima lahko posledice za konkurenčno strukturo na skupnem trgu ne samo izključitev konkurenta, ampak ima lahko posledice za tako učinkovito strukturo tudi ravnanje, kot je to v obravnavani zadevi, s katerim se lahko oslabi edini pomembnejši konkurent tožeče stranke na svetovni ravni, tako da se mu prepereči dostop do najpomembnejših prodajnih kanalov. Zato je ugotovitev, da je treba potencialne učinke ravnanja tožeče stranke šteti za znatne, utemeljena tudi zaradi potencialnih učinkov na učinkovito konkurenčno strukturo na skupnem trgu.
- 276 Iz navedenega izhaja, da je treba potencialne učinke ravnanja tožeče stranke šteti za znatne.

2.2 Takojšen učinek

- 277 Namen ravnanja družbe Intel je bil doseči takojšen učinek v EGP in z njim je bilo tudi mogoče doseči tak učinek.
- 278 S tem ravnanjem se je namreč želelo in je bilo mogoče družbo Acer spodbuditi, da odloži uvajanje prenosnega računalnika, opremljenega s CPE AMD, povsod po svetu, vključno z EGP. Odložitev uvajanja pomeni, da v danem obdobju določen model računalnika, opremljen s CPE AMD, ni na voljo, in to tudi v EGP. Gre za neposreden, in ne zgolj za posreden učinek.
- 279 V nasprotju s trditvami tožeče stranke in združenja ACT okoliščina, da družba Intel družbi Acer v EGP ni prodajala CPE, ne pomeni, da je bil učinek ravnanja družbe Intel v EGP lahko samo posreden. Pogoji, ki je veljal za plačila, in sicer odložitev uvajanja določenega modela računalnika povsod po svetu, vključno z EGP, se je namreč nanašal neposredno na prodajo računalnikov družbe Acer.

280 Poleg tega je enotna in trajajoča kršitev, ki jo je storila tožeča stranka, če se ta kršitev obravnava v celoti, lahko imela takojšnji učinek oslabitve edinega pomembnejšega konkurenta tožeče stranke, ker mu je bil preprečen dostop do najpomembnejših prodajnih kanalov, in torej takojšnji učinek spremembe učinkovite konkurenčne strukture na skupnem trgu.

2.3 Predvidljiv učinek

281 Učinek, da določen model računalnika, opremljen s CPE AMD, v času odložitve ne bi bil na voljo, in to tudi v EGP, je bil za tožečo stranko predvidljiv. Gre namreč za načrtovani učinek njenega ravnanja.

282 Tudi oslabitev edinega pomembnejšega konkurenta tožeče stranke je bila zanjo predvidljiva in načrtovana od nje.

3. Družba Lenovo

3.1 Gole omejitve

i) Odložitev uvajanja v zvezi s kitajskim trgom

283 Tožeča stranka trdi, da se prva odložitev uvajanja, ki jo zatrjuje Komisija v izpodbijani odločbi, nanaša na odloženo uvajanje dveh modelov prenosnih računalnikov, opremljenih s CPE AMD, na Kitajskem (v zvezi s tem glej točki 1035 in 1037 spodaj). S tem sporazumom naj bi bil prizadet samo kitajski trg in ta sporazum se naj ne bi izvajal v Uniji.

284 V zvezi s tem zadostuje opozoriti, da Komisija v izpodbijani odločbi ne ugotavlja obstoja kršitve člena 82 ES v zvezi z odložitvijo uvajanja prenosnih računalnikov, opremljenih s CPE AMD, na Kitajskem (glej točko 1042 spodaj). Zato je trditev tožeče stranke, ki se nanaša na neobstoj pristojnosti Komisije za kaznovanje tega ravnanja, brezpredmetna.

ii) Odložitev uvajanja v zvezi s svetovnim trgom

285 Odložitev uvajanja, ki je predmet izpodbijane odločbe, se nanaša na odloženo uvajanje navedenih modelov računalnikov na svetovni ravni. Glede tega je tožeča stranka na obravnavi poudarila, da je iz Priloge A.120 k tožbi razvidno, da je bil za modela računalnikov, na katera se nanaša odložitev uvajanja, predvideni obseg prodaje zelo majhen.

286 V zvezi s tem je treba navesti, da je iz te priloge razvidno, da je bilo 1. junija 2006 za modela računalnikov, na katera se nanaša odložitev uvajanja, predvideno, da bo v regiji EBVA v četrtem četrtletju leta 2006 prodanih 5400 oziroma 4250 enot.

287 Tožeča stranka je na obravnavi navedla, da je mogoče, da so bili vsi ti računalniki namenjeni območjem regije EBVA, ki so bila zunaj EGP.

288 V zvezi s tem je treba opozoriti, da gre samo za ugibanje tožeče stranke, ki v podporo temu ugibanju ni podala nobenega argumenta. Res je, da iz Priloge A.120 k tožbi ni razviden natančni obseg predvidene prodaje v EGP. Vendar je treba poudariti, da je EGP zelo pomemben del regije EBVA.

289 Iz Priloge A.120 k tožbi je jasno razvidno, da je družba Lenovo načrtovala prodajo v regiji EBVA. Ta okoliščina ob neobstoju konkretnih indicev, na podlagi katerih bi bilo mogoče sklepati, da se je celotna predvidena prodaja nanašala na dele regije EBVA, ki so bili zunaj EGP, zadostuje za ugotovitev vsaj potencialnih učinkov v EGP.

290 Brez dvoma je bilo število zadevnih enot v regiji EBVA skromno. Vendar je treba opozoriti, da je bilo ravnanje v razmerju do družbe Lenovo del enotne in trajajoče kršitve ter da je dovolj, da je lahko imela ta kršitev, obravnavana v celoti, znatne učinke, tako kot v obravnavanem primeru (glej točke od 267 do 276 zgoraj).

291 Kar zadeva takojšnjo naravo učinka in njegovo predvidljivost, se smiselno uporabljajo ugotovitve iz točk od 277 do 282 zgoraj.

3.2 Rabati za izključnost

292 V skladu z izpodbijano odločbo je družba Intel med januarjem 2007 in decembrom 2007 družbi Lenovo dajala rabate, katerih višina je bila pogojena s tem, da družba Lenovo pri družbi Intel nabavlja vse CPE x86 za svoje prenosne računalnike.

293 Izpodbijana odločba se torej sklicuje na finančno spodbudo, ki jo je družba Intel dodelila družbi Lenovo, da bi ta v svojih prenosnih računalnikih uporabljala izključno CPE x86, ki jih proizvaja družba Intel. Takojšnji učinek tega ravnanja je bil lahko ta, da noben prenosni računalnik družbe Lenovo, opremljen s CPE x86 konkurenta družbe Intel, ni bil na voljo nikjer na svetu, vključno z EGP. Okoliščina, da družba Intel prodaja CPE, družba Lenovo pa računalnike, ne pomeni, da je bil učinek lahko samo posreden. Če namreč družba Lenovo pri družbi Intel nabavlja vse potrebne CPE x86 za svoje prenosne računalnike, to neposredno in nujno pomeni, da ne more proizvajati in prodajati prenosnih računalnikov, opremljenih s CPE x86, ki jih proizvaja konkurent.

294 Ta učinek je bil predvidljiv za družbo Intel in tudi načrtovan od nje.

295 Glede znatnosti učinka je dovolj spomniti, da so bili rabati za izključnost del enotne in trajajoče kršitve, ki je kot celota lahko imela znatne učinke na ozemlju Unije in EGP, in to zadošča (glej točke od 267 do 276 zgoraj). Zato ni treba preučiti vprašanja, ali so rabati za izključnost, dani družbi Lenovo in obravnavani ločeno, lahko imeli znaten učinek na navedenem ozemlju.

296 Iz navedenega izhaja, da je ravnanje družbe Intel, ki ga Komisija navaja v izpodbijani odločbi, lahko imelo znaten, takojšen in predvidljiv učinek v EGP. Iz tega sledi, da je pristojnost Komisije za kaznovanje tega ravnanja utemeljena po pravilih mednarodnega javnega prava.

297 V nadaljevanju bo torej zaradi celovitosti preučeno izvajanje zadevnega ravnanja na ozemlju EGP.

c) Izvajanje

298 Tožeča stranka trdi, da se v skladu s sodno prakso za utemeljitev pristojnosti Komisije zahteva, da podjetje v Uniji samo neposredno prodaja proizvode, zajete z zadevnim ravnanjem. V obravnavanem primeru naj Komisija ne bi ugotovila, da je vsako od zatrjevanih dejanj, ki pomenijo zlorabo, zajemalo neposredno prodajo upoštevnega proizvoda, in sicer CPE x86, družbe Intel kupcem v Uniji ali EGP.

299 Tožeča stranka poudarja, da v EGP ni prodajala CPE x86 niti družbi Acer niti družbi Lenovo. Navedeni družbi naj ne bi prodajali proizvodov, ki so predmet izpodbijane odločbe, in sicer CPE x86, temveč naj bi prodajali računalnike, opremljene s CPE x86.

300 Komisija izpodbija trditve tožeče stranke.

1. Družba Acer

- 301 Spomniti je treba, da izvajanje zadevnih praks v Uniji zadošča za utemeljitev pristojnosti Komisije po mednarodnem javnem pravu (glej v tem smislu zgoraj v točki 232 navedeno sodbo Celuloza, točka 16).
- 302 Res je, da je Sodišče v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 232 navedena sodba Celuloza (točke 12, 13, 16 in 17), ugotovilo, da se je zadevni omejevalni sporazum na skupnem trgu izvajal z neposredno prodajo, ki je vključevala dejansko usklajene cene, udeležencev omejevalnega sporazuma kupcem s sedežem v Uniji.
- 303 Vendar iz tega ne izhaja, da je neposredna prodaja, ki bi jo izvajali naslovniki izpodbijane odločbe Komisije, edini način izvajanja neke prakse v Uniji. Zgolj okoliščina, da tožeča stranka ni prodajala CPE hčerinskim družbam družb Acer in Lenovo, ki bi bile v EGP, torej ne izključuje izvajanja zadevnih praks v EGP.
- 304 V obravnavanem primeru se Komisija v izpodbijani odločbi ni sklicevala na dejanje, ki bi ga tožeča stranka storila na ozemlju EGP, da bi izvedla golo omejitev v zvezi z družbo Acer.
- 305 Vendar je v obravnavanem primeru zlorabo prevladujočega položaja tvorila dodelitev finančne spodbude družbi Acer, da bi ta odložila uvajanje določenega modela prenosnega računalnika povsod po svetu. Pogoj, ki je veljal za plačila družbe Intel, in sicer odložitev uvajanja določenega modela prenosnega računalnika, opremljenega s CPE AMD, je bil torej namenjen temu, da ga družba Acer izvaja povsod po svetu, vključno z EGP.
- 306 V takem primeru bi bilo umetno upoštevati samo izvajanje zadevnih praks podjetja s prevladujočim položajem. Nasprotno, upoštevati je treba tudi izvajanje teh praks od njegove stranke.
- 307 V tem okviru je treba to, da se stranka podjetja s prevladujočim položajem v danem obdobju vzdrži prodaje določenega modela računalnika v EGP, šteti za izvajanje gole omejitve.
- 308 Poleg tega je iz dokazov, navedenih v izpodbijani odločbi, razvidno, da je družba Acer v regiji EBVA sprejela ukrepe, da bi odložila uvajanje zadevnega računalnika. Iz elektronskega dopisa, navedenega v točki 1247 spodaj, na katerega se je v tem okviru Komisija sklicevala na obravnavi, je namreč razvidno, da je [zaupno] v družbi Acer dobil navodilo, naj „opusti“ zadevne CPE AMD za leto 2003, in da bo izpolnil to navodilo v regiji EBVA.
- 309 Iz navedenega izhaja, da je bila pristojnost Komisije utemeljena tudi zaradi izvajanja kršitve na ozemlju Unije in EGP.

2. Družba Lenovo

- 310 Glede golih omejitev, in sicer rabatov, danih, če družba Lenovo odloži uvajanje dveh modelov računalnikov, je treba navesti, da so bile namenjene temu, da jih družba Lenovo izvaja povsod po svetu, vključno z EGP. Iz tega sledi, da je bila pristojnost Komisije utemeljena tudi zaradi izvajanja kršitve na navedenem ozemlju. V zvezi s tem se smiselno uporabljajo ugotovitve v točkah od 304 do 307 zgoraj.
- 311 Kar zadeva rabate za izključnost, je bila protidajatev za te rabate, in sicer to, da družba Lenovo nabavlja CPE x86 za svoje prenosne računalnike izključno pri družbi Intel, namenjena temu, da jo družba Lenovo izvaja povsod po svetu, vključno z EGP, tako da prodaja izključno prenosne računalnike, opremljene s CPE x86 družbe Intel. V tem okviru je treba poudariti, da je bil namen CPE, in sicer to, da jih družba Lenovo uporablja v prenosnih računalnikih, del protidajatve, kot je bila ta opredeljena. V teh okoliščinah se tožeča stranka ne more opirati na trditev, da je upoštevni trg zadeval CPE x86,

medtem ko družba Lenovo ni prodajala CPE, ampak računalnike z vgrajenimi CPE. S protidajtvijo, kot je bila opredeljena, je bila namreč vzpostavljena neposredna zveza z računalniki, ki jih bo družba Lenovo proizvedla in prodajala.

- 312 Tožeča stranka je želela s svojim ravnanjem zagotoviti, da se protidajatev družbe Lenovo izvaja povsod, kjer ta družba prodaja prenosne računalnike, vključno z EGP.
- 313 Glede na to, da se je protidajatev, kot je bila opredeljena, nanašala posebej na CPE, ki so bile namenjene uporabi v določeni vrsti proizvodov, to je v prenosnih računalnikih, tožeča stranka ne more utemeljeno zatrjevati, da ni imela vpliva na to, kako družba Lenovo uporablja CPE Intel. Poleg tega tožeča stranka ni navedla, da ni vedela, da je družba Lenovo prisotna na skupnem trgu in na njem prodaja svoje prenosne računalnike.
- 314 Iz navedenega izhaja, da je v zvezi z ravnanjem tožeče stranke v razmerju do družbe Lenovo pristojnost Komisije utemeljena tudi zaradi izvajanja kršitve na ozemlju Unije in EGP.

d) Prizadetost trgovine med državami članicami

- 315 Tožeča stranka je na obravnavi tudi trdila, da zadevno ravnanje ni moglo prizadeti trgovine med državami članicami.
- 316 Glede merila prizadetosti trgovine med državami članicami je Komisija v točki 1750 obrazložitve izpodbijane odločbe poudarila, da so zlorabe, ki vplivajo na konkurenčno strukturo v več kot eni državi članici, že po naravi take, da lahko prizadenejo trgovino med državami članicami.
- 317 V skladu s sodno prakso lahko sklep, sporazum ali ravnanje prizadene trgovino med državami članicami, le če je na podlagi vseh dejanskih in pravnih elementov z zadostno verjetnostjo mogoče predvideti, da bi lahko neposredno ali posredno, dejansko ali potencialno vplival na blagovno menjavo med državami članicami, in to tako, da bi lahko oviral uresničitev enotnega trga med državami članicami. Poleg tega ta vpliv ne sme biti neznaten (glej zgoraj v točki 256 navedeno sodbo Javico, točka 16 in navedena sodna praksa).
- 318 V obravnavanem primeru tožeča stranka ni trdila, da se je njeno ravnanje v razmerju do družb Acer in Lenovo nanašalo samo na ozemlje ene same države članice. Namesto tega se je za izpodbijanje prizadetosti trgovine med državami članicami oprla na okoliščino, da naj bi imelo njeno ravnanje učinke na ozemljih zunaj EGP in da naj bi bila količina zadevnih računalnikov v vsakem primeru zelo majhna, tako da naj učinki v nobenem primeru ne bi mogli biti znatni.
- 319 Kot pa je bilo poudarjeno v točki 269 zgoraj, učinkov ravnanja tožeče stranke v razmerju do družb Acer in Lenovo ni primerno obravnavati ločeno. Enotna kršitev, ki jo je storila tožeča stranka, če se ta kršitev obravnava v celoti, je lahko imela znaten učinek v Uniji in EGP.
- 320 Zato je treba zavrniti trditve, s katerimi tožeča stranka izpodbija prizadetost trgovine med državami članicami.
- 321 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba zavrniti trditve, s katerimi tožeča stranka izpodbija pristojnost Komisije.

C – Kršitve postopka

1. Zavrnitev Komisije, da tožeči stranki odobri drugo zaslišanje

- 322 Tožeča stranka ob podpori združenja ACT trdi, da je Komisija neupravičeno zavrnila drugo zaslišanje družbe Intel v zvezi z dodatnim obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 (glej točko 9 zgoraj) in dopisom o dejstvih (glej točko 13 zgoraj), čeprav sta ta dokumenta vsebovala popolnoma nove trditve, ki so se nanašale zlasti na pogojne rabate in gole omejitve v zvezi z družbo Lenovo ter na rabate, dane družbi MSH.
- 323 Na podlagi člena 10(2) Uredbe Komisije (ES) št. 773/2004 z dne 7. aprila 2004 v zvezi z vodenjem postopkov Komisije v skladu s členoma 81 [ES] in 82 [ES] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 3, str. 81) Komisija pri seznanjanju zadevnih strank z ugotovitvami o možnih kršitvah določi rok, v katerem ji te stranke lahko pisno sporočijo svoja mnenja. Komisija ni obvezana upoštevati nobenih pisnih vlog, prejetih po preteku tega roka.
- 324 V skladu s členom 12 Uredbe št. 773/2004 Komisija da strankam, na katere je naslovila ugotovitve o možnih kršitvah, možnost, da predstavijo svoje dokazne razloge na ustnem zaslišanju, če tako zahtevajo v svojih pisnih vlogah.
- 325 Kar zadeva dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008, med strankama ni sporno, da je tožeča stranka načeloma imela pravico do drugega ustnega zaslišanja na podlagi zgoraj navedenih določb. Komisija je obstoj te pravice priznala v spremnem dopisu k dodatnem obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008. Vendar je treba ugotoviti, da tožeča stranka ni pravočasno zahtevala drugega zaslišanja. Komisija je namreč v dodatnem obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 tožeči stranki najprej določila osemtedenski rok za predložitev pripomb. Pooblaščenec za zaslihanje je 15. septembra 2008 ta rok podaljšal do 17. oktobra 2008 (glej točko 10 zgoraj). Tožeča stranka na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 ni odgovorila v zadnjenavedenem roku, s čimer hkrati ni zahtevala drugega zaslihanja. Zato je v zvezi z uveljavljanjem njene pravice do drugega ustnega zaslihanja nastopila prekluzija.
- 326 To ugotovitev, ki izhaja že iz besedila členov 10(2) in 12 Uredbe št. 773/2004, potrjuje sam namen teh določb. Obveznost, da naslovnik obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah zahteva zaslihanje v roku, ki ga določi Komisija – sicer nastopi prekluzija – je utemeljena z ekonomičnostjo postopka. Komisija mora namreč v pripravo ustnega zaslihanja vložiti nezanemarljivo količino truda, povezanega z usklajevanjem, ker se zaslihanja udeležijo ne le naslovnik obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah in službe Komisije, ampak glede na okoliščine tudi tretje osebe in zastopniki držav članic. Poleg tega mora imeti Komisija na voljo dovolj časa, da lahko pripombe, podane na zaslihanju, upošteva v končni odločbi.
- 327 Kar nato zadeva dopis o dejstvih, je treba ugotoviti, da pravica do ustnega zaslihanja, določena v členu 12 Uredbe št. 773/2004, nastane šele potem, ko Komisija izda obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Zato tožeča stranka ni imela pravice do ustnega zaslihanja, kar zadeva dopis o dejstvih. Vsekakor je treba ugotoviti, da tožeča stranka tudi v zvezi s tem dopisom ni pravočasno zahtevala zaslihanja, ker na ta dopis ni odgovorila v za to določenem roku, to je do 23. januarja 2009.
- 328 Zato je Komisija upravičeno zavrnila zaslihanje tako v zvezi z dodatnim obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 kot v zvezi z dopisom o dejstvih. Trditve tožeče stranke in združenja ACT ne morejo omajati te ugotovitve.

- 329 Prvič, tožeča stranka trdi, da je Komisija v svojem dopisu z dne 2. februarja 2009 (glej točko 15 zgoraj) izrecno privolila v upoštevanje pisnih pripomb tožeče stranke v zvezi z dodatnim obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 in dopisom o dejstvih, če jih tožeča stranka predloži pred 5. februarjem 2009. Po mnenju tožeče stranke je Komisija tako podaljšala rok za vložitev zahteve za zaslišanje do 5. februarja 2009.
- 330 To trditev je treba zavrnilo. Komisija pravilno opozarja, da je v upravnem postopku in izpodbijani odločbi izrecno izključila priznanje prepozne vloge družbe Intel kot pravočasnega odgovora in da je izključila tudi možnost, da bi se upoštevanje teh pripomb razlagalo kot podaljšanje roka. Komisija je namreč zlasti v dopisu z dne 2. februarja 2009, na katerega se tožeča stranka opira za utemeljitev svoje trditve, ugotovila, da ni dolžna ugoditi zahtevi za zaslišanje, vloženi po izteku roka, in navedla, da po mnenju njenih služb za pravilen potek upravnega postopka zaslišanje ni potrebno. V nasprotju s trditvijo tožeče stranke Komisija v dopisu z dne 2. februarja 2009 torej ni podaljšala roka za vložitev zahteve za zaslišanje do 5. februarja 2009.
- 331 Drugič, tožeča stranka trdi, da odgovora na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 in na dopis o dejstvih ni predložila pred 5. februarjem 2009, ker je v tistem času Splošno sodišče obravnavalo njeno tožbo, s katero je želela doseči razglasitev ničnosti odločbe pooblaščenca za zaslišanje z dne 15. septembra 2008 in izdajo začasne odredbe za zadržanje roka, ki je bil določen.
- 332 Ugotoviti pa je treba, da bi tožeča stranka lahko pri uresničevanju pravice do dostopa do Splošnega sodišča Komisiji iz previdnosti predložila svoje pripombe v zvezi z dodatnim obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008. Kot je predsednik Splošnega sodišča opozoril v zgoraj v točki 14 navedenem sklepu Intel proti Komisiji (točka 87), tožeči stranki vložitev tožbe za razglasitev ničnosti in predloga za izdajo začasne odredbe nikakor ni preprečevala, da pripravi in pravočasno predloži odgovor na dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 na podlagi informacij, ki so ji bile na voljo, in sicer vsaj iz previdnosti, kar velja toliko bolj, ker ji je pooblaščenec za zaslišanje odobril podaljšanje roka za štiri tedne. Družba Intel bi lahko vsekakor zahtevala zaslišanje v roku, ki ga je določil pooblaščenec za zaslišanje, to je pred 17. oktobrom 2008, ker ta zahteva ni bila odvisna od dodatnih informacij.
- 333 Enako razlogovanje velja tudi za dopis o dejstvih, ne glede na to, da člen 12 Uredbe št. 773/2004 ne določa možnosti ustnega zaslišanja po poslanem dopisu o dejstvih (glej točko 327 zgoraj). Tožeči stranki niti njena tožba za razglasitev ničnosti niti njen predlog za izdajo začasne odredbe nista preprečevala, da pravočasno zahteva zaslišanje.
- 334 Tretjič, res je, da v okoliščinah, določenih v členih 10(2) in 12 Uredbe št. 773/2004, Komisija nima diskrecijske pravice glede pravice do ustnega zaslišanja. Člen 12 Uredbe št. 773/2004 določa, da Komisija „da“ strankam, na katere je naslovila ugotovitve o možnih kršitvah, možnost, da predstavijo svoje dokazne razloge na ustnem zaslišanju, če tako zahtevajo v svojih pisnih vlogah. Vendar tožeča stranka ni pravočasno vložila zahteve, tako da se ta določba ne uporablja.
- 335 Četrto, tožeča stranka navaja, da je odločba pooblaščenca za zaslišanje z dne 17. februarja 2009, s katero je ta zavrnil novo zahtevo tožeče stranke za zaslišanje v zvezi z dodatnim obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008, nerazumna in nesorazmerna.
- 336 V zvezi s tem je treba spomniti, da tožeča stranka ni pravočasno zahtevala zaslišanja v zvezi z dodatnim obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008. Kot pa je pooblaščenec za zaslišanje pravilno poudaril v svoji odločbi z dne 17. februarja 2009, subjektivna pravica do ustnega zaslišanja obstaja do izteka roka, odobrenega za odgovor na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Po izteku tega roka Komisija nima nobene obveznosti glede izvedbe zaslišanja.

- 337 Komisija torej s priznanjem, da ima pooblaščenec za zaslišanje vseeno diskrecijsko pravico za odobritev zaslišanja, ni kršila člena 12 Uredbe št. 773/2004, temveč je navedeno uredbo razlagala ugodno za tožečo stranko. Poleg tega je pooblaščenec za zaslišanje v dopisu z dne 17. februarja 2009 podrobno pojasnil razloge za svojo zavrnitev odobritve drugega zaslišanja. Tožeča stranka v zvezi s tem navaja samo, da izvedba zaslišanja Komisiji ne bi povzročila škode, ker bi bila po mnenju tožeče stranke zamuda v poteku upravnega postopka, ki bi nastala zaradi drugega zaslišanja, „minimalna“. Ugotoviti pa je treba, da pooblaščenec za zaslišanje ni storil nobene napake, ko je v bistvu ugotovil, da bi se lahko z neupravičeno zamudo v poteku upravnega postopka poseglo ne le v pravice tretjih strank, zainteresiranih za postopek v zvezi s tožečo stranko, ampak tudi v pravice drugih strank v vzporednih postopkih, ki so pravočasno zahtevale zaslišanja.
- 338 Petič, združenje ACT v bistvu trdi, da je bila Komisija kljub dejstvu, da člen 12 Uredbe št. 773/2004 določa možnost zaslišanja šele potem, ko Komisija izda obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, vseeno dolžna odobriti zaslišanje po poslanem dopisu o dejstvih zaradi temeljne pravice tožeče stranke, da se spoštuje njena pravica do obrambe. Ta trditev ni prepričljiva. Najprej je treba opozoriti, da je poglavje V Uredbe št. 773/2004, naslovljeno „Uveljavljanje pravice do zaslišanja“, ki vsebuje določbe členov 10(2) in 12 navedene uredbe, konkretizacija pravice tožeče stranke do obrambe. Ne tožeča stranka ne združenje ACT nista podala trditve v zvezi z morebitno nezakonnostjo teh določb. Glede navedbe združenja ACT, da se Komisija ne more sklicevati na omejitve, ki jih določi v svojih uredbah, da bi upravičila kršitev temeljne pravice neke stranke do zaslišanja, je treba ugotoviti, da je Komisija v skladu s členom 33(1)(c) Uredbe št. 1/2003 pooblaščenca za sprejemanje podrobnih pravil glede praktičnega izvajanja zaslišanj. Nato je treba zaradi celovitosti opozoriti, da tudi če bi bila lahko zaradi pravice do obrambe Komisija v posebnih okoliščinah dolžna opraviti zaslišanje po poslanem dopisu o dejstvih, ta hipotetična pravica vseeno ne bi bila neomejena. Komisija bi jo lahko omejila z določitvijo rokov za vložitev zahteve za zaslišanje. V obravnavanem primeru pa tožeča stranka ni pravočasno odgovorila na dopis o dejstvih (glej točko 327 zgoraj).
- 339 Iz vsega navedenega izhaja, da je Komisija lahko zavrnila zaslišanje družbe Intel v zvezi z dodatnim obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008 in dopisom o dejstvih, ne da bi napačno uporabila pravo in ne da bi kršila določbe Uredbe št. 773/2004.

2. Zavrnitev Komisije, da pridobi nekatere dokumente družbe AMD

a) Dejansko stanje in stališča strank

- 340 Komisija je 21. maja 2008 po spletni objavi pripravljanih vlog, ki sta ju pripravili tožeča stranka in družba AMD v okviru postopka med njima v zvezni državi Delaware (glej točko 11 zgoraj), od tožeče stranke in družbe AMD zahtevala, naj ji predložita vse dokumente, ki sta jih pripravili ali prejeli in ki so navedeni v njunih pripravljanih vlogah.
- 341 Tožeča stranka je v dopisu z dne 6. avgusta 2008 navedla, da je po njenem mnenju preiskava, ki jo je opravila Komisija, nepopolna. Komisijo je pozvala, naj od družbe AMD zahteva predložitev vseh dokumentov, ki so upoštevni v povezavi s trditvami iz dodatnega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008. Poleg tega je poudarila, da ji sklep o izključitvi javnosti (*protective order*) z dne 26. septembra 2006, ki ga je izdalo sodišče, ki odloča o zadevi v zvezni državi Delaware (v nadaljevanju: sklep o izključitvi javnosti), preprečuje uporabo dokumentov, ki jih je družba AMD predložila v okviru postopka v zvezni državi Delaware, zunaj tega postopka.
- 342 Tožeča stranka je v prilogi k dopisu z dne 4. septembra 2008 Komisiji poslala seznam 87 točk, ki so ustrezale dokumentom ali kategorijam dokumentov, h katerih pridobitvi od družbe AMD je pozvala Komisijo (v nadaljevanju: seznam).

- 343 Komisija je v dopisu z dne 6. oktobra 2008 tožečo stranko obvestila, da se je odločila od družbe AMD zahtevati predložitev zadevnih dokumentov, če so ti na seznamu opisani tako, da jih je mogoče natančno opredeliti, in tožeči stranki poslala seznam sedmih dokumentov, katerih predložitev je zahtevala od družbe AMD.
- 344 Komisija v točkah od 61 do 74 obrazložitve izpodbijane odločbe pojasnjuje, zakaj je menila, da ji ni treba pridobiti preostalih dokumentov s seznama, pri čemer je poudarila, da zahteva tožeče stranke ni bila dovolj natančna, da je bila nesorazmerna, da tožeča stranka ni dokazala, da je izčrpala vsa razpoložljiva sredstva za zagotovitev več dokumentov iz postopka v zvezni državi Delaware Komisiji, in da dokumenti, h katerih pridobitvi je tožeča stranka pozvala Komisijo, niso bili razbremenilni.
- 345 Tožeča stranka meni, da so bili dokumenti, h katerih pridobitvi od družbe AMD je pozvala Komisijo, posebej pomembni za njeno obrambo, da bi med drugim dokazala, da proizvajalci originalne opreme tudi ob neobstoju ravnanja, ki ji je bilo očitano, ne bi kupovali večjih količin CPE AMD in da se je družba AMD srečevala z omejitvami proizvodnih zmogljivosti. Ker je Komisija zavrnila pridobitev teh dodatnih dokumentov od družbe AMD, naj ne bi preučila upoštevanih dokazov in naj bi kršila bistveno postopkovno obveznost. Tako naj bi Komisija kršila pravico družbe Intel do obrambe.
- 346 Tožeča stranka trdi, da pri sedmih dokumentih, katerih predložitev je Komisija zahtevala od družbe AMD, ni šlo za edine dokumente, ki so bili jasno opredeljeni na seznamu. Poleg tega je v odgovoru na pisno vprašanje, ki ga je postavilo Splošno sodišče, navedla, da zadevnih dokumentov ni mogla opredeliti natančneje, kot je to storila na seznamu, ne da bi kršila sklep o izključitvi javnosti.
- 347 Komisija odgovarja, da za zahtevo tožeče stranke ni bilo pravne podlage, saj zadevnih dokumentov ni bilo v preiskovalnem spisu.
- 348 Poleg tega naj elementi, ki jih je navedla tožeča stranka, te ne bi mogli razbremeniti. Za dokaz nezakonitosti ravnanja družbe Intel naj ne bi bilo treba dokazati niti dejanskega izrinjenja konkurence, niti omejitev družbe AMD na ravni zmogljivosti, niti tržnih rezultatov družbe AMD ali njene tehnične učinkovitosti, niti morebitne škode za potrošnike.

b) Pogoji, pod katerimi je lahko Komisija dolžna pridobiti nekatere dokumente

1. Obstoječa sodna praksa

- 349 Tožeča stranka se opira na sodno prakso v zvezi z vpogledom v spis, v skladu s katero Komisija ne odloča, kateri dokumenti so koristni za obrambo podjetij, ki so predmet postopka zaradi kršitve pravil o konkurenci (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 29. junija 1995 v zadevi Solvay proti Komisiji, T-30/91, Recueil, str. II-1775, v nadaljevanju: sodba Solvay, točka 81).
- 350 V skladu z ustaljeno sodno prakso pravica do vpogleda v spis, ki je posledica načela spoštovanja pravice do obrambe, pomeni, da mora Komisija zadevnemu podjetju dati možnost, da preuči vse dokumente v preiskovalnem spisu, ki bi lahko bili pomembni za njegovo obrambo (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 2. oktobra 2003 v zadevi Corus UK proti Komisiji, C-199/99 P, Recueil, str. I-11177, točke od 125 do 128, in zgoraj v točki 349 navedeno sodbo Solvay, točka 81).
- 351 Vendar je treba poudariti, da se ta sodna praksa nanaša na pravico do dostopa do dokumentov, ki so del preiskovalnega spisa Komisije. Res je, da iz sodne prakse jasno izhaja, da mora Komisija strankam omogočiti dostop do vseh dokumentov v upravnem spisu, razen do internih ali zaupnih dokumentov, in da Komisiji ni dovoljeno preučevati, kateri dokumenti so lahko koristni za obrambo podjetij. Vendar obveznost omogočiti dostop do vseh dokumentov v upravnem spisu ne pomeni, da mora Komisija pridobiti vse vrste dokumentov, ki bi bili morda lahko razbremenilni.

- 352 V sodni praksi je že bilo razsojeno o pogojih za dostop do dokumentov, ki jih ima Komisija, vendar niso del preiskovalnega spisa v pravem pomenu besede. Tako v zvezi z odgovori, ki jih na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah dajo druge stranke v postopku, iz sodne prakse izhaja, da, kar zadeva dokumente, ki niso del spisa, sestavljenega v času vročitve obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, mora Komisija navedene odgovore drugim zadevnim strankam razkriti, samo če se izkaže, da vsebujejo nove obremenilne ali razbremenilne dokaze (sodba Splošnega sodišča z dne 16. junija 2011 v zadevi Heineken Nederland in Heineken proti Komisiji, T-240/07, ZOdl., str. II-3355, točka 242), ali če so ti odgovori nujni, da se tožeči stranki zagotovi možnost izpodbijati številke, ki jih je Komisija uporabila v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 16. junija 2011 v zadevi Ziegler proti Komisiji, T-199/08, ZOdl., str. II-3507, točka 118).
- 353 V tem okviru je bilo v sodni praksi že pojasnjeno, da se ugotovitev iz sodbe Sodišča z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi proti Komisiji (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 126), da Komisija ne more odločiti, kateri dokumenti so koristni za obrambo zadevnega podjetja, nanaša na dokumente iz spisa Komisije in ne velja za odgovore drugih zadevnih strank na očitke, o katerih jih je obvestila Komisija (zgoraj v točki 352 navedena sodba Heineken Nederland in Heineken/Komisija, točka 254).
- 354 Splošno sodišče je v sodbi z dne 15. marca 2000 v združenih zadevah Cimenteries CBR in drugi proti Komisiji (T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 in T-104/95, Recueil, str. II-491), na katero se sklicuje tožeča stranka, preučilo vrsto trditev v zvezi s tem, da Komisija ni omogočila dostopa do dokumentov, ki bi bili po mnenju zadevnih podjetij koristni za pripravo njihove obrambe v upravnem postopku. Zadevni dokumenti so bili – poleg odgovorov drugih naslovnikov obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah na to obvestilo – zapisniki zaslišanj v zvezi z nacionalnimi omejevalnimi sporazumi, spis Komisije v zvezi s prigrasitvijo nekega sistema, spis Komisije v zvezi z nekaterimi ukrepi državne pomoči, nekateri interni zapiski Komisije in odgovori na tožbe v drugih zadevah v zvezi z istim kartelom (točka 380 navedene sodbe). Šlo je za dokumente, ki jih je imela Komisija, čeprav niso bili del preiskovalnega spisa.
- 355 Vendar se obravnavani položaj razlikuje od položaja, ki je bil podlaga za sodno prakso, navedeno v točkah od 349 do 354 zgoraj. V obravnavanem primeru gre namreč za dokumente, ki jih Komisija sploh ni imela. Vprašanje, ki se postavlja, se torej ne nanaša na obseg pravice do vpogleda v spis.
- 356 Tožeča stranka trdi, da je treba razlogovanje, uporabljeno v sodni praksi v zvezi s pravico do dostopa do razbremenilnih dokumentov, ki so že vloženi v preiskovalni spis, *a fortiori* uporabiti, ko Komisija ne samo ni razkrila upoštevanih razbremenilnih dokumentov, ampak jih tudi ni pridobila. Kot se zdi, gre pri tej trditvi za sklepanje, da če ni mogoče sprejeti, da samo Komisija preverja, kateri dokumenti v spisu so lahko koristni za obrambo zadevnih podjetij, je položaj še resnejši, če nekaterih dokumentov sploh ni v spisu, tako da niti Komisija ne more preveriti, ali vsebujejo razbremenilne dokaze.
- 357 Ta trditev ni prepričljiva. V takem sklepanju namreč ni upoštevano, da sodna praksa v zvezi s pravico do vpogleda v celotni spis temelji na ideji, da mora biti zaradi enakosti orožij zadevno podjetje enako seznanjeno s spisom, uporabljenim v postopku, kot Komisija (glej v tem smislu zgoraj v točki 349 navedeno sodbo Solvay, točka 83). Kar zadeva dokumente, ki jih tudi Komisija nima, ni nobenega tveganja, da se bo oprla na obremenilne dokaze v teh dokumentih in ne bo dovolj upoštevala razbremenilnih dokazov. Neenakost, na katero je bilo opozorjeno v točki 83 sodbe Solvay, navedene zgoraj v točki 349, in sicer, da se je lahko Komisija odločila, ali bo dokumente uporabila zoper tožečo stranko ali ne, medtem ko tožeča stranka ni imela dostopa do njih in se torej ni mogla enako odločiti, ali jih bo uporabila za svojo obrambo ali ne, v obravnavanem primeru ne obstaja. Torej se ne postavlja isto vprašanje enakosti orožij kot v primeru dokumentov, ki so v upravnem spisu Komisije.

- 358 V obravnavanem primeru se v resnici postavlja vprašanje, ali je Komisija ravnala v skladu s svojo obveznostjo, da zadevo preuči skrbno in nepristransko.
- 359 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je med jamstvi, zagotovljenimi s pravnim redom Unije v upravnih postopkih, zlasti načelo dobrega upravljanja, ki je določeno v členu 41 Listine o temeljnih pravicah in zajema obveznost pristojne institucije, da skrbno in nepristransko preuči vse upoštevne elemente posamezne zadeve (glej sodbo Splošnega sodišča z dne 30. septembra 2003 v združenih zadevah Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, T-191/98 in od T-212/98 do T-214/98, Recueil, str. II-3275, točka 404 in navedena sodna praksa).
- 360 Vendar je treba poudariti, da načeloma Komisija odloča, kako želi voditi preiskavo v zadevi s področja konkurence in katere dokumente mora zbrati, da bi si ustvarila dovolj izpopolnjeno predstavo o zadevi.
- 361 Komisiji ni primerno naložiti obveznosti, da pridobi kar največ dokumentov, da bi si zagotovila vse potencialno razbremenilne dokaze. Razen tega, da so sredstva Komisije omejena, bi bilo namreč za Komisijo nemogoče zagotoviti, da ji ne uide noben potencialno razbremenilen dokaz.
- 362 Če podjetje, ki je predmet postopka, na podlagi katerega se lahko naloži globa zaradi kršitve konkurenčnega prava, od Komisije zahteva, naj pridobi nekatere dokumente, mora ta preučiti to zahtevo. Komisija ima polje prostega preudarka pri odločanju, ali je treba pridobiti zadevne dokumente. Stranke v postopku nimajo nepogojne pravice do tega, da Komisija pridobi nekatere dokumente, saj Komisija odloča, kako bo vodila preiskavo zadeve.
- 363 V zvezi s tem iz sodne prakse izhaja, da od Komisije ni mogoče zahtevati, naj opravi dodatne preiskave, če meni, da je bila zadeva dovolj preučena (sodba Sodišča z dne 16. maja 1984 v zadevi Eisen und Metall proti Komisiji, 9/83, Recueil, str. 2071, točka 32, in sodba Splošnega sodišča z dne 11. marca 1999 v zadevi Thyssen Stahl proti Komisiji, T-141/94, Recueil, str. II-347, točka 110).
- 364 S tem ni izključeno, da v nekaterih okoliščinah lahko obstaja obveznost Komisije, da preuči določen vidik spisa.
- 365 Tako je Splošno sodišče v točki 97 sodbe Thyssen Stahl proti Komisiji, navedene zgoraj v točki 363, ugotovilo, da iz načel dobrega upravljanja in enakosti orožij izhaja, da je imela Komisija obveznost resno preučiti trditve tožeče stranke, v skladu s katerimi so jo uradniki iz drugega generalnega direktorata Komisije spodbujali k izvajanju praks, ki so ji bile očitane v odločbi, pri čemer je pojasnilo, da je o tem, kako opraviti tako preučitev, odločala Komisija, in ne tožeče stranke. Splošno sodišče se je oprlo na okoliščini, da se je Komisija po eni strani znašla pred trditvami, ki so bile pomembne za obrambo zadevnih podjetij, in da je bila po drugi strani v privilegiranem položaju za ugotavljanje, ali so te trditve resnične ali ne, saj je šlo za ravnanje njenih lastnih služb (zgoraj v točki 363 navedena sodba Thyssen Stahl proti Komisiji, točka 96). Poudariti je treba, da je bilo v navedeni sodbi ugotovljeno samo, da je imela Komisija obveznost preučiti določen vidik spisa z izvedbo notranje preiskave. Navedena sodba ni zadevala obveznosti Komisije, da pridobi nekatere dokumente.
- 366 Iz sodne prakse, navedene v točkah 363 in 365 zgoraj, izhaja, da ima Komisija nadzor nad preiskavo. Prvič, načeloma lahko odloči, kdaj je bila zadeva dovolj preučena. Drugič, tudi v okoliščinah, v katerih ima Komisija obveznost preučiti določen vidik spisa, je odločitev, kako opraviti tako preučitev, njena (glej v tem smislu zgoraj v točki 363 navedeno sodbo Thyssen Stahl proti Komisiji, točka 97).
- 367 Tožeča stranka se v podporo svoji utemeljitvi sklicuje tudi na sodbo Splošnega sodišča z dne 27. septembra 2006 v zadevi Avebe proti Komisiji (T-314/01, ZOdl., str. II-3085).
- 368 Iz točke 70 sodbe, navedene v prejšnji točki, je razvidno, da je v tej zadevi družba Avebe predložila izmenjavo pisem med svojima svetoma in službami Department of Justice Združenih držav, iz katerih je izhajalo, da je družba Avebe od teh večkrat skušala pridobiti kopijo domnevne izjave nekega

drugega podjetja pri ameriških organih, ki je bila po navedbah družbe Avebe zanjo razbremenilna. Družba Avebe jo je želela Komisiji predložiti v okviru upravnega postopka. Vendar so te službe, sodeč po tej izmenjavi pisem, te zahteve zavrnilo, pri čemer so navedle, da so zadevni dokument po potrebi pripravljene posredovati Komisiji, če bi ta predložila tako zahtevo.

- 369 Splošno sodišče je v navedeni sodbi zavrnilo trditev družbe Avebe, da bi si morala Komisija priskrbeti kopijo zadevnega dokumenta pri pristojnih organih Združenih držav, pri čemer se je oprlo na okoliščino, da družba Avebe v upravnem postopku ni izrecno zahtevala od Komisije, naj si priskrbi ta dokument (točka 72 navedene sodbe). Splošno sodišče je v točki 71 navedene sodbe izrecno ugotovilo, da ni treba preizkusiti, ali bi morala Komisija sprejeti ustrezne ukrepe, da bi si priskrbelo kopijo domnevne izjave pri ameriških organih.
- 370 Splošno sodišče torej v navedeni sodbi ni določilo pogojev, pod katerimi bi bila lahko Komisija dolžna pridobiti nekatere dokumente od tretje osebe. Lahko se je omejilo na določitev enega pogoja, ki se je v zadevnem primeru nanašal na obstoj izrecne zahteve v tem smislu, podane v upravnem postopku, ker v tem primeru ta pogoj vsekakor ni bil izpolnjen.

2. Določitev pogojev

- 371 Opozoriti je treba, da v nekaterih okoliščinah lahko obstaja obveznost Komisije, da na zahtevo podjetja, ki je predmet preiskave, pridobi nekatere dokumente. Vendar mora biti taka obveznost Komisije omejena na izjemne okoliščine, saj je načeloma Komisija tista, ki odloča, kako bo vodila preiskavo zadeve, in ne zadevno podjetje.
- 372 Če podjetje, ki je predmet preiskave, izve za obstoj razbremenilnega dokumenta, vendar ga samo ne more pridobiti ali mu je predložitev tega dokumenta Komisiji prepredena, medtem ko ga Komisija lahko pridobi in uporabi, je v nekaterih okoliščinah mogoče, da je Komisija dolžna pridobiti ta dokument na izrecno zahtevo, ki jo v tem smislu poda zadevno podjetje. Komisija mora namreč preiskavo voditi skrbno in nepristransko, tako da ne more zgolj zbirati obremenilnih dokumentov in si pri tem zatiskati oči glede obstoja razbremenilnih dokazov.
- 373 Vendar je treba uravnotežiti na eni strani obveznost Komisije, da zadevo preuči skrbno in nepristransko, ter na drugi strani prerogativo Komisije, da odloči, kako želi voditi svoje preiskave in uporabiti svoja sredstva, da bi učinkovito zagotovila spoštovanje konkurenčnega prava.
- 374 Zato morajo biti za obveznost Komisije, da pridobi nekatere dokumente na zahtevo podjetja, izpolnjeni – poleg pogoja v zvezi z zahtevo v tem smislu, podano v upravnem postopku (glej točki 369 in 370 zgoraj) – najmanj kumulativni pogoji, določeni v točkah od 375 do 382 spodaj.
- 375 Najprej, za tako obveznost mora biti izpolnjen pogoj, da zadevno podjetje dejansko ne more samo pridobiti zadevnih dokumentov ali jih razkriti Komisiji. Glede na to, da ima Komisija nadzor nad svojimi preiskavami, mora biti namreč taka obveznost omejena na izjemne primere, v katerih se podjetje, ki je predmet preiskave, srečuje z oviro, ki je samo ne more premagati, ker ve za obstoj razbremenilnega dokaza, vendar ga ne more pridobiti ali razkriti Komisiji.
- 376 Zadevno podjetje mora torej dokazati, da je storilo vse, da bi pridobilo zadevne dokumente in/ali dovoljenje za njihovo uporabo v preiskavi Komisije.
- 377 Poleg tega mora opredeliti dokumente, katerih pridobitev zahteva od Komisije, tako natančno, kolikor je mogoče. To, da izjemoma nastane obveznost Komisije, da pridobi nekatere dokumente na zahtevo podjetja, ki je predmet preiskave, je namreč pogojeno s sodelovanjem tega podjetja.

- 378 Dalje, za obveznost Komisije, da pridobi nekatere dokumente na zahtevo podjetja, ki je predmet preiskave, mora biti izpolnjen pogoj, da so zadevni dokumenti verjetno precej pomembni za obrambo zadevnega podjetja.
- 379 V zvezi s tem je treba spomniti, da načeloma Komisija odloča, kdaj je njen spis dovolj izpopolnjen, da lahko sprejme končno odločbo (glej v tem smislu zgoraj v točki 363 navedeni sodbi Eisen und Metall proti Komisiji, točka 32, in Thyssen Stahl proti Komisiji, točka 110). Samo to, da nekateri dokumenti morda vsebujejo razbremenilne dokaze, ni dovolj za nastanek obveznosti Komisije, da pridobi te dokumente na zahtevo stranke, na katero se nanaša preiskava. Če Komisija meni, da je bila zadeva dovolj preučena, ji ni treba nadaljevati preiskave, da bi si ustvarila še celovitejšo predstavo o zadevi. V preiskavah kršitev konkurenčnega prava namreč pogosto obstaja izjemno velika količina dokumentov, ki bi lahko vsebovali razbremenilne dokaze, in vedno je mogoče še bolj razjasniti nekatere vidike spisa, vendar so sredstva Komisije omejena.
- 380 Komisija ima polje prostega preudarka pri odločanju, ali je zaradi pomembnosti domnevnih razbremenilnih dokazov utemeljeno, da jih pridobi, in lahko na primer zavrne zahtevo z obrazložitvijo, da se potencialno razbremenilni dokazi nanašajo na vprašanja, ki niso ključna za ugotovitve, potrebne za dokaznost kršitve.
- 381 Zavrnuti je treba trditve tožeče stranke, da je generalni pravobranilec F. G. Jacobs v sklepnih predlogih k sodbi Sodišča z dne 19. maja 1994 v zadevi SEP proti Komisiji (C-36/92 P, Recueil, str. I-1911, točka 21), pravilno merilo opisal kot vprašanje, ali „lahko Komisija v trenutku zahteve razumno domneva, da ji bo dokument v pomoč pri ugotavljanju obstoja zatrjevane kršitve“. Ta odlomek se namreč nanaša na pogoje, pod katerimi ima Komisija pravico zahtevati posredovanje dokumenta, in ne na zelo drugačno vprašanje, pod katerimi pogoji mora Komisija pridobiti nekatere dokumente.
- 382 Nazadnje, opozoriti je treba, da lahko Komisija med drugim zavrne zahtevo, če je količina zadevnih dokumentov nesorazmerna s pomenom, ki ga imajo lahko ti dokumenti za preiskavo. V tem okviru lahko Komisija po potrebi upošteva okoliščino, da lahko pridobitev in analiza zadevnih dokumentov povzročita precejšnjo zamudo v preiskavi zadeve. Komisija ima pravico pretehtati na eni strani količino zahtevanih dokumentov in zamudo, ki jo lahko v preiskavi zadeve povzročita pridobitev in preučitev teh dokumentov, ter na drugi strani morebitno stopnjo pomembnosti za obrambo podjetja.

c) Preučitev pogojev v obravnavanem primeru

- 383 Preučiti je treba, ali so v obravnavanem primeru kumulativni pogoji, kot so določeni zgoraj, izpolnjeni za dokumente, ki jih je predložila družba AMD v okviru postopka v zvezni državi Delaware in ki so bili opredeljeni na seznamu, omenjenem v točki 342 zgoraj (v nadaljevanju: dokumenti družbe AMD iz Delawarea).

1. Obveznost družbe Intel, da sprejme vse ukrepe za pridobitev dovoljenja za uporabo dokumentov družbe AMD iz Delawara v preiskavi Komisije

1.1 Izpodbijana odločba in trditve strank

- 384 Komisija v točki 67 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotavlja, da tožeča stranka ni dokazala, da je izčrpala vsa razpoložljiva sredstva, da bi Komisiji zagotovila več dokumentov iz postopka v zvezni državi Delaware, čeprav bi ji dokumente, ki jih je v okviru navedenega postopka predložila družba Dell, lahko zagotovila hitro.
- 385 Komisija v odgovoru na tožbo trdi, da je tožeča stranka imela možnost pridobiti dovoljenje za uporabo dokumentov družbe AMD iz Delawarea v okviru postopka pred Komisijo.

- 386 Poleg tega Komisija poudarja, da sklep o izključitvi javnosti temelji na sporazumu o zaupnosti, ki je bil sklenjen med tožečo stranko in družbo AMD ter v katerega je tožeča stranka privolila v lastnem interesu. Navaja, da so bile na podlagi sklepa o izključitvi javnosti vse informacije, ki sta jih družba AMD in tožeča stranka predložili v okviru postopka v zvezni državi Delaware, *a priori* opredeljene kot zaupne, da pa to ni vplivalo na pravico strank, da pridobijo soglasje za uporabo navedenih dokumentov „za vse zakonite namene“. Kot poudarja Komisija, bi lahko družba Intel v skladu s točko 16 sklepa o izključitvi javnosti zaprosila družbo AMD za dovoljenje, da Komisiji razkrije dokumente, ki jih je družba AMD predložila v okviru postopka v zvezni državi Delaware, pri čemer bi imelo ameriško sodišče, če bi družba AMD to prošnjo zavrnila, vlogo razsodnika. Komisija trdi, da je bil od 26. septembra 2006, ko je bil izdan sklep o izključitvi javnosti, tožeči stranki na voljo mehanizem za pridobitev dovoljenja za uporabo dokumentov družbe AMD iz Delawarea v okviru upravnega postopka Komisije, vendar tožeča stranka ni niti poskusila vložiti take prošnje.
- 387 Kot poleg tega navaja Komisija, bi bila družba AMD naklonjena prošnji družbe Intel za dovoljenje, da se dokumenti družbe AMD iz Delawarea uporabijo v preiskavi Komisije, saj bi to družbi AMD omogočilo, da zaprosi za vzajemno dovoljenje glede dokumentov družbe Intel, ki bi lahko podkrepili pritožbo družbe AMD.
- 388 Tožeča stranka v odgovor na te trditve navaja, da ni mogoče, da bi družba AMD, nasprotna stranka v postopku v zvezni državi Delaware in pritožnica pred Komisijo, privolila v to, da pomaga družbi Intel v postopku pred Komisijo, medtem ko je postopek v zvezni državi Delaware še potekal, in da prošnja pri sodišču v Delawareu, naj se umakne opredelitev teh dokumentov kot zaupnih, nikakor ne bi mogla uspeti. Poleg tega tožeča stranka trdi, da bi ob neobstoju zakonske določbe, s katero bi se zahtevalo izčrpanje pravnih sredstev v upravnem postopku, naložitev take zahteve povzročila neprimerno omejevanje pravice do obrambe, in v zvezi s tem navaja sklepne predloge generalnega pravobranilca J. Mazáka k sodbi Sodišča z dne 1. julija 2010 v zadevi Knauf Gips proti Komisiji (C-407/08 P, ZOdl., str. I-6375, točka 38).
- 389 Poleg tega je tožeča stranka v okviru odgovorov na pisna vprašanja, ki jih je postavilo Splošno sodišče, zatrdila, da družba AMD ni imela interesa za vzajemnost pred sprejetjem izpodbijane odločbe, ker je spis Komisije vseboval veliko dokumentov družbe Intel, vendar zelo malo dokumentov družbe AMD. Komisija naj ne bi zagotovila nobenega dokaza iz zadevnega obdobja v utemeljitev svoje domneve, da bi bila družba AMD med preiskavo naklonjena prošnji družbe Intel pod pogojem vzajemnosti.

1.2) Presoja Splošnega sodišča

- 390 Tožeča stranka v obravnavanem primeru ni dokazala, da od družbe AMD ni mogla pridobiti dovoljenja za uporabo dokumentov družbe AMD iz Delawara.
- 391 Najprej je treba poudariti, da je tožeča stranka v odgovor na vprašanje, ki ga je Splošno sodišče postavilo na obravnavi, priznala, da družbe AMD ni zaprosila za tako dovoljenje.
- 392 Vendar nikakor ni bilo izključeno, da bi ji družba AMD dala tako dovoljenje, če bi jo tožeča stranka zaprosila zanj. Družbo AMD je namreč tako kot tožečo stranko zavezoval sklep o izključitvi javnosti in ta družba Komisiji ni mogla zagotoviti dokumentov, ki jih je družba Intel predložila v okviru postopka v zvezni državi Delaware, brez umika statusa zaupnosti teh dokumentov. Zato je popolnoma mogoče, da bi družba AMD tožeči stranki dovolila uporabo dokumentov družbe AMD iz Delawarea, če ji tožeča stranka da vzajemno dovoljenje za uporabo dokumentov, ki jih je družba Intel predložila v postopku v zvezni državi Delaware, v okviru upravnega postopka Komisije.
- 393 Zavrnuti je treba trditve tožeče stranke, da družba AMD pred sprejetjem izpodbijane odločbe ni imela interesa za vzajemnost, ker je spis Komisije vseboval veliko dokumentov družbe Intel, vendar zelo malo dokumentov družbe AMD.

- 394 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je po besedah družbe Intel ta v okviru postopka v zvezni državi Delaware predložila več kot 145 milijonov strani v elektronski obliki. Jasno je, da iz okoliščine, da je upravni spis Komisije vseboval „veliko“ dokumentov družbe Intel, ni mogoče sklepati, da med več kot 145 milijoni strani, ki jih je družba Intel predložila v okviru postopka v zvezni državi Delaware, ni bilo dokumentov, na katere bi se želela družba AMD sklicevati kot na obremenilne dokaze.
- 395 Za dodatno pojasnitev je treba poudariti, da je tožeča stranka na obravnavi navedla, da če bi družbo AMD med preiskavo Komisije zaprosila za dovoljenje za uporabo upoštevne kategorije dokumentov, bi družba AMD skoraj neizogibno rekla, da če družba Intel želi določene dokumente družbe AMD, potem želi zadnjenavedena družba za spis Komisije predložiti veliko dodatnih dokumentov za podkrepitev svoje pritožbe. Ta navedba pa ni skladna s trditvijo tožeče stranke, navedeno v okviru odgovorov na pisna vprašanja, in sicer, da družba AMD ni imela interesa za vzajemnost pred sprejetjem izpodbijane odločbe.
- 396 Tožeča stranka prav tako ne more utemeljeno očitati Komisiji, da ni zagotovila nobenega dokaza iz zadevnega obdobja v utemeljitev svoje domneve, da bi bila družba AMD med preiskavo naklonjena prošnji družbe Intel pod pogojem vzajemnosti. Ni namreč treba Komisiji dokazati, da bi družba AMD družbi Intel dala dovoljenje za uporabo dokumentov družbe AMD iz Delaware, temveč mora tožeča stranka dokazati, da ni mogla pridobiti tega dovoljenja, čeprav je storila vse potrebno za to.
- 397 Ker ni bilo izključeno, da bi družba AMD tožeči stranki dala dovoljenje za uporabo dokumentov družbe AMD iz Delaware, bi morala tožeča stranka zaprositi za tako dovoljenje. Jasno je, da tožeča stranka zgolj zaradi okoliščine, da bi lahko družba AMD zahtevala vzajemno dovoljenje, ne more biti oproščena te obveznosti. Tožeča stranka Komisiji očita, da je izpodbijano odločbo sprejela na podlagi nepopolnega spisa. V zvezi s tem je treba opozoriti, da bi bil spis Komisije še popolnejši, če bi poleg dokumentov družbe AMD iz Delaware, za katere je tožeča stranka menila, da so razbremenilni, vseboval dokumente, ki jih je družba Intel predložila v okviru postopka v zvezni državi Delaware in za katere je družba AMD menila, da so obremenilni. Tožeča stranka ne more po eni strani izkoriščati sklepa o izključitvi javnosti v tem smislu, da družba AMD Komisiji ne more zagotoviti morebitnih obremenilnih dokumentov izmed dokumentov, ki jih je družba Intel predložila v okviru postopka v zvezni državi Delaware, in se po drugi strani izogibati neugodnemu vidiku tega sklepa z zahtevo, naj Komisija pri družbi AMD pridobi morebitne razbremenilne dokaze med dokumenti, ki jih je družba AMD predložila v okviru postopka v zvezni državi Delaware.
- 398 Tožeča stranka še trdi, da bi ob neobstoju zakonske določbe, s katero bi se zahtevalo izčrpanje pravnih sredstev v upravnem postopku, naložitev take zahteve povzročila neprimerno omejevanje pravice do obrambe, in se v zvezi s tem sklicuje na zgoraj v točki 388 navedene sklepne predloge generalnega pravobranilca J. Mazáka k sodbi Knauf Gips proti Komisiji (točka 38).
- 399 V zadevi, v kateri je bila izdana navedena sodba, je Komisija pritožnici zavrnila dostop do odgovorov drugih strank v postopku na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah. Navedena pritožnica je zatrjevala kršitev pravice do vpogleda v spis. Komisija je menila, da pritožnica ne more utemeljeno zatrjevati kršitve svoje pravice do obrambe. V zvezi s tem se je Komisija oprla na okoliščino, da pritožnica v navedeni zadevi ni izčrpala pravnih sredstev zoper zavrnitev zahtevanega dostopa, ker se ni pritožila pooblaščenca za zaslišanje. Generalni pravobranilec J. Mazák je predlagal, naj se ta argument zavrne, pri čemer je menil, da bi zaradi pomanjkanja zakonske določbe, ki bi posebej zahtevala od zainteresirane strani, da izčrpa razpoložljiva pravna sredstva, ki jih ima na voljo v upravnem postopku pred Komisijo, uvedba takega pogoja povzročila neustrezno omejevanje pravice do obrambe te stranke in ji preprečila popoln dostop do pravnega varstva (zgoraj v točki 388 navedeni sklepni predlogi generalnega pravobranilca J. Mazáka k sodbi Knauf Gips proti Komisiji, točka 38).
- 400 Komisija poudarja, da stališču generalnega pravobranilca J. Mazáka nasprotuje druga sodna praksa, in sicer sodba Splošnega sodišča z dne 8. julija 2004 v zadevi Mannesmannröhren-Werke proti Komisiji (T-44/00, ZOdl., str. II-2223, točke od 51 do 53).

- 401 V obravnavanem primeru ni treba preučiti vprašanja, ali je treba slediti utemeljitvi generalnega pravobranilca J. Mazáka. Dejansko stanje v tem postopku je namreč drugačno od tistega, na katerem je temeljila zadeva Knauf Gips. V zadnjem navedeni zadevi se je postavljalo vprašanje, ali bi morala pritožnica izčrpati pravna sredstva, ki jih je imela v upravnem postopku pred Komisijo na voljo zoper zavrnitev, s katero ji Komisija ni omogočila dostopa do nekaterih dokumentov, ki jih je imela, in sicer do odgovorov drugih strank na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah.
- 402 V obravnavani zadevi se ne postavlja vprašanje izčrpanja pravnih sredstev zoper odločitev Komisije, ampak se postavlja vprašanje, ali je bila morebitna obveznost Komisije, da pridobi dokumente družbe AMD iz Delawarea, pogojena s prizadevanjem tožeče stranke, da od družbe AMD pridobi dovoljenje za uporabo teh dokumentov. V resnici je bila pogojena s tem, saj mora biti obveznost Komisije, da pridobi nekatere dokumente na zahtevo podjetja, ki je predmet preiskave, omejena na izjemne primere in potrebno je, da zadevno podjetje samo ne more razkriti navedenih dokumentov Komisiji (glej točko 375 zgoraj).
- 403 Poudariti je treba, da tu ne gre za omejevanje pravice, ki jo ima tožeča stranka na podlagi svoje pravice do obrambe, z zahtevo po izčrpanju pravnih sredstev zoper zavrnitev, s katero Komisija ne zagotovi te pravice. Nasprotno, gre za opredelitev obsega morebitne pravice tožeče stranke do tega, da Komisija izvede določene preiskovalne ukrepe s pridobitvijo nekaterih dokumentov.
- 404 Ker ni bilo izključeno, da bi družba AMD družbi Intel dala dovoljenje, da Komisiji zagotovi dokumente družbe AMD iz Delawarea, po potrebi pod pogojem vzajemnosti, bi morala družba Intel poskusiti pridobiti tako dovoljenje. Vprašanja, ali bi poleg tega družba Intel lahko uspela s prošnjo za umik zaupnosti teh dokumentov pri sodišču v Delawareu, ni treba preučiti.
- 405 Iz navedenega izhaja, da Komisiji ni bilo treba pridobiti dokumentov družbe AMD iz Delawarea, ker tožeča stranka ni dokazala, da od družbe AMD ni mogla pridobiti dovoljenja za uporabo teh dokumentov.

2. Pomembnost dokumentov za obrambo tožeče stranke

- 406 Iz seznama je razvidno, da se dokumenti ali kategorije dokumentov, h katerih pridobitvi je tožeča stranka pozvala Komisijo, nanašajo na omejitve zmogljivosti družbe AMD (točke od 1 do 9 seznama), pomanjkljivosti v njenem procesu izvajanja (točke od 10 do 33 in 85 seznama), njeno strategijo visokih cen v Evropi (točki 34 in 35 seznama), njeno nizko tehnično učinkovitost in slabe tržne rezultate ter njeno neverodostojnost v vlogi dobavitelja (točke od 36 do 57, 83 in 84 seznama), običajne prakse v panogi (točke od 58 do 63 seznama), dejstvo, da sta si družbi Intel in AMD konkurirali (točke od 64 do 82 seznama), ter podatke v zvezi s testom AEC (točki 86 in 87 seznama).
- 407 Opozoriti je treba, da bi bili dokumenti, ki se nanašajo na omejitve zmogljivosti družbe AMD, pomanjkljivosti v njenem procesu izvajanja, njeno strategijo visokih cen v Evropi ter njeno nizko tehnično učinkovitost in slabe tržne rezultate, kot te vidike zatrjuje tožeča stranka, lahko upoštevni za dokazovanje, da so imele stranke družbe Intel utemeljene poslovne razloge za to, da se oskrbujejo pri njej namesto pri družbi AMD. Vendar je treba poudariti, da s takimi utemeljenimi poslovnimi razlogi, tudi če bi se izkazali za resnične, ni mogoče izpodbiti dokazov, ki so v izpodbijani odločbi navedeni v dokaz obstoja rabatov za izključnost in golih omejitev (glej točke od 540 do 543 in od 1096 do 1101 spodaj). Kar poleg tega zadeva opredelitev praks, opisanih v izpodbijani odločbi, kot zlorab, je treba ugotoviti, da Komisija ni dolžna dokazati niti konkretnih učinkov teh praks niti vzročne zveze med navedenimi praksami in poslovnimi odločitvami proizvajalcev originalne opreme (glej točki 104 in 212 zgoraj).
- 408 Poleg tega je treba opozoriti, da to, da so lahko v prid odločitvi za izključno ali skoraj izključno nabavo pri tožeči stranki govorili drugi razlogi, ne izključuje možnosti, da so stranke družbe Intel pri svoji odločitvi upoštevale tudi prakse te družbe, ki so predmet izpodbijane odločbe.

- 409 Iz tega sledi, da glede kategorij dokumentov, naštetih v točki 407 zgoraj, pogoj, v skladu s katerim mora biti verjetno, da so dokumenti, katerih pridobitev podjetje zahteva od Komisije, precej pomembni za njegovo obrambo, ni izpolnjen.
- 410 V tem okviru je treba zavrnilo trditev tožeče stranke, da lahko podjetje, ki je predmet preiskave, samo izbere način svoje obrambe. Koristnost za obrambo podjetja je namreč treba presojsati objektivno, in če podjetje, ki je predmet preiskave, napačno meni, da so nekateri argumenti zelo pomembni za njegovo obrambo, Komisija ne more biti dolžna pridobiti dokumente, s katerimi je po mnenju tega podjetja mogoče podkrepiti te argumente.
- 411 Kar zadeva običajne prakse v panogi, ki jih zatrjuje družba Intel, je treba navesti naslednje.
- 412 Točke od 58 do 60 seznama se nanašajo na običajne prakse v panogi, ki se uporabljajo za sporazume o finančni podpori, sklenjene med proizvajalci CPE in trgovci na drobno z računalniki. V zvezi s tem je treba poudariti, da se družbi Intel v izpodbijani odločbi ne očita dejstvo, da je z družbo MSH sklepala sporazume o finančni podpori, ampak dejstvo, da je za finančno spodbudo veljal pogoj izključnosti. Zato dokumenti, ki kažejo, da so sporazumi o finančni podpori v panogi običajni, za tožečo stranko ne bi bili razbremenilni. S tem, da so lahko drugi trgovci na drobno sklepali sporazume o finančni podpori hkrati z družbo Intel in družbo AMD, ne bi bilo mogoče ovreči okoliščine, da dokazi, na katere se Komisija opira v izpodbijani odločbi, kažejo na obstoj pogoja izključnosti v sporazumih, sklenjenih med družbama Intel in MSH (glej točko 1487 spodaj).
- 413 Točke od 61 do 63 seznama so se nanašale na dokumente, ki so bili v skladu z navedbo pod naslovom „Upoštevnost manjkajočih dokumentov za [obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2007/dodatno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2008]“ upoštevni zaradi agresivne taktike družbe AMD, ki je „ka[zala] na zaostreno konkurenčno ozračje in bi pomagala razjasniti, da je šlo pri konkurenčnih strategijah družbe Intel za normalno konkurenco na podlagi prednosti na močno konkurenčnem komercialnem trgu“. V zvezi s tem je treba poudariti, da z okoliščino, da je bila lahko agresivna taktika v sektorju CPE normalna, ne bi bilo mogoče izpodbiti ne dokaza o obstoju rabatov za izključnost in golih omejitev ne njihove opredelitve kot zlorab. To velja tudi za obstoj „konkurenčnega ozračja“. S to okoliščino bi se v najboljšem primeru lahko dokazal neobstoj dejanskega izrinjenja. Nasprotno pa z njo ni mogoče ovreči niti obstoja praks, ki so predmet izpodbijane odločbe, niti možnosti omejevanja konkurence s temi praksami.
- 414 Glede zatrjevanega dejstva, da se je družba Intel spopadala s konkurenco (točke od 64 do 82 seznama), je treba navesti naslednje.
- 415 Točka 64 seznama se nanaša na položaj proizvajalca originalne opreme, v zvezi s katerim v izpodbijani odločbi ni bilo ugotovljenih kršitev. Dokumenti, ki bi lahko po mnenju tožeče stranke dokazovali, da družbi AMD v zvezi s tem proizvajalcem originalne opreme ni bilo preprečeno konkuriranje družbi Intel, torej za zadnje navedeno družbo ne bi mogli biti razbremenilni.
- 416 Točke od 65 do 71 seznama se nanašajo na dokumente, ki bi bili po mnenju tožeče stranke upoštevni za dokazovanje, da sta „družbi AMD in Intel po svojih najboljših močeh konkurirali za sklenitev posla z družbo Lenovo, kar dokazuje obstoj normalne konkurence na podlagi prednosti na močno konkurenčnem trgu“. Tožeča stranka je od Komisije zahtevala, naj od družbe AMD pridobi dokumente v zvezi s ponodbami, ki jih družba AMD predložila družbi Lenovo, in v zvezi s pogajanjem med tema družbama. Glede tega je treba poudariti, da s tem, da je tudi družba AMD predložila ponudbe družbi Lenovo in da se je pogajala z njo, ni mogoče izpodbiti niti dokaza o obstoju praks družbe Intel v razmerju do družbe Lenovo, ki so opisane v izpodbijani odločbi, niti možnosti omejevanja konkurence s temi praksami. Zgolj okoliščina, da se je družba Lenovo pogajala z družbo AMD, namreč ne izključuje niti tega, da je družba Lenovo dobila finančne spodbude, pogojene s tem, da odloži uvajanje proizvodov, opremljenih s CPE AMD, in se oskrbuje izključno pri tožeči stranki, niti tega, da so te spodbude vplivale na poslovne odločitve družbe Lenovo (glej točki 530 in 1089 spodaj).

- 417 Točke od 72 do 82 seznama se nanašajo na dokumente, ki bi bili po mnenju tožeče stranke upoštevni za dokazovanje, da sta „družbi AMD in Intel konkurirali za sklenitev posla z družbo MSH, pri čemer je imela družba AMD enake pogoje za to, da se poteguje za pridobitev naročila, če je bila to njena želja“. Tožeča stranka je od Komisije zahtevala, naj od družbe AMD pridobi dokumente v zvezi s ponodbami družbe AMD nemški družbi Media Markt iz let 2002 in 2004 – ti so se nanašali na zanimanje družbe MSH za nakup proizvodov, opremljenih s CPE AMD, in na s tem povezane ponudbe družbe AMD – ter dokumente v zvezi s ponodbami družbe AMD drugim trgovcem na drobno. Glede tega je treba ugotoviti, da z okoliščino, da je tudi družba AMD dajala ponudbe družbi Media Markt, in okoliščino, da je družba MSH razmišljala o možnosti nakupa proizvodov, opremljenih s CPE AMD, ni mogoče izpodbiti niti dokaza o obstoju praks družbe Intel v razmerju do družbe MSH, ki so opisane v izpodbijani odločbi, niti možnosti omejevanja konkurence s temi praksami. Zgolj okoliščina, da je družba AMD dajala ponudbe družbi Media Markt in da je družba MSH razmišljala o možnosti nakupa proizvodov, opremljenih s CPE AMD, namreč ne izključuje niti tega, da je družba MSH dobila finančne spodbude, pogojene s tem, da prodaja izključno proizvode, opremljene s CPE Intel, niti tega, da so te spodbude vplivale na poslovne odločitve družbe MSH (glej točki 530 in 1089 spodaj). S ponodbami, ki jih je družba AMD dajala drugim trgovcem na drobno, ni mogoče omajati ugotovitev v izpodbijani odločbi, in sicer iz razlogov, navedenih v točki 412 zgoraj.
- 418 Glede podatkov v zvezi s testom AEC (točki 86 in 87 seznama) zadostuje spomniti na neupoštevnost testa AEC v obravnavanem primeru (glej točke od 142 do 166 zgoraj).
- 419 Iz navedenega izhaja, da dokumenti ali kategorije dokumentov, navedeni na seznamu, niso bili tako pomembni za obrambo tožeče stranke, da bi jih lahko bila Komisija dolžna pridobiti.
- 420 Tožeča stranka se poleg tega opira na nove dokumente, ki jih je po rešitvi spora z družbo AMD v zvezni državi Delaware priložila repliki in navedla v točkah od 298 do 304 te replike, to je na dokumente, ki so bili po mnenju tožeče stranke razbremenilni. Vendar ti dokumenti ne morejo omajati ugotovitev Komisije, pri čemer ni treba odločiti o dopustnosti navedenih dokumentov, ki jo izpodbija Komisija.
- 421 V zvezi s tem je treba opozoriti, da merilo presoje ni to, ali so bili nekateri izmed dokumentov družbe AMD iz Delaware razbremenilni, saj se vprašanje, ki se postavlja v obravnavanem primeru, ne nanaša na zavrnitev vpogleda v spis, ampak na obveznost Komisije, da preiskavo vodi skrbno in nepristransko. Obstoj obveznosti Komisije, da pridobi nekatere dokumente, je treba preučiti glede na pogoje, določene v točkah od 374 do 382 zgoraj, zlasti glede na pogoj, v skladu s katerim je moralo biti v upravnem postopku verjetno, da so bili zadevni dokumenti precej pomembni za obrambo zadevnega podjetja.
- 422 Zaradi celovitosti je treba glede vsebine teh dokumentov navesti naslednje.
- 423 Tožeča stranka trdi, da je iz teh dokumentov med drugim razvidno, prvič, da družba AMD pri družbi Dell ni bila uspešna, ker je bila zadnjenavedena družba zaskrbljena, da družba AMD ni izpolnila svojih obljub v zvezi z delovanjem, drugič, da je družba AMD priznala, da je imela družba Dell utemeljene poslovne razloge za to, da ne nabavlja pri njej, in, tretjič, da je družba Dell nadaljevala odnose z družbo AMD. V zvezi s tem je treba poudariti, da z okoliščino, da je lahko imela družba Dell tudi druge razloge za to, da ne nabavlja pri družbi AMD, ni mogoče izpodbiti niti dokaza o obstoju rabatov za izključnost niti možnosti omejevanja konkurence s temi rabati (glej točke od 540 do 546 spodaj). Prav tako z okoliščino, da je družba Dell nadaljevala odnose z družbo AMD in stalno preučevala možnost nabave pri njej, ni mogoče ovreči obstoja rabatov za izključnost (glej točko 530 spodaj).
- 424 Tožeča stranka prav tako trdi, da je iz enega od zadevnih dokumentov razvidno, da je [zaupno] iz družbe HP povedal družbi AMD, da „neuspehi [družbe AMD pri družbi HP] niso imeli nobene zveze z družbo Intel“. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je Komisija pravno zadostno dokazala obstoj rabatov za izključnost in golih omejitev, kot izhaja iz točk od 673 do 873 spodaj. Dokument, ki ga

navaja družba Intel, lahko dokazuje samo, da je družba HP na sestanku z družbo AMD zanikala, da bi bili neuspehi družbe AMD pri družbi HP povezani z ravnanjem družbe Intel. S to okoliščino ni mogoče izpodbiti dokazov, ki jasno kažejo obstoj rabatov za izključnost in golih omejitev. V tem okviru je treba poudariti, da je imela družba HP interes za to, da družbi AMD ne razkrije nezapisanih pogojev sporazumov, sklenjenih med družbama HP in Intel.

425 Tudi z internimi premisleki družbe AMD o razlogih za njene neuspehe ter internimi elektronskimi dopisi te družbe o kakovosti njenih proizvodov in njenem ugledu ni mogoče ovreči obstoja rabatov za izključnost in golih omejitev. Ti dokumenti lahko v najboljšem primeru dokazujejo, da so lahko imele stranke tudi druge razloge za nabavo pri družbi Intel.

3. Sorazmernost zahteve

426 Opozoriti je treba, da se večina točk seznama ne nanaša na natančno določene dokumente, temveč na kategorije dokumentov.

427 Komisija pravilno poudarja, da če bi v celoti ugodila zahtevi tožeče stranke in od družbe AMD zahtevala, naj zagotovi vse kategorije dokumentov, naštete na seznamu, bi lahko družba AMD zagotovila ogromno količino dokumentov. Navesti je treba, da je po lastnih besedah tožeče stranke družba AMD v okviru postopka v zvezni državi Delaware predložila približno 45 milijonov strani dokazov. Če bi Komisija od nje na primer zahtevala, naj zagotovi „vse dokumente družbe AMD v zvezi z omejitvami njenih zmogljivosti“ (točke od 1 do 3 seznama), bi lahko družba AMD Komisiji zagotovila potencialno ogromno količino dokumentov. Enako velja, kar zadeva na primer „vse dokumente družbe AMD v zvezi s prodajnimi napovedmi in podatki o prodaji te družbe“ (točke od 6 do 9 seznama), „vse dokumente družbe AMD v zvezi z njenimi pomanjkljivostmi pri dobavi in zasnovi“ (točke od 10 do 12, od 16 do 24, 33 in od 52 do 56 seznama), „vse dokumente družbe AMD v zvezi z njeno učinkovitostjo in dojemanjem družbe njenih strank v segmentu podjetij“ (točke 13, od 37 do 43 in 57 seznama) ali „v segmentu prenosnih računalnikov“ (točke 48, 49 in 51 seznama).

428 V preiskavi Komisije bi lahko nastala precejšnja zamuda, če bi zahtevala predložitev vseh dokumentov, vključenih v te obsežne kategorije, preučila predložene dokumente, tožeči stranki zagotovila dostop do njih in pridobila njene pripombe v zvezi z njimi.

429 Komisija je lahko torej utemeljeno menila, da je zahteva družbe Intel kot celota nesorazmerna glede na morebitno dodano vrednost, ki bi bila lahko zagotovljena s temi dokumenti glede na tiste, ki jih je že imela.

430 Komisija je lahko tudi upoštevala okoliščino, da je, ko je tožeča stranka od nje zahtevala pridobitev dodatnih dokumentov, postopek že napredoval in da bi bila lahko izpodbijana odločba sprejeta s precejšnjo zamudo, če bi se ugodilo zahtevi tožeče stranke.

431 Kot poudarja Komisija, se s trditvami tožeče stranke diskrecijska pravica glede tega, kako uporabiti sredstva za zagotovitev učinkovite uporabe konkurenčnega prava, namesto Komisiji daje podjetju, ki je predmet preiskave.

432 Nazadnje, spomniti je treba, da je Komisija v dopisu z dne 21. maja 2008 – po spletni objavi pripravljanih vlog, ki sta ju pripravili tožeča stranka in družba AMD v okviru postopka v zvezni državi Delaware – od tožeče stranke in družbe AMD zahtevala, naj ji predložita vse dokumente, ki sta jih pripravili ali prejeli in ki so navedeni v njihovih pripravljanih vlogah (glej točko 340 zgoraj).

433 Kot poudarja Komisija, je bilo v sklepu sodišča v Delawareu z dne 28. marca 2008 navedeno, da morata ti pripravljani vlogi za obe stranki vsebovati „glavna dejstva v podporo vsakega od elementov njihovih trditev ali njune obrambe“.

434 Komisija je torej upravičeno menila, da je pridobila vse dokaze, ki sta jih stranki šteli za najbolj upoštevne, in sicer tako obremenilne kot razbremenilne. Komisija je lahko presodila, da je, s tem ko je od družb Intel in AMD zahtevala predložitev dokumentov, navedenih v njunih pripravljalnih vlogah, sprejela potrebne ukrepe, da si je ustvarila dovolj izpopolnjeno predstavo o zadevi.

435 V tem okviru je treba spomniti, da se v obravnavanem primeru postavlja vprašanje, ali je Komisija ravnala v skladu s svojo obveznostjo, da zadevo preuči skrbno in nepristransko (glej točko 358 zgoraj). Ker je Komisija zahtevala vse dokumente, ki sta jih tožeča stranka in družba AMD navedli v svojih pripravljalnih vlogah, ji ni mogoče očitati, da je izvedla pristransko preiskavo.

d) Sklep glede tega očitka

436 Iz vsega navedenega izhaja, da je treba zavrniti očitek, ki se nanaša na to, da je Komisija zavrnila pridobitev nekaterih dokumentov družbe AMD. Tožeča stranka bi namreč morala poskusiti od družbe AMD pridobiti dovoljenje za to, da dokumente družbe AMD iz Delawarea razkrije Komisiji. Okoliščina, da tožeča stranka tega ni storila, zadošča za zavrnitev tega očitka, ker so pogoji, določeni v točkah od 374 do 382 zgoraj, kumulativni. Poleg tega Komisiji ni bilo treba pridobiti dokumentov družbe AMD iz Delawarea, ker ni bilo verjetno, da so precej pomembni za obrambo tožeče stranke. Komisija je tudi lahko utemeljeno menila, da je zahteva družbe Intel kot celota nesorazmerna glede na morebitno dodano vrednost, ki bi bila lahko zagotovljena s temi dokumenti glede na tiste, ki jih je Komisija že imela. Zato ni treba preučiti vprašanja, ali bi lahko tožeča stranka natančneje opredelila dokumente, katerih pridobitev je zahtevala od Komisije.

D – Napake pri presoji v zvezi s praksami v razmerju do različnih proizvajalcev originalne opreme in do družbe MSH

1. Družba Dell

[...]

a) Presoja dokazov, predstavljenih v izpodbijani odločbi za dokazovanje, da je družba Intel obvestila družbo Dell, da za višino rabatov MCP velja pogoj izključnosti

[...]

3. Druge trditve tožeče stranke

[...]

3.2 Trditev, da se Komisija ne more opreti na interne napovedi stranke za dokazovanje kršitve na podlagi člena 82 ES

519 Tožeča stranka ob podpori združenja ACT trdi, da je Komisija storila napako, ko se je v izpodbijani odločbi oprla na interne napovedi družbe Dell. Po mnenju tožeče stranke je trditev, da je bila družba Dell prepričana, da višina rabatov MCP temelji na njenem statusu prodajalca, ki ponuja izključno proizvode družbe Intel, pravno neupoštevna na podlagi načela pravne varnosti. Odgovornost podjetja s prevladujočim položajem naj ne bi mogla temeljiti na prepričanjih njegovih strank. Tožeča stranka je na obravnavi v zvezi s tem v bistvu pojasnila, da o obstoju njenega ravnanja ni mogoče sklepati na podlagi internih napovedi stranke, saj so lahko te napovedi nerazumne.

- 520 Združenje ACT je na obravnavi zatrdilo, da to, da je Komisija svojo teorijo o obstoju zlorabe oprla na interne ocene družbe Dell, potrjuje okoliščina, da se ravnanje tožeče stranke ni spremenilo niti ob začetku obdobja kršitve, ki je predmet izpodbijane odločbe, niti ob koncu tega obdobja. Po mnenju združenja ACT je Komisija svojo ugotovitev o tem, kdaj se je začelo in končalo obdobje kršitve, oprla izključno na začetek in konec obstoja internih ugibanj družbe Dell glede posledic odločitve, da bi se delno oskrbovala pri družbi AMD. Združenje ACT je na vprašanje, ki mu ga je glede njegove trditve postavilo Splošno sodišče, pojasnilo, da ne trdi, da je treba obdobje kršitve, ugotovljene v izpodbijani odločbi, skrajšati, ampak trdi le, da teorija Komisije o obstoju zlorabe temelji na internih ugibanjih družbe Dell.
- 521 Navedi je treba, da se je Komisija v obravnavanem primeru ob neobstoju formalnega pogoja izključnosti oprla na interne napovedi družbe Dell za dokazovanje, da je tožeča stranka v zadevnem obdobju *de facto* obvestila družbo Dell, da za višino rabatov MCP velja tak pogoj. Tega pristopa, s katerim je Komisija upoštevala pričakovanja ene od strank družbe Intel samo zato, da bi dokazala ravnanje te družbe, ni mogoče grajati.
- 522 Res je, da je Sodišče v zgoraj v točki 98 navedeni sodbi Sodišča Deutsche Telekom (točki 198 in 202) in v zgoraj v točki 88 navedeni sodbi TeliaSonera (točki 41 in 44) potrdilo, da se je za presojo dopustnosti cenovne politike, ki jo uporabi prevladujoče podjetje, treba sklicevati na cenovna merila, ki temeljijo na stroških, ki jih ima prevladujoče podjetje, in da je tak pristop toliko bolj utemeljen, saj je prav tako v skladu s splošnim načelom pravne varnosti, ker upoštevanje stroškov in cen podjetja s prevladujočim položajem temu omogoča, da presodi zakonitost svojega ravnanja.
- 523 Vendar ta sodna praksa, s katero se omejujejo pravna merila, ki se lahko upoštevajo pri presoji dopustnosti cenovne politike, Komisiji ne preprečuje, da se na ravni dejanskega stanja opre na strankina interna pričakovanja, da bi dokazala ravnanje podjetja s prevladujočim položajem. V obravnavanem primeru pravni očitke o obstoju zlorabe prevladujočega položaja temelji na okoliščini, da je tožeča stranka uporabljala sistem rabatov, za katerih višino je *de facto* veljal pogoj izključnosti. Ta očitke torej temelji izključno na ravnanju tožeče stranke, ki se ga je ta morala zavedati. Nasprotno pa ne temelji na internih napovedih družbe Dell, na katere se je Komisija oprla samo zato, da bi dejansko dokazala zadevno prakso.
- 524 Iz istih razlogov je treba zavrniti trditev združenja ACT, da je Komisija svojo ugotovitev o tem, kdaj se je začelo in končalo obdobje kršitve, oprla izključno na začetek in konec obstoja internih ugibanj družbe Dell glede posledic odločitve, da bi se delno oskrbovala pri družbi AMD. Ker je Komisija v izpodbijani odločbi podvomila o ravnanju tožeče stranke, ji namreč nič ni preprečevalo, da se opre na interne napovedi družbe Dell za ugotovitev, kdaj se je to ravnanje začelo in končalo.
- 525 Nazadnje, zavrniti je treba trditev tožeče stranke, da o obstoju njenega ravnanja ni mogoče sklepati na podlagi internih napovedi stranke, saj so lahko te napovedi nerazumne. Res je, da lahko načeloma tožeča stranka izpodbije dokaz, ki ga je Komisija zagotovila v izpodbijani odločbi, tako da dokaže, da so bile interne napovedi družbe Dell, na podlagi katerih je Komisija sklepala, da je tožeča stranka uporabljala rabat za izključnost, nerazumne in da torej niso bile posledica ravnanja tožeče stranke. Vendar tožeča stranka v obravnavanem primeru tega ni dokazala. Nasprotno, dejstvo, da se interne napovedi družbe Dell ujemajo z vsebino internih dokumentov družbe Intel in elektronskega dopisa z dne 7. decembra 2004 (glej točke od 505 do 515 zgoraj), potrjuje, da te napovedi niso bile nerazumne, temveč so temeljile točno na tem, o čemer je tožeča stranka obvestila družbo Dell.

3.3 Trditev, da bi morala Komisija dokazati, da bi bili rabati MCP dejansko nesorazmerno znižani, če bi se družba Dell odločila za delno oskrbo pri družbi AMD

526 Tožeča stranka v bistvu trdi, da je Komisija storila napako, ker ni dokazala, da bi bili rabati MCP dejansko nesorazmerno znižani, če bi se družba Dell odločila za delno oskrbo pri družbi AMD. Zlasti naj v internih dokumentih družbe Dell ne bi bile upoštevane dejanske spremembe rabatov, ki so bili dani tej družbi. Namesto tega naj bi ti dokumenti vsebovali domneve o tem, kaj bi se lahko zgodilo, če bi se družba Dell odločila za oskrbo pri družbi AMD.

527 Ugotoviti je treba, da možnost protikonkurenčnosti rabata za izključnost temelji na tem, da je lahko stranka zaradi njega spodbujena k izključni nabavi (glej v tem smislu zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Hoffmann-La Roche, točka 90, in zgoraj v točki 74 navedeno sodbo Sodišča British Airways, točka 62). Obstoj take spodbude pa ni odvisen od vprašanja, ali se rabat v primeru kršitve pogoja izključnosti, ki velja zanj, dejansko zniža ali ukine (glej v tem smislu zgoraj v točki 72 navedeno sodbo Splošnega sodišča Tomra, točka 300). V zvezi s tem namreč zadošča, da podjetje s prevladujočim položajem pri stranki vzbudi vtis, da bi bilo tako. Pomembne so okoliščine, ki jih je lahko stranka v skladu s tem, kar ji je sporočilo podjetje s prevladujočim položajem, pričakovala v času, ko je oddala naročila, in ne dejanski odziv tega podjetja na strankino odločitev, da zamenja oskrbovalni vir.

[...]

3.6 Trditev, da se je družba Dell oskrbovala izključno pri tožeči stranki iz razlogov, ki so popolnoma neodvisni od kakršne koli bojazni pred nesorazmernim znižanjem rabatov v primeru oskrbe pri družbi AMD

539 Tožeča stranka trdi, da se je družba Dell oskrbovala izključno pri njej iz razlogov, ki so popolnoma neodvisni od kakršne koli bojazni pred nesorazmernim znižanjem rabatov v primeru oskrbe pri družbi AMD. Prvič, družba Dell naj bi se odločila nabavljati CPE izključno pri družbi Intel zaradi svojega nizkocenovnega poslovnega modela in nižjih cen v okviru izključne nabave pri družbi Intel. Drugič, družba Dell naj bi menila, da so CPE Intel na splošno kakovostnejše od CPE AMD in da ima družba Intel boljše zmogljivosti kot dobavitelj. Tretjič, družba Dell naj bi bila zaskrbljena nad „trajnostjo načrtov [družbe AMD] in zdravjem ekosistema naborov čipov [družbe AMD]“. Četrtoč, družba Dell naj bi dvomila o zanesljivosti družbe AMD kot dobavitelja. Petič, družba Dell naj bi ugotovila, da bo nabava pri družbi AMD povzročila precejšnje logistične težave. Šestič, družba Dell naj bi imela skrbi glede nezmožnosti družbe AMD, da izpolni njene velike količinske zahteve.

540 V zvezi s tem je treba ugotoviti, prvič, da so trditve tožeče stranke brezpredmetne v delu, v katerem je njihov namen izpodbiti dokaz, da je tožeča stranka obvestila družbo Dell, da za višino rabatov MCP velja pogoj izključnosti.

541 Tožeča stranka skuša namreč s svojimi trditvami obstoj razmerja izključnosti med njo in družbo Dell v zadevnem obdobju pojasniti z razlogi, ki niso povezani z dajanjem rabatov za izključnost. Vendar Komisija v izpodbijani odločbi o obstoju rabatov za izključnost ni sklepala samo na podlagi obstoja razmerja izključnosti med tožečo stranko in družbo Dell, tako da bi lahko tožeča stranka ta dokaz izpodbila zgolj z alternativnim pojasnilom. Nasprotno, ker se je Komisija oprla zlasti na interne dokumente družb Intel in Dell, na odgovor družbe Dell v okviru člena 18 ter na elektronski dopis z dne 7. decembra 2004, je na podlagi natančnih in skladnih dokazov ugotovila, da je tožeča stranka obvestila družbo Dell, da za rabate MCP velja pogoj izključne nabave (glej točke od 446 do 515 zgoraj). Trditve tožeče stranke glede zatrjevanih neodvisnih razlogov družbe Dell za njeno izključno nabavo pa se ne nanašajo neposredno na dokaze, upoštevane v izpodbijani odločbi. Namesto tega so te trditve omejene na posredno izpodbijanje teh dokazov s ponujanjem alternativnega pojasnila za obstoj razmerja izključnosti med tožečo stranko in družbo Dell v zadevnem obdobju. Tako posredno izpodbijanje nikakor ne more zadoščati, da bi se omajala dokazna vrednost dokazov, upoštevanih v izpodbijani odločbi.

542 Poleg tega iz sodne prakse izhaja, da če se Komisija opira na dokaze, ki načeloma zadostujejo za to, da se dokaže obstoj kršitve, ne zadostuje, da se zadevno podjetje sklicuje na možnost, da je nastala okoliščina, ki bi lahko vplivala na dokazno vrednost zadevnih dokazov, da bi morala zato Komisija dokazati, da ta okoliščina ni mogla vplivati na njihovo dokazno vrednost. Nasprotno, zadevno podjetje mora po eni strani pravno zadostno dokazati obstoj okoliščine, na katero se sklicuje, in po drugi strani to, da je zaradi te okoliščine omajana dokazna vrednost dokazov, na katere se opira Komisija, razen če takega dokaza ne bi moglo predložiti zaradi ravnanja same Komisije (zgoraj v točki 67 navedena sodba E.ON Energie proti Komisiji, točka 56).

543 Ugotoviti pa je treba, da tožeča stranka z navedbo alternativnega pojasnila za obstoj razmerja izključnosti med njo in družbo Dell ni ovrgla dejstva, da je za višino rabatov MCP veljal pogoj izključnosti. Tudi če bi tožeča stranka uspela dokazati, da se je družba Dell oskrbovala pri njej samo iz razlogov, ki jih navaja tožeča stranka, ta okoliščina ne bi omajala dokazne vrednosti dokazov, na katere se je oprla Komisija, da bi dokazala obstoj rabata za izključnost. Z dokazom, ki ga navaja tožeča stranka, bi bilo namreč mogoče ovreči le vzročno zvezo med rabatom za izključnost, katerega obstoj je bil pravno zadostno dokazan v izpodbijani odločbi, in odločitvijo družbe Dell za izključno nabavo pri tožeči stranki. Ne bi pa bilo mogoče z njim ovreči obstoja rabata za izključnost.

544 Iz tega sledi, da so trditve tožeče stranke brezpredmetne v delu, v katerem je njihov namen izpodbiti dokaz, da je tožeča stranka obvestila družbo Dell, da za višino rabatov MCP velja pogoj izključnosti.

545 Drugič, ugotoviti je treba, da so trditve tožeče stranke brezpredmetne tudi v delu, v katerem je njihov namen ovreči pravno opredelitev rabatov za izključnost kot zlorab. V zvezi s tem je treba spomniti, da za pravno opredelitev rabata za izključnost kot zlorabe ni treba dokazati niti konkretnega učinka na trg niti vzročne zveze (glej točki 103 in 104 zgoraj). Tak rabat je nezakonit zaradi možnosti, da se z njim omejuje konkurenca. Tudi če bi tožeča stranka uspela ovreči obstoj vzročne zveze med dajanjem rabatov za izključnost in odločitvijo družbe Dell, da se oskrbuje izključno pri njej, s tem ne bi ovrgla možnosti omejevanja konkurence, ki jo vključujejo rabati MCP. Vsaka finančna ugodnost, za katere dodelitev velja pogoj izključnosti, namreč nujno lahko spodbudi stranko k izključni oskrbi, pri čemer ni upoštevno, ali bi se stranka oskrbovala izključno pri podjetju s prevladujočim položajem tudi ob neobstoju rabata za izključnost.

546 Zato je treba ugotoviti, da so trditve tožeče stranke v zvezi z obstojem drugih razlogov za to, da se je družba Dell v obdobju, ki je predmet izpodbijane odločbe, oskrbovala izključno pri njej, brezpredmetne. Z njimi nikakor ni mogoče izpodbiti dokaza o obstoju rabata za izključnost ali ovreči pravne opredelitve takega rabata kot zlorabe. Posledično je treba te trditve zavrnil, ne da bi bilo treba preučiti njihovo utemeljenost ali odločiti o vprašanju, ali je tožeča stranka pravno zadostno dokazala, da se je družba Dell oskrbovala izključno pri njej samo iz razlogov, ki niso povezani z obstojem rabata za izključnost.

[...]

b) Sestanek z g. D1 iz družbe Dell

1. Trditve strank in postopek

601 Tožeča stranka Komisiji očita, da je kršila njeno pravico do obrambe, ker ni pripravila ustreznega zapisnika sestanka, organiziranega 23. avgusta 2006 med člani služb Komisije in [zaupno], g. D1. Komisija naj bi priznala, da je bil ta sestanek organiziran, šele potem, ko naj bi ji tožeča stranka dokazala obstoj okvirnega seznama tem, pri čemer naj bi Komisija zanikala pripravo zapisnika. Nekaj mesecev pozneje naj bi pooblaščenec za zaslišanje priznal obstoj internega zapiska, hkrati pa izjavil, da

gre za interen dokument, do katerega tožeča stranka nima pravice dostopati. Komisija naj bi nazadnje 19. decembra 2008 družbi Intel „iz vljudnosti“ posredovala kopijo internega zapiska, v katerem so bili številni odlomki prikriti.

602 Po mnenju tožeče stranke je iz okvirnega seznama tem in internega zapiska razvidno, da je sestanek med Komisijo in g. D1 zadeval ključna vprašanja v zvezi z družbo Dell. Verjetno naj bi bilo, da je g. D1 zagotovil dokaze, ki bi bili lahko za družbo Intel razbremenilni.

[...]

2. Presoja Splošnega sodišča

[...]

2.1 Obstoje postopkovne nepravilnosti

612 Glede vprašanja, ali je upravni postopek Komisije vseboval nepravilnost, je treba ugotoviti, prvič, da Komisija ni kršila člena 19(1) Uredbe št. 1/2003 v povezavi s členom 3 Uredbe št. 773/2004. Komisija namreč ni bila dolžna organizirati sestanka z g. D1 kot formalnega razgovora v smislu teh določb.

613 Člen 19(1) Uredbe št. 1/2003 določa, da lahko Komisija opravi razgovor z vsemi fizičnimi ali pravnimi osebami, ki v razgovor privolijo, zaradi zbiranja informacij v zvezi s predmetom preiskave. Za razgovore, ki temeljijo na zadnjenavedeni določbi, člen 3 Uredbe št. 773/2004 določa nekatere formalnosti, ki jih je treba upoštevati. V skladu s členom 3(1) Uredbe št. 773/2004 Komisija na začetku razgovora navede pravno podlago in namen razgovora ter opozori na njegov prostovoljni značaj. Prav tako osebi, s katero opravlja razgovor, sporoči svoj namen vodenja zapisnika o razgovoru. V skladu s členom 3(3) lahko Komisija na kakršen koli način zabeleži izjave, ki so jih podale osebe, s katerimi vodi razgovor. Kopija kakršnega koli zapisa se posreduje v potrditev osebi, s katero je bil opravljen razgovor. Če je potrebno, Komisija določi rok, v katerem ji oseba, s katero vodi razgovor, lahko sporoči kakršne koli popravke k izjavi.

614 Ugotoviti pa je treba, da področje uporabe člena 19(1) Uredbe št. 1/2003 v povezavi s členom 3 Uredbe št. 773/2004 ne obsega vseh razgovorov v zvezi s predmetom preiskave, ki jo opravlja Komisija. Razlikovati je namreč treba med formalnimi razgovori, ki jih Komisija opravi na podlagi navedenih določb, in neformalnimi razgovori. Zaradi praktičnih potreb dobrega delovanja uprave in pomena učinkovitega varstva pravil o konkurenci je utemeljeno, da ima Komisija možnost opravljati razgovore, za katere ne veljajo formalnosti iz člena 3 Uredbe št. 773/2004. Razlogi v zvezi z ekonomičnostjo postopka in morebitni odvrtačni učinki, ki jih ima lahko formalen razgovor na pripravljenost priče zagotoviti informacije, nasprotujejo obstoju splošne obveznosti Komisije, da pri vsakem razgovoru upošteva formalnosti iz člena 3 Uredbe št. 773/2004. Če Komisija v odločbi namerava uporabiti obremenilen dokaz, ki ji je bil predložen v neformalnem razgovoru, potem mora podjetjem, na katera je naslovljeno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, omogočiti dostop do njega, pri čemer mora po potrebi v ta namen sestaviti tudi pisni dokument, ki mora biti vključen v spis (glej v tem smislu zgoraj v točki 359 navedeno sodbo Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točka 352, in sodbo Splošnega sodišča z dne 25. oktobra 2005 v zadevi Groupe Danone proti Komisiji, T-38/02, ZOdl., str. II-4407, točka 67). Vendar lahko Komisija uporabi informacije, pridobljene v neformalnem razgovoru, zlasti da pridobi trdnejše dokaze, ne da bi zadevnemu podjetju omogočila dostop do teh informacij.

615 Iz besedila člena 19(1) Uredbe št. 1/2003, v skladu s katerim „lahko Komisija opravi razgovor“ z osebo „zaradi zbiranja informacij v zvezi s predmetom preiskave“, je razvidno, da ima Komisija diskrecijsko pravico za odločanje, ali za razgovor veljajo formalne zahteve iz člena 3 Uredbe št. 773/2004. To razlago zadevnega besedila potrjuje namen člena 19 Uredbe št. 1/2003 v povezavi s členom 3 Uredbe

št. 773/2004. Iz obveznosti Komisije, da kakršen koli zapis posreduje v potrditev osebi, s katero je bil opravljen razgovor, izhaja, da je namen formalnih zahtev iz člena 3 Uredbe št. 773/2004 poleg zaščite osebe, s katero se opravi razgovor, predvsem povečati zanesljivost pridobljenih izjav. Tako se navedene določbe ne uporabljajo za vsak razgovor v zvezi s predmetom preiskave, ampak samo za primere, v katerih je cilj Komisije zbrati informacije, tako obremenilne kot razbremenilne, na katere se bo lahko oprla kot na dokaz v odločbi, s katero bo končala dano preiskavo. Nasprotno pa namen teh določb ni omejiti možnost Komisije, da opravlja neformalne razgovore.

616 Ta razlaga člena 19 Uredbe št. 1/2003 v povezavi s členom 3 Uredbe št. 773/2004 izhaja tudi iz uvodne izjave 25 Uredbe št. 1/2003. V tej je navedeno, da odkrivanje kršitev pravil konkurence postaja vedno težje, in da bi učinkovito zavarovali konkurenco, je treba dopolniti pooblastilo Komisije za izvajanje pregledov. Poleg tega je v tej uvodni izjavi navedeno, da mora biti Komisija zlasti pristojna za opravljanje razgovorov z vsemi osebami, ki bi lahko razpolagale z uporabnimi informacijami, in za zapisovanje njihovih izjav. Cilj člena 19 Uredbe št. 1/2003 je torej „dopolniti“ druga pooblastila za preiskavo, ki jih ima Komisija, ter ji podeliti „pooblastilo“ za opravljanje razgovorov in njihovo zapisovanje. Navedena določba pa ni namenjena temu, da bi se omejila uporaba neformalnih praks Komisije, tako da bi se ji naložila splošna obveznost, da pri vsakem razgovoru, ki se nanaša na informacije v zvezi s predmetom preiskave, upošteva formalne zahteve iz člena 3 Uredbe št. 773/2004 in posreduje zapis obdolženemu podjetju.

617 Ta razlaga člena 19 Uredbe št. 1/2003 v povezavi s členom 3 Uredbe št. 773/2004 ne pomeni, da se lahko Komisija med razgovorom samovoljno odloča, katere informacije bo zapisala. Iz člena 3(1) Uredbe št. 773/2004 namreč izhaja, da mora Komisija, kadar opravi razgovor v skladu s členom 19 Uredbe št. 1/2003, na začetku razgovora osebo, s katero ga opravlja, obvestiti o pravni podlagi in namenu razgovora ter o svoji nameri vodenja zapisnika o razgovoru. Iz tega sledi, da se mora Komisija na začetku vsakega razgovora odločiti, ali želi opraviti formalen razgovor. Če se odloči opraviti tak razgovor – ob privolitvi osebe, s katero ga opravlja – ne more nekaterih vidikov izpustiti iz zapisa. Namesto tega mora Komisija v tem primeru zapisati celoten razgovor, ne glede na dejstvo, da se ji s členom 3(3) Uredbe št. 773/2004 prepušča izbira načina zapisa. Vendar je v obravnavanem primeru Komisija poudarila – ne da bi ji tožeča stranka v zvezi s tem ugovarjala – da namen sestanka ni bil zbrati dokaze v obliki sopodpisanega zapisnika ali izjav na podlagi člena 19 Uredbe št. 1/2003, temveč zgolj preučiti, ali obstaja dovolj informacij o kršitvah konkurenčnega prava, kar zadeva poslovne prakse družbe Intel v razmerju do družbe Dell, in raziskati možnosti novih preiskovalnih ukrepov v zvezi z družbo Dell. Sestanek med službami Komisije in g. D1 torej ni bil formalen razgovor v smislu člena 19 Uredbe št. 1/2003.

618 Glede na to, da sestanek med službami Komisije in g. D1 ni bil formalen razgovor v smislu člena 19 Uredbe št. 1/2003 ter da Komisija tudi ni bila dolžna opraviti takega razgovora, se člen 3 Uredbe št. 773/2004 v obravnavanem primeru ne uporablja, tako da je trditev, ki se nanaša na domnevno kršitev formalnih zahtev iz zadnje navedene določbe, brezpredmetna.

619 Drugič, kar zadeva načelo dobrega upravljanja, določeno v členu 41 Listine o temeljnih pravicah, iz ustaljene sodne prakse izhaja, da se s tem načelom pristojni instituciji nalaga obveznost, da skrbno in nepristransko preuči vse upoštevne dejavnike obravnavane zadeve (zgoraj v točki 359 navedena sodba Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točka 404, in sodba Splošnega sodišča z dne 22. marca 2012 v združenih zadevah Slovak Telekom proti Komisiji, T-458/09 in T-171/10, točka 68). Čeprav ne obstaja nobena splošna obveznost Komisije, da poskrbi za zapis razgovorov, ki jih je imela s pritožniki ali drugimi strankami na sestankih ali v telefonskih pogovorih z njimi (glej v tem smislu zgoraj v točki 359 navedeno sodbo Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točki 351 in 385, ter zgoraj v točki 614 navedeno sodbo Groupe Danone proti Komisiji, točka 66), je lahko Komisija na podlagi načela dobrega upravljanja glede na posebne okoliščine zadeve kljub temu zavezana zapisati izjave, ki jih prejme (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 15. marca 2006 v zadevi BASF proti Komisiji, T-15/02, ZOdl., str. II-497, točka 501).

- 620 V zvezi s tem je treba pojasniti, da so obstoj obveznosti Komisije, da zapiše informacije, ki jih prejme na sestankih ali v telefonskih pogovorih, ter narava in obseg take obveznosti odvisni od vsebine teh informacij. Komisija mora v spisu, do katerega lahko dostopajo zadevna podjetja, zagotoviti zadostno dokumentacijo o bistvenih vidikih v zvezi s predmetom preiskave. Ta ugotovitev velja za vse elemente, ki izkazujejo določeno pomembnost in so objektivno povezani s predmetom preiskave, ne glede na to, ali so obremenilni ali razbremenilni.
- 621 V obravnavanem primeru je zlasti iz internega zapiska razvidno, da se teme, obravnavane na sestanku, niso nanašale na izključno formalna vprašanja, kot je na primer zaupnost nekaterih podatkov, temveč so zadevale vprašanja, ki so bila objektivno povezana z vsebino preiskave. Poleg tega je bil g. D1 eden od najvišjih vodstvenih delavcev največje stranke družbe Intel. Nazadnje, kot je družba Intel navedla na obravnavi in v stališčih z dne 6. marca 2013, je sestanek trajal pet ur. Te okoliščine so dajale sestanku določeno pomembnost, zaradi katere je imela Komisija obveznost v spis vložiti vsaj kratek zapisek, ki bi vseboval – ob upoštevanju morebitnih prošelj za zaupnost – imena udeležencev in kratek povzetek obravnavanih tem. Ker Komisija ni pripravila takega dokumenta, ki bi bil namenjen vložitvi v spis, do katerega bi lahko tožeča stranka zahtevala dostop, je treba ugotoviti, da je Komisija kršila načelo dobrega upravljanja.
- 622 Vendar je Komisija, s tem ko je tožeči stranki v upravnem postopku dala na voljo nezaupno različico internega zapiska in ji ponudila možnost, da predloži pripombe o tem dokumentu, odpravila to začetno pomanjkljivost v upravnem postopku, tako da ta ni vseboval nepravilnosti. Okoliščina, da je bil interni zapisek pripravljen z namenom, da bi ga člani služb Komisije uporabljali kot opomnik, in da je bila tožeči stranki posredovana samo različica, v kateri so bili nekateri odlomki prikriti, ne omajata te ugotovitve. Različica internega zapiska, ki je bila tožeči stranki posredovana v upravnem postopku, namreč vsebuje informacije, ki bi jih Komisija morala zapisati v dokument, namenjen vložitvi v spis, do katerega bi lahko tožeča stranka zahtevala dostop. Ta različica vsebuje imena udeležencev in kratek povzetek obravnavanih tem.
- 623 Tretjič, trditev, ki jo je tožeča stranka navedla v stališčih z dne 6. marca 2013 in v skladu s katero je Komisija storila postopkovno nepravilnost, ker ji v upravnem postopku ni razkrila tudi tistih delov internega zapiska, ki so bili obravnavani kot zaupni, je treba zavrnila. V skladu s členom 27(2) Uredbe št. 1/2003 in členom 15(2) Uredbe št. 773/2004 se namreč pravica do vpogleda v spis ne nanaša na interno dokumentacijo Komisije. To omejitev upravičuje potreba po zagotavljanju dobrega delovanja zadevne institucije na področju pregona kršitev pravil o konkurenci iz Pogodbe (glej v tem smislu zgoraj v točki 359 navedeno sodbo Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, točka 394). Zapisek o sestanku med Komisijo in g. D1 je interen dokument, ki je izvzet iz pravice do vpogleda v spis. Vsebuje informacije iz virov, ki niso g. D1, ter presoje in osebne sklepe njegovega avtorja (glej tudi točki 108 in 109 obrazložitve odločbe Evropskega varuha človekovih pravic). Posledično Komisiji ni bilo treba razkriti prikritih delov internega zapiska tožeči stranki.
- 624 Res je, da je v obravnavani zadevi posredovanje nezaupne različice internega zapiska tožeči stranki omogočilo Komisiji, da odpravi začetno pomanjkljivost v postopku, ki je bila posledica tega, da Komisija ni pripravila zapiska o sestanku z g. D1, ki bi bil namenjen vložitvi v spis, do katerega bi lahko tožeča stranka zahtevala dostop. Vendar za to odpravo pomanjkljivosti v upravnem postopku ni bilo potrebno, da se tožeči stranki posreduje celoten interni zapisek. Glede na to, da je bila različica internega zapiska, ki je bila posredovana tožeči stranki, samo nadomestek za zapisek, ki bi moral biti vложен v spis, in da je vsebovala informacije, ki bi jih Komisija morala zapisati v tem zapisku, Komisija ni bila dolžna tožeči stranki omogočiti obsežnejšega dostopa do internega zapiska.
- 625 Iz vsega navedenega izhaja, da upravni postopek ni vseboval nepravilnosti.

2.2 Morebitne posledice postopkovne nepravilnosti za zakonitost izpodbijane odločbe

i) Uvodne ugotovitve

- ⁶²⁶ Zaradi celovitosti je treba preučiti, ali bi lahko hipotetična nepravilnost v upravnem postopku, ki bi izhajala iz kršitve člena 19 Uredbe št. 1/2003 v povezavi s členom 3 Uredbe št. 773/2004, iz neodpravljenе kršitve načela dobrega upravljanja ali iz kršitve pravice do vpogleda v spis, imela posledice za zakonitost izpodbijane odločbe. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da lahko postopkovna nepravilnost povzroči razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe, samo če dejansko vpliva na pravice obrambe tožeče stranke in tako na vsebino navedene odločbe (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 9. septembra 2008 v zadevi Bayer CropScience in drugi proti Komisiji, T-75/06, ZOdl., str. II-2081, točka 131). To velja tudi, če gre pri nepravilnosti za kršitev načela dobrega upravljanja (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 3. decembra 2009 v zadevi Evropaiki Dynamiki proti Komisiji, C-476/08 P, neobjavljena v ZOdl., točka 35).
- ⁶²⁷ Glede kršitve pravice do vpogleda v spis iz sodne prakse izhaja, da če je vpogled v spis in zlasti v razbremenilne dokumente zagotovljen v fazi sodnega postopka, zadevnemu podjetju ni treba dokazati, da bi bila vsebina odločbe Komisije, če bi imelo vpogled v dokumente, ki niso bili poslani, drugačna, temveč samo to, da bi navedeni dokumenti lahko koristili njegovi obrambi (glej sodbo Sodišča z dne 25. oktobra 2011 v zadevi Solvay proti Komisiji, C-110/10 P, ZOdl., str. I-10439, točka 52 in navedena sodna praksa). V takem primeru mora zadevno podjetje zagotoviti prvi indic glede koristnosti neposlanih dokumentov za svojo obrambo (glej v tem smislu zgoraj v točki 352 navedeno sodbo Heineken Nederland in Heineken proti Komisiji, točka 256). V zvezi s tem, če se Komisija za dokazovanje kršitve opira na neposredne listinske dokaze, mora podjetje dokazati, da elementi, ki so mu bili v upravnem postopku nedostopni, nasprotujejo vsebini teh dokazov ali jih vsaj prikazujejo drugače (glej v tem smislu zgoraj v točki 353 navedeno sodbo Aalborg Portland in drugi proti Komisiji, točka 133).
- ⁶²⁸ Ker tožeča stranka trdi, da je Komisija kršila njeno pravico do obrambe, s tem ko ji ni posredovala odlomkov internega zapiska, ki so bili v upravnem postopku obravnavani zaupno, se ta sodna praksa neposredno uporablja v obravnavani zadevi. Glede na to, da je bila celotna različica internega zapiska tožeči stranki posredovana v fazi sodnega postopka, je ta imela možnost zagotoviti prvi indic glede koristnosti elementov, navedenih v odlomkih, ki so bili prej obravnavani kot zaupni, za svojo obrambo.
- ⁶²⁹ V preostalem, ker tožeča stranka Komisiji očita, da ni pripravila ustreznega zapisnika sestanka, je treba ugotoviti, da so, vsaj v okoliščinah obravnavanega primera, upoštevna merila za preučitev vprašanja, ali bi morebitna postopkovna nepravilnost v tem okviru dejansko vplivala na pravico tožeče stranke do obrambe, enaka kot tista, ki se zahtevajo v sodni praksi v zvezi z vpogledom v spis. Tožeča stranka mora torej zagotoviti prvi indic, da Komisija ni zapisala razbremenilnih elementov, ki nasprotujejo vsebini neposrednih listinskih dokazov, na katere se je Komisija oprla v izpodbijani odločbi, ali jih vsaj prikazujejo drugače. Ni pa dovolj to, da take hipoteze ni mogoče izključiti.
- ⁶³⁰ V obravnavani zadevi je namreč mogoče tudi ob neobstoju zapisnika, ki ga je zahtevala tožeča stranka, vsebino razgovora med Komisijo in g. D1 v pravno zadostni meri ugotoviti iz drugih virov, in sicer zlasti iz internega zapiska in dokumenta, ki vsebuje pisne odgovore družbe Dell na vprašanja, ki so bila na sestanku ustno postavljena g. D1 (v nadaljevanju: naknadni dokument). Zaradi te okoliščine se obravnavana zadeva razlikuje od tiste, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 627 navedena sodba Solvay proti Komisiji (točke od 61 do 63), na katero se je tožeča stranka sklicevala na obravnavi in v svojih poznejših stališčih ter v kateri je Sodišče ugotovilo kršitev pravice do obrambe, ki je izhajala iz tega, da je Komisija, potem ko je pritožnici v upravnem postopku zavrnila vpogled v spis, izgubila nekatere celotne podpise, katerih vsebine ni bilo mogoče ugotoviti, tako da ni bilo mogoče izključiti, da so lahko ti podpisi vsebovali razbremenilne dokaze, ki bi bili lahko upoštevni za obrambo pritožnice.

631 Ugotovitve, da je interni zapisek eden od elementov, iz katerih je mogoče ugotoviti vsebino razgovora med Komisijo in g. D1, ne omaja funkcija, ki jo je imel interni zapisek, to je funkcija opomnika za Komisijo. Kot tak je imel namreč ta zapisek dvojni namen. Po eni strani je bil njegov namen objektivno opredeliti okoliščine, ki so bile pomembne za Komisijo kot organ, odgovoren za preiskavo. Tako je navedeni zapisek sledil ciljem, ki so značilni za objektivno dokumentiranje. Po drugi strani je interni zapisek članom služb Komisije, ki so se udeležili sestanka, omogočil, da shranijo svoje subjektivne ocene. Vendar se s temi subjektivnimi ocenami dopolnjuje objektivno dokumentiranje, ki ga vsebuje interni zapisek, in se o njem ne dvomi. Poleg tega, ker je bil zapisek pripravljen kot opomnik, ki naj bi se uporabljal samo za interne namene Komisije, ni nobenega razloga za sklepanje, da je v njem izpuščen razgovor, ki se je dejansko zgodil.

[...]

2. Družba HP

[...]

a) Rabati za izključnost

1. Presoja dokazov, predstavljenih v izpodbijani odločbi, o pogojnosti rabatov

[...]

1.1 Odgovor družbe HP v okviru člena 18

[...]

ii) Dokazna vrednost

Zanesljivost odgovora družbe HP v okviru člena 18

680 Ugotoviti je treba, da je v odgovoru družbe HP v okviru člena 18 izrecno in nedvoumno navedeno, da so za sporazuma HPA veljali nekateri nezapisani pogoji, med drugim pogoj 95 %.

681 Poudariti je treba, da je bila družba HP tretje podjetje, kar pomeni, da ni bila niti pritožnica niti podjetje, ki bi bilo predmet preiskave Komisije.

682 Poleg tega je treba navesti, da v obravnavanem primeru ni razvidno, da bi imela družba HP kakršen koli interes za to, da bi v zvezi s tem Komisiji predložila neresnične informacije in neupravičeno obtožila družbo Intel.

683 V tem okviru je treba poudariti, da je mogoče, da ima stranka podjetja s prevladujočim položajem, ki je predmet preiskave, interes za to, da ne razkrije nezakonitega ravnanja tega podjetja zaradi bojazni pred morebitnimi povračilnimi ukrepi. Tako je Sodišče v zgoraj v točki 89 navedeni sodbi Sodišča BPB Industries in British Gypsum (točka 26) opozorilo na možnost, da podjetje s prevladujočim položajem sprejme povračilne ukrepe proti strankam, ki so sodelovale v preiskavi Komisije, in iz tega sklepalo, da je Komisija lahko obravnavala odgovore na zahtevke za informacije kot zaupne.

684 Vendar stranka podjetja s prevladujočim položajem običajno nima nobenega interesa za to, da bi to podjetje neupravičeno obtožila protikonkurenčnega ravnanja. Nasprotno, stranka podjetja s prevladujočim položajem, ki to podjetje neupravičeno obtoži protikonkurenčnega ravnanja v okviru preiskave Komisije, tvega, da bo deležna povračilnih ukrepov od navedenega podjetja.

685 V obravnavanem primeru je zelo neverjetno, da bi družba HP, za katero je bila družba Intel neizogiben trgovinski partner, Komisiji dala neresnične informacije, ki bi jih ta lahko uporabila za dokazovanje kršitve člena 82 ES družbe Intel.

[...]

690 Poleg tega je treba navesti, da so v skladu s členom 23(1)(a) Uredbe št. 1/2003 za predložitev napačnih podatkov za podjetja zagrožene globe. S predložitvijo neresničnih informacij Komisiji bi torej družba HP tvegala tudi, da ji Komisija naloži globe.

691 Nazadnje, kot je bilo opozorjeno v točki 557 zgoraj, iz sodne prakse izhaja, da so odgovori, podani v imenu podjetja, verodostojnejši kot odgovori uslužbenca (zgoraj v točki 62 navedena sodba JFE, točka 205).

692 Zato je treba ugotoviti, da je treba zelo jasne in natančne informacije družbe HP šteti za posebej zanesljive, ker družba HP ni imela nobenega interesa za predložitev neresničnih informacij, ki bi jih lahko Komisija uporabila za dokazovanje kršitve člena 82 ES družbe Intel, in ker bi bila družba HP s predložitvijo neresničnih informacij izpostavljena precejšnjim tveganjem.

[...]

Pomen odgovora družbe HP v okviru člena 18 za dokazovanje obstoja nezapisanih pogojev

717 Glede vprašanja, ali bi lahko odgovor družbe HP v okviru člena 18 eventualno zadoščal za dokaz pravilnosti dejstev, upoštevanih v izpodbijani odločbi, v zvezi z obstojem nezapisanih pogojev sporazumov HPA, je treba navesti naslednje.

718 V pravu Unije velja načelo proste presoje dokazov. Edino upoštevno merilo za presojo predloženih dokazov je njihova verodostojnost (sodba Sodišča z dne 25. januarja 2007 v zadevi Dalmine proti Komisiji, C-407/04 P, ZOdl., str. I-829, točka 63).

719 V sodni praksi je bilo v zvezi z dokumentom, ki je bil uporabljen kot dokaz kršitve člena 81 ES, tudi natančno navedeno, da nobeno načelo prava Unije ne nasprotuje temu, da se Komisija opira na samo eno listino, če je njena dokazna vrednost nedvoumna in če navedena listina z gotovostjo potrjuje obstoj zadevne kršitve (zgoraj v točki 354 navedena sodba Cimenteries CBR in drugi proti Komisiji, točka 1838).

720 Glede kršitev člena 81 ES je bilo v sodni praksi določeno pravilo, v skladu s katerim izjave nekega podjetja, ki je obtoženo sodelovanja pri omejevalnem sporazumu, katere resničnost prereka več drugih obtoženih podjetij, ni mogoče šteti za zadosten dokaz obstoja kršitve, ki so jo ta podjetja storila, ne da bi to potrjevali drugi dokazi (glej zgoraj v točki 62 navedeno sodbo JFE, točka 219 in navedena sodna praksa). V sodni praksi je bilo tudi pojasnjeno, da v primeru omejevalnega sporazuma, ki vključuje samo dve podjetji, izpodbijanje vsebine izjave enega od podjetij od drugega podjetja zadostuje za to, da morajo obstajati tudi drugi dokazi v njeno podporo (zgoraj v točki 614 navedena sodba Groupe Danone proti Komisiji, točka 285).

721 Takega pravila pa ni treba uporabiti tudi za izjavo tretjega podjetja – ki ni niti pritožnik niti podjetje, ki je predmet preiskave – v kateri je opisano ravnanje, ki pomeni kršitev člena 82 ES drugega podjetja, če podjetje s prevladujočim položajem, ki je predmet preiskave, izpodbija vsebino te izjave.

- 722 V zvezi s tem je treba poudariti, da določitev splošnega pravila pomeni izjemo od načela proste presoje dokazov. V primeru podjetja, ki prizna, da je bilo udeleženo pri omejevalnem sporazumu, ki je v nasprotju s členom 82 ES, je tako pravilo utemeljeno, saj si lahko podjetje, ki je predmet preiskave ali ki pristopi h Komisiji, da bi bilo deležno imunitete pred globo ali znižanja globe, prizadeva zmanjšati lastno odgovornost za kršitev in poudariti odgovornost drugih podjetij.
- 723 Položaj je drugačen, kar zadeva izjave tretjega podjetja, kot je družba HP, ki je v bistvu priča. Res je, da ima lahko tako podjetje v nekaterih primerih interes za to, da ne razkrije kršitve, zaradi bojzani pred povračilnimi ukrepi, ki bi jih lahko v zvezi z njim sprejelo podjetje s prevladujočim položajem (glej točko 683 zgoraj). Vendar je zelo neverjetno, da podjetje, kot je družba HP, za katero je podjetje s prevladujočim položajem neizogiben trgovinski partner, neupravičeno obtoži to podjetje ravnanja, ki pomeni kršitev člena 82 ES, kadar ni izjemnih okoliščin, zaradi katerih bi lahko imelo to tretje podjetje interes, da to stori.
- 724 Zato ni primerno določiti splošnega pravila, da izjava tretjega podjetja, ki kaže, da je podjetje s prevladujočim položajem uporabilo določeno ravnanje, nikdar ne more zadostovati za dokaz dejstev, ki pomenijo kršitev člena 82 ES.
- 725 V primerih, kot je obravnavani, v katerih ni razvidno, da ima tretje podjetje kakršen koli interes za to, da neupravičeno obtoži podjetje s prevladujočim položajem, lahko izjava tretjega podjetja načeloma zadostuje za dokaz obstoja kršitve.
- 726 Vsekakor je odgovor družbe HP v okviru člena 18 podkrepjen z več drugimi dokazi, kot bo pojasnjeno v nadaljevanju.

[...]

3. Družba NEC

[...]

4. Družba Lenovo

[...]

5. Družba Acer

[...]

6. Družba MSH

[...]

E – Dokaz celovite strategije, namenjene preprečevanju dostopa družbe AMD do najpomembnejših prodajnih kanalov

¹⁵²³ V skladu z izpodbijano odločbo je tožeča stranka izvajala dolgoročno celovito strategijo, namenjeno preprečevanju dostopa družbe AMD do strateško najpomembnejših prodajnih kanalov. Komisija je v navedeni odločbi obstoj te strategije obrazložila tako, da se je v bistvu oprla na te indice:

- prakse, ki so predmet izpodbijane odločbe, naj bi se izvajale v povezanem časovnem obdobju med letoma 2002 in 2007 (glej točki 1740 in 1745 obrazložitve);
- uvrščale naj bi se v kontekst naraščajoče konkurenčne grožnje družbe AMD (glej točke 1741 in od 149 do 164 obrazložitve);
- imele naj bi skupno značilnost, ker so imele vse namen ali učinek izrinjenja družbe AMD s trga (glej točko 1745 obrazložitve);
- zadevale naj bi ne le precejšnje število proizvajalcev originalne opreme po svetu, ampak tudi strateško najpomembnejše distribucijske kanale (glej točki 1745 in 1747 obrazložitve);
- medsebojno naj bi se dopolnjevale (glej točko 1747 obrazložitve);
- elektronska dopisa iz novembra 1998, ki sta ju poslala [*zaupno*] tožeče stranke oziroma njen [*zaupno*] (glej točko 1747 obrazložitve v povezavi z opombo 2065 (opombo 2056 v javni različici));
- tožeča stranka naj bi skušala prikriti protikonkurenčnost svojih praks (glej točki 1742 in 1743 obrazložitve).

¹⁵²⁴ Tožeča stranka izpodbija obstoj celovite strategije. Taka ugotovitev naj bi bila napačna, ker naj ne bi bila uskladjena z razdrobljenostjo trditev Komisije v zvezi z vsakim od proizvajalcev originalne opreme in družbo MSH, tako glede zadevnih proizvodov kot glede zadevnega obdobja. Stališče Komisije naj bi bilo nezdržljivo z ugotovitvami profesorja P3, ki naj bi ovrgel obstoj strategije s sklicevanjem na „nasprotno indice“ in zlasti na povečanje nabav pri družbi AMD od zadevnih proizvajalcev originalne opreme. Komisija naj ne bi zagotovila nobenega dokaza o obstoju trajnega in povezanega načrta. Elektronska dopisa iz leta 1998 naj nikakor ne bi dokazovala obstoja povezanega načrta, namenjenega izrinjenju družbe AMD. Nazadnje, tožeča stranka zanika, da bi prikrivala protikonkurenčnost svojih praks.

¹⁵²⁵ Uvodoma je treba opozoriti, da za dokaznost obstoja celovite strategije ni nujno potreben neposreden dokaz o obstoju povezanega protikonkurenčnega načrta. Namesto tega lahko Komisija obstoj takega načrta dokaže tudi s sklopom indicev.

¹⁵²⁶ Dalje, v zvezi z indici, na katere se je Komisija oprla v izpodbijani odločbi, je treba navesti naslednje.

¹⁵²⁷ Prvič, glede sklicevanja tožeče stranke na domnevno razdrobljenost zadevnih praks je treba ugotoviti, da indici, na katere se je Komisija oprla v izpodbijani odločbi, pravno zadostno dokazujejo povezanost teh praks.

¹⁵²⁸ Na prvem mestu, Komisija se je pravilno oprla na to, da so bile kršitve časovno povezane. V izpodbijani odločbi je glede tega poudarjeno, da so bile zadevne prakse skoncentrirane med letoma 2002 in 2005 ter da se je v obdobju med septembrom 2003 in januarjem 2004 zgodilo šest posameznih zlorab, in sicer pogojni rabati ali plačila v zvezi z družbami Dell, HP, NEC in MSH ter gole omejitve v zvezi z družbama HP in Acer. Čeprav drži, da je v izpodbijani odločbi za del leta 2006 ugotovljena samo ena nezakonita praksa v razmerju do družbe MSH, za preostanek leta 2006 in leto 2007 pa so v njej ugotovljene samo nezakonite prakse v razmerju do družb MSH in Lenovo, to zmanjšanje splošne

intenzivnosti protikonkurenčnega ravnanja tožeče stranke proti koncu celotnega spornega obdobja ne ovrže okoliščine, da med zadevnimi praksami obstaja časovna nepretrganost. Iz tega sledi, da je treba zavrniti trditev tožeče stranke, da so bile te prakse razdrobljene, kar zadeva sporno obdobje.

- 1529 Na drugem mestu, Komisija se je pravilno oprla na primerljivost in dopolnjevanje praks, ki so predmet izpodbijane odločbe. Nasprotno pa trditev tožeče stranke, da razdrobljenost kršitev izhaja iz razlik med zadevnimi proizvodi, ni prepričljiva.
- 1530 Po eni strani imajo vse prakse, ki so predmet izpodbijane odločbe, skupno značilnost, ker je bilo z vsemi mogoče izriniti družbo AMD s svetovnega trga CPE x86. Tako so bile te prakse medsebojno povezane, saj so vse zadevale isti trg in istega konkurenta tožeče stranke.
- 1531 Tožeča stranka res trdi, da se njene prakse v razmerju do družbe MSH razlikujejo od njenih praks v razmerju do proizvajalcev originalne opreme, ker se nanašajo na trgovca z elektronskimi proizvodi, ki ne kupuje CPE neposredno od družbe Intel in od nje ne prejema resničnih rabatov, ampak samo prispevke za trženje. Poleg tega Komisiji očita, da ni opredelila upoštevnega proizvodnega in geografskega trga, kar zadeva trditve glede družbe MSH.
- 1532 Vendar je treba ugotoviti, da s temi trditvami praksam tožeče stranke, ki so predmet izpodbijane odločbe, ni mogoče odvzeti njihove primerljivosti in njihovega dopolnjevanja.
- 1533 V zvezi s tem je treba spomniti, da so prakse tožeče stranke v razmerju do proizvajalcev originalne opreme in do družbe MSH načeloma primerljive, pri čemer je edina razlika ta, da se želi s plačilom za izključnost, namenjenim družbi MSH, preprečiti ne oskrba neposredne stranke družbe Intel pri konkurentu, temveč prodaja konkurenčnih proizvodov trgovca, ki je nižje v oskrbovalni verigi. Opozoriti je treba, da Komisiji ni bilo treba opredeliti posebnega proizvodnega trga ali posebnega geografskega trga, kar zadeva družbo MSH. S praksami tožeče stranke v razmerju do družbe MSH je bilo namreč mogoče omejevati konkurenco na svetovnem trgu CPE x86. Ker je bil s temi praksami proizvajalcem originalne opreme odvzet distribucijski kanal za računalnike, opremljene s CPE AMD, so lahko navedene prakse vplivale na povpraševanje teh proizvajalcev po CPE AMD na svetovnem trgu CPE x86. Tako je bil z zadevnimi praksami družbi AMD otežen dostop do tega trga (glej točko 169 zgoraj). Ta trg je torej najmanj eden od trgov, ki jih je zadevalo ravnanje tožeče stranke v razmerju do družbe MSH. Okoliščina, da je lahko praksa tožeče stranke v razmerju do družbe MSH zadevala tudi trg, na katerem je delovala družba MSH, ne omaje te ugotovitve. Posledično ni treba odločiti o vprašanju, ali je bil trg, na katerem je delovala družba MSH, pravilno opredeljen.
- 1534 Po drugi strani se protikonkurenčni mehanizmi praks, ki so predmet izpodbijane odločbe, dopolnjujejo. Kot prvo, glede dopolnjevanja med rabati in plačili za izključnost na eni strani ter golimi omejitvami na drugi strani je Komisija v točki 1642 obrazložitve izpodbijane odločbe pravilno navedla, da je obseg golih omejitev natančnejši od obsega rabatov in plačil za izključnost. Gole omejitve so namreč kratkotrajnejše in osredotočene na konkreten proizvod ali linijo proizvodov ali na konkretne distribucijske kanale, medtem ko so sporazumi o izključnosti dolgotrajnejši in pokrivajo najmanj cele poslovne segmente. V okviru celovite strategije so tako gole omejitve taktične poteze, namenjene preprečevanju dostopa družbe AMD do konkretnih in natančno opredeljenih proizvodov ali distribucijskih kanalov, medtem ko so rabati in plačila za izključnost bolj strateški instrumenti, namenjeni preprečevanju dostopa družbe AMD do celotnih segmentov povpraševanja proizvajalcev originalne opreme.
- 1535 Kot drugo, glede dopolnjevanja med rabati za izključnost, danimi proizvajalcem originalne opreme, in plačili za izključnost, namenjenimi družbi MSH, je Komisija v točki 1597 obrazložitve izpodbijane odločbe pravilno ugotovila, da so se te prakse uporabljale na dveh različnih ravneh oskrbovalne verige. Tudi ob predpostavki – kot navaja tožeča stranka – da je družba MSH nabavljala le majhen del svojih računalnikov pri proizvajalcih originalne opreme, ki jim je tožeča stranka dajala rabate za izključnost, ta okoliščina ne bi ovrгла dopolnjevanja med rabati za izključnost, danimi proizvajalcem originalne

opreme, in plačili za izključnost, namenjenimi družbi MSH. S spodbujanjem družbe MSH, naj prodaja izključno računalnike, opremljene s CPE Intel, je namreč tožeča stranka izvajala dodaten protikonkurenčni instrument, s katerim se je lahko omejevala tudi gospodarska svoboda proizvajalcev originalne opreme, ki jim tožeča stranka ni dajala rabatov za izključnost, tako da se jim je odvzel distribucijski kanal za računalnike, opremljene s CPE AMD. Tako je tožeča stranka ustvarila dodatno oviro za dostop družbe AMD do trga, ki je dopolnjevala oviro, vzpostavljeno z rabati za izključnost.

- 1536 Drugič, tožeča stranka po eni strani kot nasprotni indic strateške narave svojega ravnanja navaja, da so kršitve zadevale zgolj omejen delež trga. Na obravnavi je v zvezi s tem poudarila, da je v izpodbijani odločbi za del leta 2006 ugotovljena samo ena nezakonita praksa v razmerju do družbe MSH, za preostanek leta 2006 in leto 2007 pa so v njej ugotovljene nezakonite prakse samo v razmerju do družb MSH in Lenovo (glej točko 1528 zgoraj). Dodala je, da v navedeni odločbi ni ugotovljeno, da je imela družba Lenovo strateški pomen, ki bi bil primerljiv s pomenom družb Dell in HP. Prodaja prenosnih računalnikov v Uniji, na katero so lahko vplivale njene prakse v razmerju do družbe Lenovo, naj bi bila zanemarljiva. Enako naj bi veljalo za prodajo računalnikov, na katero so lahko vplivale njene prakse v razmerju do družbe MSH, če se ta prodaja primerja s prodajo na svetovni ravni. Tožeča stranka po drugi strani kot še en nasprotni indic strateške narave svojega ravnanja navaja, da so zadevni proizvajalci originalne opreme v spornem obdobju povečali svoje nabave pri družbi AMD in da je bilo to povečanje obsežnejše od rasti prodaje te družbe na preostalem delu trga.
- 1537 Vendar je treba po eni strani, ker tožeča stranka trdi, da so kršitve zadevale zgolj omejen delež trga, opozoriti, da se lahko praksa šteje za strateško, tudi če zadeva le omejen delež trga. V obravnavanem primeru namreč strateška narava ravnanja tožeče stranke izhaja iz dejstva, da si je prizadevala družbi AMD preprečiti dostop do najpomembnejših distribucijskih kanalov, in sicer do družbe Dell v obdobju med decembrom 2002 in decembrom 2005 ter do družbe HP v obdobju med novembrom 2002 in majem 2005 (glej točko 182 zgoraj). Poleg tega je treba v zvezi z letoma 2006 in 2007 ugotoviti, da povezanosti med posameznimi kršitvami, ki tvorijo celovito strategijo, ni mogoče pretrgati z okoliščino, da so bile kršitve v zvezi z družbama Lenovo in MSH manj pomembne kot kršitve v zvezi z družbama Dell in HP. Ta ugotovitev velja toliko bolj, ker je bila družba MSH strateško posebej pomembna za distribucijo računalnikov za posameznike, opremljenih s CPE x86, v Evropi (glej točke 183 in od 1507 do 1511 zgoraj). V vsakem primeru je treba spomniti, da je bil blokiran del trga v povprečju znaten (glej točke od 187 do 194 zgoraj).
- 1538 Po drugi strani, ker se tožeča stranka sklicuje na to, da so proizvajalci originalne opreme v spornem obdobju povečali nabave pri družbi AMD, je treba ugotoviti, da s to okoliščino ni mogoče dokazati niti tega, da prakse tožeče stranke niso imele učinka. Če praks tožeče stranke ne bi bilo, je mogoče sklepati, da bi se lahko nabave proizvajalcev originalne opreme pri družbi AMD še bolj povečale (glej točko 186 zgoraj).
- 1539 Tretjič, v nasprotju s trditvijo tožeče stranke tudi elektronska dopisa iz novembra 1998 vsebujeta indice o tem, da je strateško izvajala svoje prakse. [zaupno] družbe Intel je 27. novembra 1998 pisal: „[R]es ni nobenega dvoma, da bi dolgoročno rad videl, da se produkcija AMD razširi po svetu kot znamka brez imena z nizko ceno/nizko vrednostjo. Pekinške uličice so čudovite.“ Poleg tega je [zaupno] družbe Intel 20. novembra 1998 pisal: „Čeprav priznavam, da se moramo spopasti s konkurenco, mislim, da bi bilo bolje poskrbeti, da prodajajo svoje proizvode z omejeno prodornostjo po celem svetu kot z veliko prodornostjo na trgu, ki je najvidnejši in najbolj postavlja trende.“ Čeprav drži, da bi se take izjave lahko šteje za sicer agresiven, vendar nesumljiv poslovni jezik, dejstvo ostaja, da ob upoštevanju drugih zgoraj navedenih dokazov elektronska dopisa potrjujeta, da je imela družba Intel namen družbi AMD omejiti dostop do trga. Poleg tega v nasprotju s trditvijo tožeče stranke zgolj to, da sta bila elektronska dopisa poslana leta 1998 in torej približno štiri leta pred obdobjem, ki je predmet izpodbijane odločbe, tema dopisoma ne odvzema vse dokazne vrednosti.

¹⁵⁴⁰ Četrtrič, ker tožeča stranka zanika, da bi prikrivala protikonkurenčnost svojih praks, je treba opozoriti, da Komisija v zvezi s tem v točkah 1742 in 1743 obrazložitve izpodbijane odločbe omenja te indicе:

- elektronski dopis z dne 18. junija 2006, ki ga je g. I2, [*zaupno*] družbe Intel, poslal [*zaupno*] družbe Lenovo in v katerem je navedel: „[G. L1] [*zaupno*], naj najprej poudarim, da so informacije v tem sporočilu zelo občutljive in da bi bilo tako zame kot za Intel neprijetno, če bi se razvedele. V dobri veri vas prosim, da jih preberete, potem pa izbrišete, ne da bi jih delili s svojo ekipo. [...] vsakršen program prilagajanja konkurenci, ki smo ga lahko imeli z Dellom, bo razveljavljen, ker se obrača h konkurenci – to odpira vrata priložnostim za Lenovo/Intel, na katere sem v preteklosti samo namigoval [...]“;
- tajnost sporazuma o izključnosti med tožečo stranko in družbo MSH ter to, kako je tožeča stranka vztrajala pri tej tajnosti;
- obstoj sporazumov o rabatih, ki so vsebovali nezapisane protikonkurenčne klavzule, kar zadeva družbo HP;
- prizadevanje tožeče stranke, da bi svoje ravnanje prikazala na nesumljiv način z uporabo evfemizmov.

¹⁵⁴¹ Na prvem mestu, glede elektronskega dopisa z dne 18. junija 2006 tožeča stranka pojasnjuje, da je ta dopis samo izraz pogajalskih prizadevanj njenega [*zaupno*], da bi prepričal družbo Lenovo, naj razširi svoje poslovanje z njo. Za tožečo stranko naj bi bilo nedvomno neprijetno, če bi tretja oseba, zlasti družba Dell, izvedela, da je tožeča stranka odločitev družbe Dell o premiku h konkurentu izkoriščala v okviru svojih pogajanj z drugim proizvajalcem originalne opreme. Ta trditev ni prepričljiva. Elektronski dopis namreč glede na izjavo, da bo vsakršen program prilagajanja konkurenci razveljavljen, ker se družba Dell obrača h konkurenci, vsebuje indic, ki potrjuje, da je rabate, ki jih je tožeča stranka dajala družbi Dell, spremljal pogoj izključnosti (glej točke 460, 463 in 1124 zgoraj). Poleg tega je izjava g. I2, v skladu s katero kršitev tega pogoja družbe Dell „odpira vrata priložnostim za Lenovo/Intel, na katere [je bilo] v preteklosti samo namigova[no]“, pomenila, da bo tožeča stranka po znižanju rabatov, danih družbi Dell, ponudila družbi Lenovo preferenčni status, ki ga je imela prej družba Dell (glej točko 526 obrazložitve izpodbijane odločbe). Posledično prošnja g. I2, naslovljena na [*zaupno*] družbe Lenovo, naj izbriše elektronski dopis, pomeni indic, da je želel g. I2 prikriti protikonkurenčnost razmerij tožeče stranke z družbama Dell in Lenovo.

¹⁵⁴² Na drugem mestu, v zvezi s tajnostjo sporazuma o izključnosti, sklenjenega z družbo MSH, je bilo v točkah od 1490 do 1492 zgoraj podrobneje prikazano, da je bila v sporazume o izključnosti vstavljena klavzula o neizključnosti, tako da so sporazumi o prispevkih določali nasprotno od tistega, kar je bilo dejansko dogovorjeno.

¹⁵⁴³ Na tretjem mestu, kar zadeva uporabo nezapisanih protikonkurenčnih klavzul v zvezi z družbo HP, tožeča stranka navaja samo, da družba HP ni bila pogodbeno zavezana k upoštevanju obveznosti v zvezi z izključnostjo ali drugih nezapisanih pogojev. Vendar za to, da so lahko nezapisani pogoji sporazumov HPA družbo HP spodbudili k upoštevanju teh pogojev, ni bilo potrebno, da so pravno zavezujoči (glej točko 106 zgoraj). Glede na to, da je bilo v izpodbijani odločbi pravilno ugotovljeno, da je za rabate, zagotovljene na podlagi sporazumov HPA, veljalo več nezapisanih protikonkurenčnih pogojev (glej točke od 666 do 873 zgoraj), je tudi nezapisanost klavzul indic, ki kaže, kako je skušala tožeča stranka prikrivati svoje protikonkurenčne prakse.

¹⁵⁴⁴ Na četrtem mestu, glede uporabe evfemizmov tožeče stranke je treba navesti, kot prvo, da je Komisija v točki 661 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da je tožeča stranka v vrsti dokumentov uporabila kratico „VOC“, ki pomeni „privilegirani dobavitelj“ (*vendor of choice*), kot evfemizem za opis tega, da je bila družba MSH nanjo vezana s pogojem izključnosti. Komisija v točki 662 obrazložitve izpodbijane odločbe pojasnjuje, da je obstajal tudi dokument z naslovom „Referenčna kartica za

pripravo prodajnega in marketinškega gradiva“ (Sales and Marketing Creation Reference Card), ki ga je sestavila pravna služba tožeče stranke. V tem dokumentu je bilo pod naslovom „Občutljiv jezik“ predlagano, naj se, kar zadeva razmerja izključnosti, besede, ki nakazujejo potencialno neprimerno ravnanje, nadomestijo z izrazom „privilegiran dobavitelj“:

„Izogibajte se VSAKRŠNEMU militantnemu, agresivnemu jeziku, in to POVSOD (tudi v interni e-pošti, zapiskih ...), npr. postavljati ovire ... izključevati konkurenco ... vojna ... borba ... vezanost ... vzvod ... prevladovati ... od zgoraj navzdol ... zatreti ... pomesti s konkurenco ... biti ubijalski ... združiti ... tehnološko zaostajati. Namesto tega uporabite: biti vodilen ... določiti specifikacije ... povečati tržni segment ... biti privilegiran dobavitelj ... graditi na ... prinesiti vrednost.“

¹⁵⁴⁵ Kot drugo, v točki 1743 obrazložitve izpodbijane odločbe je omenjen sklop elektronskih dopisov z dne 30. aprila 2004. V skladu z navedeno odločbo je vodstveni delavec družbe Intel Nemčija omenil poskuse družbe Intel, da bi „uspešno preprečili obsežnejše uvajanje Opterona pri naših glavnih strankah“. Vodstveni delavec družbe Intel Francija je na ta elektronski dopis odgovoril: „Prosim vas, da ste zelo previdni z uporabo izrazov, kot je ‚preprečiti obsežnejše uvajanje Opterona‘, ki bi se lahko narobe razlagali kot protikonkurenčni. – Mislim, da ste želeli reči ‚zmagati z IA-jem proti Opteronu‘. – Če vidite druge uporabljati podobne izraze, jih opomnite na tekoče preiskave EU_FTC, nenapovedane preglede itd.“ V izpodbijani odločbi je pojasnjeno, da je ta korespondenca potekala pred pregledi, ki jih je izvedla Komisija.

¹⁵⁴⁶ Tožeča stranka priznava, da ni nikdar zanikala, da bi lahko izraz „privilegiran dobavitelj“ pomenil, da se stranka oskrbuje izključno ali pretežno pri njej. Vendar po njenem mnenju noben del „referenčne kartice za pripravo prodajnega in marketinškega gradiva“ ne podpira razlage Komisije, v skladu s katero gre za neko obliko obvezujoče zaveze. Slo naj bi zgolj za dokument, namenjen ozaveščanju njenih komercialistov, naj se izogibajo vsemu izrazju, ki bi ga lahko organi, pristojni za konkurenco, napačno razlagali. Kar zadeva elektronski dopis z dne 30. aprila 2004, tožeča stranka poudarja, da je bil tudi ta namenjen zgolj svarjenju pred uporabo izrazov, ki „bi se lahko narobe razlagali kot protikonkurenčni“, to pa je legitimno ravnanje.

¹⁵⁴⁷ Vendar je treba razlikovati med položajem, ko podjetje pazi, da ne bi organ, pristojen za konkurenco, napačno razumel njegovega zakonitega ravnanja, in položajem, ko podjetje pazi, da ne bi bile odkrite njegove protikonkurenčne prakse. Res je, da je za podjetje načeloma legitimno, da svoje zaposlene posvari pred uporabo izrazov, ki jih lahko organ, pristojen za konkurenco, napačno razlaga. To pa ne spremeni dejstva, da ta okoliščina pomeni indic, da je podjetje prikrivalo protikonkurenčnost svojih praks, kadar je bil njihov obstoj dokazan z drugimi dokazi.

¹⁵⁴⁸ Nazadnje, tožeča stranka navaja, da je Komisija podala natančne trditve glede prikrivanja samo v zvezi z družbami MSH, HP in Lenovo. Glede tega je treba spomniti, da se točki 1742 in 1743 obrazložitve izpodbijane odločbe nanašata na dokazovanje celovite strategije in da so v teh točkah kot indici navedeni dokazi, predstavljeni v točki 1539 zgoraj. Ugotoviti je treba, da ti dokazi pravno zadostno dokazujejo, da si je tožeča stranka prizadevala prikrivati protikonkurenčnost svojega ravnanja, vsaj kar zadeva njena razmerja z družbami Dell, HP, Lenovo in MSH. Da bi Komisija dokazala, da je tožeča stranka izvajala celovito strategijo, namenjeno izrinjenju družbe AMD s trga, ji v izpodbijani odločbi ni bilo treba dokazati prizadevanja za prikrivanje v povezavi z vsako zadevno prakso, ampak se je lahko omejila na navedbo dokazov v zvezi s temi štirimi družbami.

¹⁵⁴⁹ Poleg tega dokaze, ki so v točkah 1742 in 1743 obrazložitve izpodbijane odločbe navedeni kot indici, potrjuje splošna ugotovitev v točki 167 obrazložitve navedene odločbe, v skladu s katero so imele vse prakse družbe Intel skupno značilnost v tem smislu, da so bili številni sporazumi med družbo Intel in njenimi strankami, ki so bili včasih vredni več sto milijonov ali celo milijarde USD, sklenjeni na podlagi neformalnih okvirnih dogovorov ali so vsebovali pomembne nezapisane klavzule. Očitek, da je tožeča

stranka uporabljala nezapisane protikonkurenčne klavzule, se torej ne nanaša le na njeno ravnanje v razmerju do družb Dell, HP, Lenovo in MSH, ampak na njeno ravnanje v razmerju do vseh proizvajalcev originalne opreme in do družbe MSH.

1550 Tožeča stranka sicer res trdi, da so na trgu CPE, za katerega so značilna hitro uvajanje novih proizvodov in obsežna zniževanja cen za obstoječe proizvode, neformalni sporazumi posledica panožnega tempa in zahtev proizvajalcev originalne opreme. Vendar je treba ugotoviti, da lahko – čeprav je podjetjem dovoljeno neformalno sklepati sporazume, ki so v skladu s pravili o konkurenci – uporaba neformalnih protikonkurenčnih pogojev pomeni indic prizadevanja za njihovo prikrivanje. V obravnavanem primeru tak indic izhaja ne le iz same neformalne narave sporazumov, sklenjenih med tožečo stranko in proizvajalci originalne opreme ali družbo MSH, ampak tudi, vsaj kar zadeva družbi HP in Lenovo, iz uporabe nezapisanih protikonkurenčnih klavzul, ki niso bile navedene v pisnih pogodbah, ali celo, kar zadeva družbo MSH, iz uporabe zapisanih klavzul, v katerih je bilo navedeno nasprotno od tistega, kar je bilo dejansko dogovorjeno.

1551 Na podlagi ugotovitev v točkah od 1540 do 1550 zgoraj je mogoče sklepati, da je Komisija pravno zadostno dokazala, da je tožeča stranka skušala prikrivati protikonkurenčnost svojih praks. Zato ni treba odločiti tudi o dopustnosti ali utemeljenosti drugih trditev Komisije v zvezi z vprašanjem, ali obstajajo drugi elementi, ki bi podkrepili zgoraj navedene dokaze ali natančneje dokazovali, da je tožeča stranka razkrila tudi svoje protikonkurenčne prakse v razmerju do družb Acer in NEC.

1552 Na podlagi vsega navedenega je torej treba ugotoviti, da je Komisija pravno zadostno dokazala, da je tožeča stranka izvajala dolgoročno celovito strategijo, namenjeno preprečevanju dostopa družbe AMD do strateško najpomembnejših prodajnih kanalov.

III – Predlog za odpravo ali znižanje globe

1553 V skladu s členom 2 izreka izpodbijane odločbe je bila tožeči stranki naložena globa v višini 1,06 milijarde EUR.

1554 Komisija je na podlagi točke 19 smernic iz leta 2006 določila, da bo osnovni znesek globe povezan z deležem vrednosti prodaje, določenim glede na stopnjo teže kršitve, pomnoženo s številom let trajanja kršitve (glej točko 1778 obrazložitve izpodbijane odločbe).

1555 Komisija je vrednost prodaje, ki se upošteva, določila na 3.876.827.021 EUR, kar je vrednost prodaje CPE x86, za katero je družba Intel izstavila račune podjetjem s sedežem na trgu EGP v zadnjem letu kršitve (glej točke od 1773 do 1777 obrazložitve izpodbijane odločbe).

1556 Kar zadeva težo kršitve, je Komisija upoštevala zlasti naravo kršitve, tržni delež zadevnih podjetij in geografski obseg kršitve. Upoštevala je tudi, da je družba Intel storila enotno kršitev, da se je intenzivnost te enotne kršitve z leti spreminjala in da je bila večina zadevnih posameznih zlorab skoncentrirana v obdobju med letoma 2002 in 2005, da so se zlorabe razlikovale po svojem verjetnem protikonkurenčnem učinku ter da je družba Intel sprejemala ukrepe za prikrivanje praks, ugotovljenih v izpodbijani odločbi. Zato je Komisija ta delež določila na 5 % (glej točke od 1779 do 1786 obrazložitve navedene odločbe).

1557 Kar zadeva trajanje kršitve, je Komisija ugotovila, da se je zloraba začela oktobra 2002 in se nadaljevala najmanj do decembra 2007. Trajala naj bi torej pet let in tri mesece, iz česar naj bi v skladu s točko 24 smernic iz leta 2006 izhajal množitelj 5,5 za upoštevanje tega trajanja (glej točki 1787 in 1788 obrazložitve izpodbijane odločbe).

1558 Glede na navedeno je Komisija menila, da mora osnovni znesek globe, ki se naloži družbi Intel, znašati 1 060 000 000 EUR (glej točko 1789 obrazložitve izpodbijane odločbe). Olajševalnih ali obteževalnih okoliščin ni upoštevala (glej točke od 1790 do 1801 obrazložitve navedene odločbe).

1559 Tožeča stranka ob podpori združenja ACT trdi, da je treba ob upoštevanju neomejene pristojnosti Splošnega sodišča v skladu s členom 261 PDEU in členom 31 Uredbe št. 1/2003 globo odpraviti ali bistveno znižati, in sicer iz naslednjih razlogov. Prvič, Komisija naj ne bi pravilno uporabila svojih smernic iz leta 2006 in naj bi upoštevala popolnoma neupoštevne premisleke. Drugič, tožeča stranka naj člena 82 ES ne bi kršila namenoma ali iz malomarnosti. Tretjič, višina globe naj bi bila očitno nesorazmerna.

A – Domnevno nepravilna uporaba smernic iz leta 2006 in domnevno upoštevanje popolnoma neupoštevanih premislekov

1560 Tožeča stranka trdi, da izračun osnovnega zneska vsebuje več napak. Prvič, Komisija naj ne bi pravilno presodila proizvodov ali storitev, na katere se je kršitev nanašala med januarjem in septembrom 2006. Komisija naj bi poleg tega umetno zvišala znesek globe, s tem ko je uporabila znesek prodaje družbe Intel, dosežene v vseh državah članicah EGP v decembru 2007, čeprav se je dvanajst držav članic pridružilo EGP v obdobju kršitve. Drugič, Komisija naj bi napačno upoštevala prikrivanje kot dejavnik za določitev teže kršitve. Tretjič, Komisija naj bi napačno uporabila svojo ugotovitev v zvezi z obstojem enotne kršitve kot obteževalen dejavnik za celotno zadevno obdobje. Četrto, izpodbijana odločba naj bi vsebovala napako, ker naj bi Komisija uporabila množitelj 5,5 za trajanje za vsako kršitev. Petič, Komisija naj bi svoje smernice uporabila retroaktivno.

1561 Uvodoma je treba ugotoviti, da je Komisija v točkah 1747 in 1748 obrazložitve izpodbijane odločbe pravilno sklepala o obstoju enotne in trajajoče kršitve člena 82 ES, ki je trajala od oktobra 2002 do decembra 2007 in katere namen je bil izriniti konkurente s trga, na podlagi dokaza o obstoju celovite strategije, namenjene preprečevanju dostopa družbe AMD do strateško najpomembnejših prodajnih kanalov (glej točke od 1523 do 1552 zgoraj).

1562 Iz sodne prakse namreč izhaja, da se pojem enotne in trajajoče kršitve nanaša na več dejanj, ki se zaradi istega cilja, ki izkrivlja konkurenco na skupnem trgu, uvrščajo v enoten načrt. Da bi se različna ravnanja opredelila kot enotna in trajajoča kršitev, je treba preveriti, ali se medsebojno dopolnjujejo tako, da je vsako od njih namenjeno kosažu z eno posledico običajne konkurence ali več teh, ter ali z vzajemnim vplivanjem prispevajo k uresničevanju ciljev, zastavljenih v tem splošnem načrtu. V zvezi s tem je treba upoštevati vse okoliščine, na podlagi katerih je mogoče ugotoviti ali omajati navedeno zvezo, kot so obdobje uporabe, vsebina (vključno z uporabljenimi metodami) in ustrezno tudi cilj različnih zadevnih ravnanj (zgoraj v točki 64 navedena sodba AstraZeneca, točka 892).

1563 Opozoriti je treba, da ugotovitve v izpodbijani odločbi, ki se nanašajo na obstoj celovite strategije, izpolnjujejo te zahteve. Zato je Komisija na podlagi teh ugotovitev lahko sklepala, da je tožeča stranka storila enotno in trajajočo kršitev. V zvezi s tem je treba spomniti zlasti na časovno povezanost kršitev, ki so predmet izpodbijane odločbe, ter na njihovo primerljivost in njihovo dopolnjevanje. Posamezne prakse, očitane tožeči stranki, so imele isti cilj, ker so bile vse namenjene izrinjenju družbe AMD s svetovnega trga CPE x86. V zvezi s tem so se dopolnjevale, ker so se uporabljale na dveh različnih ravneh oskrbovalne verige ter ker je šlo pri golih omejitvah za taktične poteze, namenjene preprečevanju dostopa družbe AMD do konkretnih in natančno opredeljenih proizvodov ali distribucijskih kanalov, pri rabatih in plačilih za izključnost pa za bolj strateške instrumente, namenjene preprečevanju dostopa družbe AMD do celotnih segmentov povpraševanja proizvajalcev originalne opreme. Poleg tega je treba predvsem spomniti, da povezanost med posameznimi praksami ni pretrgana z okoliščino, da so bile kršitve v zvezi z družbama Lenovo in MSH manj pomembne kot kršitve v zvezi z družbama Dell in HP (glej točke od 1525 do 1537 zgoraj).

¹⁵⁶⁴ V skladu s sodno prakso je torej Komisija upravičeno naložila enotno globo. V zvezi s tem ji v obrazložitvi izpodbijane odločbe ni bilo treba natančno pojasniti, kako je upoštevala vsako izmed očitanih zlorab pri določitvi globe (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 6. oktobra 1994 v zadevi Tetra Pak proti Komisiji, T-83/91, Recueil, str. II-755, točka 236, in zgoraj v točki 75 navedeno sodbo Michelin II, točka 265).

¹⁵⁶⁵ Z vidika zgornjih preudarkov je treba preučiti trditve tožeče stranke v zvezi z domnevno napačno uporabo smernic iz leta 2006.

1. Trditev v zvezi z napačno presojo proizvodov, na katere se je kršitev nanašala med januarjem in septembrom 2006, ter tem, da je Komisija prezrla dejstvo, da je bilo dvanajst držav članic vključenih v EGP samo del obdobja kršitve

¹⁵⁶⁶ Prvič, tožeča stranka trdi, da je globa nezakonita, ker je bila številka 5 % na leto uporabljena za previsok podatek o prometu med januarjem in septembrom 2006. Komisija naj ne bi opredelila upoštevnega proizvodnega in geografskega trga v zvezi s trditvami glede družbe MSH. Ker naj bi bila zatrjevana zloraba v zvezi z družbo MSH edina kršitev, ki jo je mogoče navezati na ozemlje EGP med januarjem 2006 in najmanj septembrom 2006, naj bi Komisija storila napako, ko je uporabila promet, ki se nanaša na celoten trg CPE x86 v EGP, v okviru trditve, ki ni povezana s tem trgov. Komisija naj bi storila očitno napako pri presoji, ker ni upoštevala omejenega geografskega obsega zatrjevane kršitve v tem obdobju pri izračunu zneska globe. Družba MSH naj ne bi bila dejavna v številnih državah članicah v EGP in obseg maloprodajnih trgov naj bi bil na splošno omejen na nacionalno raven.

¹⁵⁶⁷ Drugič, tožeča stranka Komisiji očita, da je umetno zvišala znesek globe, s tem ko je v točki 1784 obrazložitve izpodbijane odločbe sklenila, da „je nezakonito ravnanje zadevalo celoten EGP“, in s tem ko je uporabila znesek prodaje družbe Intel, dosežene v vseh državah članicah EGP v decembru 2007, to je v času, ko se je obdobje kršitve končalo. Vendar naj bi se dvanajst držav članic pridružilo EGP v obdobju kršitve, zato naj te države pred tem ne bi bile v pristojnosti Komisije. Če bi se z odločbo naložila ločena globa za vsako kršitev, naj bi bilo treba izključiti vrednost prodaje družbe Intel v teh državah ali uporabiti manjši množitelj.

¹⁵⁶⁸ Te trditve niso prepričljive.

¹⁵⁶⁹ Prvič, v skladu s točko 13 smernic iz leta 2006 bo Komisija za določitev osnovnega zneska globe, ki se naloži, uporabila vrednost prodaje blaga ali storitev podjetja, neposredno ali posredno povezane s kršitvijo, v upoštevem geografskem območju znotraj ozemlja EGP. Ta formulacija se nanaša na prodajo na upoštevem trgu (sodba Splošnega sodišča z dne 16. junija 2011 v zadevi Putters International proti Komisiji, T-211/08, ZOdl., str. II-3729, točka 59). V skladu z isto točko bo Komisija običajno uporabila prodajo podjetja v zadnjem celem poslovnem letu njegove udeležbe pri kršitvi.

¹⁵⁷⁰ Drugič, iz točke 22 smernic iz leta 2006 izhaja, da je geografski obseg kršitve eden od dejavnikov, ki se lahko upoštevajo pri določitvi teže kršitve in torej pri odločitvi, ali mora biti delež vrednosti prodaje, ki se upošteva, v spodnjem ali zgornjem delu razpona 30 %, določenega v točki 21 smernic iz leta 2006.

¹⁵⁷¹ Čeprav torej drži, da se tako točka 13 kot točka 21 smernic iz leta 2006 sklicujeta na geografski obseg kršitve, pa je treba ugotoviti, da v obravnavanem primeru Komisija ni kršila niti točke 13 smernic iz leta 2006 niti točke 21 navedenih smernic, s tem ko ni upoštevala ne geografskega obsega trga, na katerem je delovala družba MSH, ne dejstva, da je bilo dvanajst držav članic vključenih v EGP samo del obdobja kršitve, kot bo pojasnjeno v nadaljevanju.

a) Obstoj kršitve točke 13 smernic iz leta 2006

- 1572 Iz točk od 792 do 836 obrazložitve izpodbijane odločbe je razvidno, da je Komisija ugotovila, da je upoštevni trg svetovni trg CPE x86. V skladu s točko 1773 obrazložitve navedene odločbe znesek 3 876 827 021 EUR, ki ga je Komisija uporabila kot vrednost prodaje, ki se upošteva, pomeni vrednost prodaje CPE x86, za katero je družba Intel izstavila račune podjetjem s sedežem v EGP v zadnjem letu kršitve. V tej vrednosti nista upoštevana niti domnevno manjši geografski obseg trga, na katerem je delovala družba MSH, niti dejstvo, da je bilo dvanajst držav članic vključenih v EGP samo del obdobja kršitve.
- 1573 Vendar je treba ugotoviti, da Komisija, s tem ko ni upoštevala ne geografskega obsega trga, na katerem je delovala družba MSH, ne širitve Unije v obdobju kršitve, ni nepravilno uporabila točke 13 smernic iz leta 2006.
- 1574 V zvezi s tem je treba spomniti, da je Komisija v obravnavanem primeru upravičeno naložila enotno globo in da ji ni bilo treba natančno pojasniti, kako je upoštevala vsako izmed očitanih zlorab pri določitvi globe (glej točko 1564 zgoraj).
- 1575 Po eni strani je treba ugotoviti, da je v skladu s točko 13 smernic iz leta 2006 leto, ki je običajno upoštevno za določitev vrednosti prodaje, zadnje celo poslovno leto udeležbe pri kršitvi, v obravnavanem primeru je to leto 2007. Tožeča stranka ne zatrjuje, da bi morala Komisija odstopiti od tega pravila in izbrati drugo leto kot referenčno. Komisija pa je ugotovila obstoj zlorabe za celo leto 2007 ne le v zvezi z družbo MSH, ampak tudi v zvezi z družbo Lenovo. Kar zadeva ravnanje tožeče stranke v razmerju do zadnjenavedene družbe v letu 2007, tožeča stranka ne izpodbija tega, da je bil upoštevni trg svetovni trg CPE x86. Ker je torej najmanj ena od zlorab, ki jih je tožeča stranka izvajala v letu 2007, zadevala svetovni trg CPE x86, Komisija svojih smernic ni uporabila nepravilno, ker je določila vrednost prodaje z opiranjem samo na trg CPE x86, in ne na domnevno bolj omejen trg distribucije računalnikov potrošnikom, na katerem je delovala družba MSH.
- 1576 V vsakem primeru je treba spomniti, da Komisiji ni bilo treba opredeliti posebnega proizvodnega trga ali posebnega geografskega trga, kar zadeva družbo MSH, in da je bilo s praksami tožeče stranke v razmerju do družbe MSH mogoče omejevati konkurenco na svetovnem trgu CPE x86 (glej točko 1533 zgoraj). Ker Komisiji ni bilo treba opredeliti posebnega geografskega trga, kar zadeva družbo MSH, Komisiji prav tako ni bilo treba upoštevati omejenega geografskega obsega takega hipotetičnega trga pri določanju vrednosti prodaje v skladu s točko 13 smernic iz leta 2006.
- 1577 Po drugi strani je treba ugotoviti, da je bila dvanajsterica držav članic, ki se je pridružila EGP v obdobju kršitve, vključena v EGP celo leto 2007. Ker je v skladu s točko 13 smernic iz leta 2006 v obravnavanem primeru leto, ki je upoštevno za določitev vrednosti prodaje, leto 2007, Komisiji pri določanju zneska vrednosti prodaje ni bilo treba upoštevati dejstva, da so bile te države članice vključene v EGP le del obdobja kršitve.

b) Obstoj kršitve točke 21 smernic iz leta 2006

- 1578 V zvezi s težo kršitve je treba navesti, da je Komisija v točki 1784 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da je imela strategija tožeče stranke, namenjena izključitvi družbe AMD, svetoven obseg. V okviru presoje teže kršitve naj bi ta okoliščina pomenila, da je kršitev zadevala celoten EGP.
- 1579 Ugotoviti je treba, da Komisija, s tem ko tako ni upoštevala geografskega obsega trga, na katerem je delovala družba MSH, ni nepravilno uporabila točke 21 smernic iz leta 2006.

1580 Opozoriti je namreč treba, da zgolj to, da je v izpodbijani odločbi za del leta 2006 ugotovljena samo ena nezakonita praksa v razmerju do družbe MSH, ne more omajati ugotovitve, da je imela strategija tožeče stranke, namenjena izključitvi družbe AMD, svetoven geografski obseg. Spomniti je treba, da Komisiji ni bilo treba opredeliti posebnega proizvodnega trga ali posebnega geografskega trga, kar zadeva družbo MSH, in da je bilo s praksami tožeče stranke v razmerju do družbe MSH mogoče omejevati konkurenco na svetovnem trgu CPE x86 (glej točko 1533 zgoraj). Poleg tega, ker so bile prakse tožeče stranke v razmerju do družbe MSH del povezane in celovite strategije, jih ni mogoče obravnavati ločeno. Geografski obseg te strategije je bil svetoven. Posledično je Komisija v izpodbijani odločbi pravilno ugotovila, da je kršitev zadevala celoten EGP.

1581 Poleg tega je treba ugotoviti, da Komisiji prav tako ni bilo treba upoštevati dejstva, da je bilo dvanajst držav članic vključenih v EGP samo del obdobja kršitve, ko je v okviru presoje njene teže menila, da svetovni obseg strategije, namenjene izključitvi družbe AMD, pomeni, da je kršitev zadevala celoten EGP.

1582 Poudariti je namreč treba, da je Komisija ugotovila samo, da je kršitev zadevala celoten EGP. Tako se je dinamično sklicevala na države, ki so bile del EGP v danem trenutku v obdobju kršitve. Geografskega obsega, ki ga je upoštevala pri presoji teže enotne kršitve, ji ni bilo treba razdeliti glede na različne države, ki so se pridružile EGP v danem trenutku v obdobju kršitve. Komisija namreč ni bila dolžna natančno pojasniti, kako je pri določitvi globe upoštevala vsako izmed očitanih zlorab (glej točko 1564 zgoraj).

2. Upoštevanje prikrivanja kršitev

1583 Navesti je treba, da je Komisija za presojo teže kršitve v točki 1785 obrazložitve izpodbijane odločbe upoštevala dejstvo, da je tožeča stranka sprejemala ukrepe za prikrivanje praks, ki so predmet navedene odločbe.

1584 Tožeča stranka trdi, da je Komisija storila napako, ko je upoštevala zatrjevano prikrivanje kršitve, ker ji tega prikrivanja ni uspelo dokazati. Poleg tega naj bi se trditve Komisije v zvezi s tem prikrivanjem nanašale samo na družbe MSH, HP in Lenovo ter naj se posledično ne bi smele uporabiti na splošno za vse kršitve.

1585 Teh trditvev ni mogoče sprejeti.

1586 Najprej je treba ugotoviti, da je tajnost kršitve pravil Unije o konkurenci okoliščina, zaradi katere se lahko teža kršitve poveča (glej v tem smislu sodbo Splošnega sodišča z dne 14. decembra 2006 v združenih zadevah Raiffeisen Zentralbank Österreich in drugi proti Komisiji, od T-259/02 do T-264/02 in T-271/02, ZOdl., str. II-5169, točka 252, in zgoraj v točki 139 navedeno sodbo Imperial Chemical Industries proti Komisiji, točka 446). V obravnavanem primeru je Komisija za presojo teže kršitve poleg številnih drugih dejavnikov upoštevala poskuse družbe Intel za prikrivanje svojega ravnanja.

1587 Spomniti je treba, da dokazi, upoštevani v izpodbijani odločbi, pravno zadostno dokazujejo, da si je tožeča stranka prizadevala prikrivati protikonkurenčnost svojega ravnanja, vsaj kar zadeva njena razmerja z družbami Dell, HP, Lenovo in MSH (glej točke od 1540 do 1551 zgoraj). V nasprotju s trditvami tožeče stranke je zadoščalo, da Komisija navede natančne trditve glede prikrivanja samo v zvezi s temi štirimi družbami, da bi upoštevala prikrivanje kot enega izmed dejavnikov za določitev teže enotne kršitve. Komisija namreč ni bila dolžna natančno pojasniti, kako je upoštevala vsako izmed očitanih zlorab pri določitvi globe (glej točko 1564 zgoraj).

3. Obteževalna narava ugotovitve enotne kršitve

1588 Navesti je treba, da je Komisija v točki 1747 obrazložitve izpodbijane odločbe, in sicer v okviru ugotovitev v zvezi z obstojem celovite strategije, ugotovila, da so posamezne prakse tožeče stranke, če se obravnavajo skupaj, lahko ali verjetno imele še večji vpliv na trg. V točki 1785 obrazložitve navedene odločbe je Komisija v okviru ugotovitev v zvezi s težo kršitve poudarila, da je upoštevala, da je družba Intel storila enotno kršitev, da se je intenzivnost te enotne kršitve z leti spreminjala, da je bila večina zadevnih posameznih zlorab skoncentrirana v obdobju med letoma 2002 in 2005 ter da so se zlorabe razlikovale po svojem verjetnem protikonkurenčnem učinku.

1589 Tožeča stranka navaja, da je Komisija „verjetno“ uporabila ugotovitev enotne kršitve kot obteževalen dejavnik pri določitvi teže. Uporaba enotne kršitve kot dejavnika, ki povečuje težo kršitve, naj bi bila napačna, ker naj za nekatera obdobja ne bi bilo mogoče dokazati, da je lahko „tak dejavnik“ povečal težo zatrjevanega ravnanja. Za del leta 2006, ko naj bi edine prakse, povezane z EGP, zadevale družbo MSH, naj ne bi bilo nobene podlage za to, da bi se lahko ravnanju tožeče stranke zaradi enotne kršitve pripisovala večja teža.

1590 Te trditve je treba zavrni.

1591 Spomniti je treba, da je Komisija v obravnavanem primeru upravičeno naložila enotno globo in da ji ni bilo treba natančno pojasniti, kako je upoštevala vsako izmed očitanih zlorab pri določitvi globe (glej točko 1564 zgoraj). Poleg tega argument tožeče stranke temelji na napačni premisi, da je Komisija povečala težo kršitvenega ravnanja, ki jo je treba upoštevati, zaradi obstoja enotne kršitve. To pa ne drži. Komisija je menila, da se je intenzivnost enotne kršitve z leti spreminjala, da je bila večina zadevnih posameznih zlorab skoncentrirana v obdobju med letoma 2002 in 2005 ter da so se zlorabe razlikovale po svojem verjetnem protikonkurenčnem učinku. V teh ugotovitvah je pravno zadostno upoštevana okoliščina, da je bila za del leta 2006 kršitev v zvezi z družbo MSH edina kršitev, povezana z EGP, ki je bila upoštevana v izpodbijani odločbi.

4. Uporaba množitelja 5,5 za trajanje kršitve

1592 Glede trajanja kršitve je treba opozoriti, da je Komisija v točkah 1787 in 1788 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da se je zloraba začela oktobra 2002 in se nadaljevala najmanj do decembra 2007. Trajala naj bi torej pet let in tri mesece, iz česar naj bi v skladu s točko 24 smernic iz leta 2006 izhajal množitelj 5,5 za upoštevanje tega trajanja.

1593 Po mnenju tožeče stranke izpodbijana odločba vsebuje napako, ker je Komisija uporabila množitelj 5,5 za trajanje za vsako kršitev. Ta pristop naj bi bil v njeno škodo, ker naj bi vsaka izmed kršitev v zvezi s proizvajalci originalne opreme trajala bistveno manj časa kot celotno obdobje kršitve.

1594 Ta trditev ni prepričljiva.

1595 V nasprotju s trditvijo tožeče stranke namreč Komisija množitelja 5,5 ni uporabila za vsako od posameznih kršitev, ampak ga je uporabila za enotno kršitev. Ker je Komisija pravilno ugotovila obstoj enotne kršitve, ki je trajala od oktobra 2002 do decembra 2007 (glej točke od 1561 do 1563), tega pristopa ni mogoče grajati.

5. Retroaktivna uporaba smernic iz leta 2006

1596 Tožeča stranka trdi, da je Komisija z retroaktivno uporabo smernic iz leta 2006 kršila načeli prepovedi retroaktivnosti in varstva legitimnih pričakovanj. Nadomestitev enih smernic z drugimi naj bi bilo treba razlikovati od prve uvedbe smernic. S prvo uvedbo smernic naj bi se prvič ustvarilo legitimno pričakovanje, ki dotlej ni obstajalo, to legitimno pričakovanje pa naj bi preprečevalo retroaktivno uporabo novih smernic.

1597 Te trditve ni mogoče sprejeti.

1598 Iz sodne prakse namreč izhaja, da niti načelo pravne varnosti niti načelo zakonitosti v kazenskem pravu, določeno v členu 7(1) EKČP, ne nasprotujeta temu, da se Komisija odloči sprejeti in uporabiti nove smernice o načinu določanja glob, tudi potem, ko je bila kršitev storjena. Zaradi interesa za učinkovito uporabo pravil o konkurenci je utemeljeno, da mora podjetje v mejah, ki jih določa člen 23 Uredbe št. 1/2003, upoštevati možnost, da se splošna politika konkurence Komisije na področju glob spremeni, kar zadeva metodo izračuna in višino glob (sodba Splošnega sodišča z dne 2. februarja 2012 v zadevi Denki Kagaku Kogyo in Denka Chemicals proti Komisiji, T-83/08, neobjavljena v ZOdl., točke od 98 do 127). Ta ugotovitev velja tudi v zvezi s členom 49(1) Listine o temeljnih pravicah. Komisija je torej *a fortiori* upravičeno uporabila svoje smernice iz leta 2006 za enotno kršitev, ki se je končala šele po njihovem sprejetju.

B – Domnevni neobstoj kršitve člena 82 ES, ki bi bila storjena naklepno ali iz malomarnosti

1599 Tožeča stranka trdi, da ni ravnala malomarno. V utemeljitev te trditve v bistvu navaja, da pogojni rabati niso vedno nezakoniti in da so gole omejitve nova kategorija zlorabe. Tožeča stranka naj bi izkazala, da Komisija ni dokazala obstoja strategije, namenjene izrinjenju družbe AMD. Komisija naj bi storila napako, ko je menila, da je tožeča stranka sprejemala ukrepe za prikrivanje svojega ravnanja. Rezultatov, ki jih je Komisija dobila pri uporabi testa AEC, naj tožeča stranka ne bi mogla predvideti. Ti rezultati naj bi namreč temeljili na internih podatkih različnih proizvajalcev originalne opreme, to je informacijah, ki naj jih družba Intel ne bi nikoli poznala in ki naj ji ne bi bile dostopne.

1600 Teh trditev ni mogoče sprejeti.

1601 V skladu z ustaljeno sodno prakso je pogoj za to, da je bila kršitev storjena naklepno ali iz malomarnosti, izpolnjen, če zadevno podjetje ne more prezreti, da je njegovo ravnanje protikonkurenčno, ne glede na to, ali se zaveda, da je kršilo pravila o konkurenci iz Pogodbe (zgoraj v točki 1564 navedena sodba Tetra Pak proti Komisiji, točka 238, in sodba Splošnega sodišča z dne 10. aprila 2008 v zadevi Deutsche Telekom proti Komisiji, T-271/03, ZOdl., str. II-477, točka 295). Podjetje se zaveda protikonkurenčne narave svojega ravnanja, ko se zaveda dejanskih elementov, ki upravičujejo ugotovitev obstoja prevladujočega položaja na zadevnem trgu in ugotovitev Komisije o zlorabi tega položaja (glej v tem smislu zgoraj v točki 74 navedeno sodbo Michelin I, točka 107, in zgoraj v točki 1586 navedeno sodbo Raiffeisen Zentralbank Österreich in drugi proti Komisiji, točki 207 in 210; glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca J. Mazáka k zgoraj v točki 98 navedeni sodbi Sodišča Deutsche Telekom, ZOdl., str. I-9567, točka 39).

1602 Prvič, v zvezi s trditvijo, da pogojni rabati niso vedno nezakoniti in da so gole omejitve nova kategorija zlorabe, zadostuje ugotovitev, da se taka trditev nanaša le na dokazovanje, da je tožeča stranka prezrla nezakonitost ravnanja, očitane v izpodbijani odločbi, glede na člen 82 ES. Zato jo je treba v skladu s sodno prakso, navedeno v prejšnji točki, zavrniti (glej po analogiji zgoraj v točki 98 navedeno sodbo Sodišča Deutsche Telekom, točka 127). Tožeča stranka nikakor ni mogla prezreti protikonkurenčnosti svojega ravnanja. Sodišča Unije so večkrat obsodila prakse, ki jih je izvajalo podjetje s prevladujočim položajem in pri katerih je šlo za dodelitev finančnih spodbud, pogojenih z izključnostjo. V zvezi s tem zadostuje napotiti na zgoraj v točki 71 navedeno sodbo Hoffmann-La Roche ter zgoraj

v točki 89 navedeno sodbo Sodišča BPB Industries in British Gypsum. Kar zadeva gole omejitve, je bilo v točkah 219 in 220 zgoraj ugotovljeno, da se opredelitev takih praks kot zlorab ne more šteti za novost in da v vsakem primeru dejstvo, da ravnanje z enakimi značilnostmi še ni bilo preučeno v predhodnih odločbah, podjetja ne razbremeni njegove odgovornosti.

1603 Drugič, spomniti je treba, da dokazi, upoštevani v izpodbijani odločbi, pravno zadostno dokazujejo, da je tožeča stranka izvajala dolgoročno celovito strategijo, namenjeno preprečevanju dostopa družbe AMD do strateško najpomembnejših prodajnih kanalov, in da si je prizadevala prikrivati protikonkurenčnost svojega ravnanja, vsaj kar zadeva njena razmerja z družbami Dell, HP, Lenovo in MSH (glej točke od 1523 do 1552 zgoraj). Posledično je mogoče sklepati, da je tožeča stranka storila ugotovljeno kršitev vsaj iz malomarnosti.

1604 Tretjič, zavrtni je treba trditev tožeče stranke, da ni mogla predvideti rezultatov, ki jih je Komisija dobila pri uporabi testa AEC. Spomniti je treba, da se je Komisija v izpodbijani odločbi oprla predvsem na merila, določena s sodno prakso v zgoraj v točki 71 navedeni sodbi Hoffmann-La Roche, da je ugotovila nezakonitost rabatov za izključnost (glej točke 69, 72 in 73 zgoraj). Nasprotno pa je izpodbijano odločbo podkrepila s testom AEC le zaradi celovitosti (glej točki 173 in 175 zgoraj). Opozoriti je treba, da uporaba testa AEC ni potrebna za dokaz nezakonitosti praks tožeče stranke in da tak test za podjetje s prevladujočim položajem tudi ne more biti zanesljivo sredstvo za izključitev vsakršne kršitve (glej točke od 140 do 166 zgoraj). Tudi če tožeča stranka ne bi mogla predvideti rezultatov, ki jih je Komisija dobila z uporabo tega testa, s to okoliščino ne bi bilo mogoče ovreči dejstva, da tožeča stranka ni mogla prezreti dejanskih elementov, ki upravičujejo ugotovitev Komisije o zlorabi njenega prevladujočega položaja na podlagi meril, določenih s sodno prakso v zgoraj v točki 71 navedeni sodbi Hoffmann-La Roche.

C – Domnevna nesorazmernost globe

1605 Tožeča stranka v utemeljitev svoje ugotovitve, da je bila višina globe nesorazmerna, v bistvu navaja tri trditve. Globe naj ne bi naložil neodvisen organ. Bila naj bi nesorazmerna v primerjavi z globami, naloženimi v drugih odločbah. Naložitev najvišje globe, ki je bila sploh kdaj naložena, naj bi bila nesorazmerna glede na neobstoj konkretnih učinkov kršitve na trg.

1606 Vse te trditve je treba zavrtni.

1. Trditev v zvezi z neobstojem neodvisnosti Komisije

1607 Po mnenju tožeče stranke Komisija ni neodvisno in nepristransko sodišče, kot ga opredeljuje EKČP. Trdi, da je bila globa, glede na to, da je ta kazenske narave v smislu člena 6 EKČP, naložena nezakonito in ob kršenju njene pravice do tega, da o kakršnih koli kazenskih obtožbah zoper njo odloča neodvisno sodišče.

1608 Te trditve ni mogoče sprejeti.

1609 Pravica do dostopa do neodvisnega in nepristranskega sodišča, na katero se opira tožeča stranka, spada med jamstva, določena v členu 6(1) EKČP. V pravu Unije je varstvo, podeljeno s tem členom, zagotovljeno s členom 47 Listine o temeljnih pravicah. Zato se je treba sklicevati le na zadnjenavedeni člen (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 8. decembra 2011 v zadevi Chalkor proti Komisiji, C-386/10 P, ZOdl., str. I-13085, točka 51). Člen 52(3) Listine o temeljnih pravicah določa, da kolikor ta listina vsebuje pravice, ki ustrezajo pravicam, zagotovljenim z EKČP, sta vsebina in obseg teh pravic enaka kot vsebina in obseg pravic, ki ju določa ta konvencija. V skladu s pojasnili k tej določbi, ki jih mora sodišče Unije upoštevati na podlagi člena 52(7) Listine o temeljnih pravicah, vsebina in obseg

zagotovljenih pravic nista določena le z besedilom EKČP, temveč tudi, med drugim, s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 22. decembra 2010 v zadevi DEB, C-279/09, ZOdl., str. I-13849, točka 35).

- ¹⁶¹⁰ Iz sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice izhaja, da člen 6(1) EKČP ne izključuje, da v upravnem postopku „kazen“ najprej naloži upravni organ. Vendar zahteva, da nad odločbo upravnega organa, ki ne izpolnjuje pogojev, določenih v členu 6(1) EKČP, pozneje nadzor opravi sodni organ, ki ima neomejeno pristojnost. Med značilnostmi sodnega organa z neomejeno pristojnostjo je pristojnost, da v celoti glede dejanskih in pravnih elementov spremeni izpodbijano odločbo, ki jo je izdal nižji organ. Sodni organ mora biti pristojen zlasti za presojo vseh dejanskih in pravnih vprašanj, ki so upoštevana za spor, o katerem odloča (glej sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 27. septembra 2011, A. Menarini Diagnostics proti Italiji, pritožba št. 43509/08, točka 59).
- ¹⁶¹¹ Iz te sodne prakse je mogoče sklepati, da dejstvo, da ima Komisija pooblastila, da preiskuje, obtožuje in odloča v postopkih v zvezi s kršitvami pravil o konkurenci iz Uredbe št. 1/2003, ni v nasprotju s členom 47 Listine o temeljnih pravicah, če imajo podjetja, zoper katera potekajo ti postopki, pravico, da odločbo Komisije izpodbijajo pri organu, ki ustreza zahtevam iz tega člena (sklepni predlogi generalnega pravobranilca P. Mengozzija k sodbi Sodišča z dne 29. septembra 2011 v zadevi Elf Aquitaine proti Komisiji, C-521/09 P, ZOdl., str. I-8947, točka 31).
- ¹⁶¹² V zvezi s tem iz sodne prakse izhaja, da nadzor zakonitosti, določen v členu 263 PDEU in dopolnjen z neomejeno pristojnostjo glede zneska globe, določeno v členu 31 Uredbe št. 1/2003 v skladu s členom 261 PDEU, izpolnjuje zahteve načela učinkovitega sodnega varstva, določenega v členu 47 Listine o temeljnih pravicah. Nadzor, določen s Pogodbama, namreč pomeni, da lahko sodišče Unije opravlja nadzor tako nad dejstvi kot nad uporabo prava in da ima pooblastilo za presojo dokazov, razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe in spremembo zneska glob (glej v tem smislu zgoraj v točki 1609 navedeno sodbo Chalkor proti Komisiji, točka 67).

2. Nesorazmernost globe v primerjavi z drugimi globami

- ¹⁶¹³ Tožeča strank trdi, da naložena globa ni sorazmerna v primerjavi z drugimi novejšimi zadevami, vključno z zadevo, v kateri je bila izdana sodba Splošnega sodišča z dne 17. septembra 2007 v zadevi Microsoft proti Komisiji (T-201/04, ZOdl., str. II-3601).
- ¹⁶¹⁴ Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da predhodna upravna praksa Komisije ne more biti pravni okvir za globe v zvezi s konkurenco in da so odločbe glede drugih zadev le namig glede morebitne kršitve načela enakega obravnavanja, ker je malo verjetno, da so okoliščine teh, kot so trgi, proizvodi, podjetja in zadevna obdobja, enake (sodbi Sodišča z dne 21. septembra 2006 v zadevi JCB Service proti Komisiji, C-167/04 P, ZOdl., str. I-8935, točki 201 in 205, in z dne 7. junija 2007 v zadevi Britannia Alloys & Chemicals proti Komisiji, C-76/06 P, ZOdl., str. I-4405, točka 60, ter sodba Splošnega sodišča z dne 16. junija 2011 v zadevi Caffaro proti Komisiji, T-192/06, ZOdl., str. II-3063, točka 46).
- ¹⁶¹⁵ Vendar morajo Komisija, ko nekemu podjetju naloži globo zaradi kršitve pravil o konkurenci, in ostale institucije pri vseh svojih dejavnostih spoštovati načelo enakega obravnavanja, ki nasprotuje temu, da se primerljivi položaji obravnavajo različno in da se različni položaji obravnavajo podobno, razen če je tako obravnavanje objektivno upravičeno. Prejšnje odločbe Komisije na področju glob pa so glede spoštovanja načela enakega obravnavanja vendarle lahko upoštevene, le če se dokaže, da so okoliščine zadev, v katerih so bile izdane te druge odločbe, kot so trgi, proizvodi, države, podjetja in zadevna obdobja, primerljive s tistimi v obravnavanem primeru (sodba Splošnega sodišča z dne 29. junija 2012 v zadevi E.ON Ruhrgas in E.ON proti Komisiji, T-360/09, točki 261 in 262 ter navedena sodna praksa).

- ¹⁶¹⁶ V obravnavani zadevi pa tožeča stranka ni dokazala, da so okoliščine zadev, v katerih so bile izdane prejšnje odločbe, na katere se sklicuje, primerljive z okoliščinami obravnavanega primera. Zato ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točki 1615 zgoraj, te odločbe niso upoštevne glede spoštovanja načela enakega obravnavanja.
- ¹⁶¹⁷ Prvič, glede zadeve, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 1613 navedena sodba Microsoft proti Komisiji, tožeča stranka samo poudarja razliko med to zadevo in obravnavanim primerom s trditvijo, da so bili v navedeni zadevi s spornimi praksami povzročeni mnogi izmerljivi negativni učinki na konkurente, kar ne velja za obravnavani primer. Vendar tožeča stranka ne navaja nobene trditve, s katero bi dokazala, da so okoliščine zadeve, v kateri je bila izdana sodba Microsoft proti Komisiji, primerljive z okoliščinami obravnavanega primera. Opozoriti je treba, da se je navedena zadeva nanašala med drugim na druge trge in drugačne zlorabe od teh, ki so predmet obravnavane zadeve.
- ¹⁶¹⁸ Drugič, tožeča stranka se v podporo svoji trditvi, da je globa, ki ji je bila naložena, daleč višja od najvišje globe, ki je bila sploh kdaj naložena ponovnemu kršitelju v zadevi v zvezi z omejevalnim sporazumom, sklicuje na Odločbo Komisije z dne 12. novembra 2008 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 [ES] in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39.125 – Car glass), katere povzetek je objavljen v Uradnem listu z dne 25. julija 2009 (UL C 173, str. 13). Vendar tožeča stranka ne podaja dokazov o tem, da so okoliščine zadeve, v kateri je bila izdana navedena odločba, ki se je nanašala na omejevalni sporazum, in ne na zlorabo prevladujočega položaja, primerljive z okoliščinami obravnavanega primera.
- ¹⁶¹⁹ Tretjič, kar zadeva primerjavo globe, naložene v obravnavani zadevi, z globami, naloženimi v zadevah, v katerih so bile izdane zgoraj v točki 71 navedena sodba Hoffmann-La Roche, zgoraj v točki 74 navedena sodba Michelin I, zgoraj v točki 75 navedena sodba Michelin II in zgoraj v točki 186 navedena sodba Splošnega sodišča British Airways, je treba ugotoviti, da tožeča stranka prav tako ni dokazala, da so okoliščine navedenih zadev primerljive z okoliščinami obravnavane zadeve. V zvezi s tem je treba po eni strani spomniti, da se zadeve, v katerih so bile izdane zgoraj v točki 74 navedena sodba Michelin I, zgoraj v točki 75 navedena sodba Michelin II in zgoraj v točki 186 navedena sodba Splošnega sodišča British Airways, niso nanašale na rabate za izključnost, ampak na rabate tretje kategorije (glej točko 78 zgoraj), in da obravnavana zadeva vključuje tudi gole omejitve. Po drugi strani je treba poudariti, da – ob predpostavki, da so vrste zlorab, ki so predmet obravnavane zadeve, podobne ali celo enake kot vrste zlorab v zadevah, v katerih so bile izdane zgoraj v točki 71 navedena sodba Hoffmann-La Roche, zgoraj v točki 74 navedena sodba Michelin I, zgoraj v točki 75 navedena sodba Michelin II in zgoraj v točki 186 navedena sodba Splošnega sodišča British Airways – ta okoliščina ne more zadoščati za to, da bi postale obravnavana zadeva in zadeve, na katere se sklicuje tožeča stranka, primerljive v smislu sodne prakse, navedene v točki 1615 zgoraj, glede na razlike med temi zadevami zlasti v zvezi s podjetji, trgi in zadevnimi proizvodi ter upoštevajoč čas, ki je pretekel med navedenimi zadevami, in razvoj politike Komisije na področju glob.

3. Potreba po dokazovanju konkretnih učinkov kršitve

- ¹⁶²⁰ Spomniti je treba, da je Komisija za določitev teže kršitve upoštevala med drugim naravo kršitve, tržni delež zadevnih podjetij in geografski obseg kršitve. Kar natančneje zadeva naravo kršitve, je Komisija v točki 1780 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da ima trg CPE x86 velik gospodarski pomen. V skladu z navedeno odločbo je bilo leta 2007 na tem trgu ustvarjenih več kot 30 milijard USD prihodkov. To naj bi pomenilo, da ima vsako protikonkurenčno ravnanje na tem trgu precejšen vpliv.
- ¹⁶²¹ Tožeča stranka trdi, da višina globe temelji na domnevnem „precejšnjem vplivu“ na trg, da pa ni bila opravljena nobena analiza dejanskih učinkov tako imenovanih zlorab na družbo AMD ali na trg. Opozarja, da je njena globa v višini 1,06 milijarde EUR najvišja globa, ki ji bila sploh kdaj naložena enemu samemu podjetju zaradi kršitve pravil o konkurenci. Zato naj bi bilo treba pri določitvi te globe upoštevati dejanske učinke kršitve ter vzročno zvezo med temi učinki in škodo za potrošnike ali

konkurentne, ne glede na vprašanje, ali so dejanski učinki upoštevni za ugotavljanje obstoja zlorabe. Tožeča stranka navaja, da dokazi kažejo, da je bila v zadevnem obdobju za trg CPE značilna ostra konkurenca med družbama AMD in Intel, posledica tega pa sta bili neprestano zniževanje cen in izboljševanje kakovosti proizvodov, kar je najbolj koristilo potrošnikom. Poleg tega naj bi družba AMD povečala svoje tržne deleže. Nazadnje, odločitev proizvajalcev originalne opreme za nabavo proizvodov tožeče stranke naj bi vsaj delno, če ne v celoti, temeljila na ekonomskih razlogih, ki niso povezani z ustvarjanjem zvestobe s pogojnimi rabati.

¹⁶²² Na podlagi člena 23(3) Uredbe št. 1/2003 se pri določanju višine globe upošteva teža, pa tudi trajanje kršitve. Iz sodne prakse izhaja, da je treba težo kršitev konkurenčnega prava ugotoviti ob upoštevanju velikega števila dejavnikov, kot so okoliščine posameznega primera, njegov kontekst in odvrtačni učinek glob, pri čemer ni obveznega in izčrpnega seznama meril, ki jih je obvezno treba upoštevati. Zato v nasprotju s trditvami tožeče stranke dejanski vpliv kršitve na trg načeloma – v skladu z merili, določenimi v sodni praksi – ni obvezen element, ampak le eden od elementov, upoštevni za presojo teže kršitve in odmero globe (glej v tem smislu in po analogiji sodbo Sodišča z dne 3. septembra 2009 v zadevi Prym in Prym Consumer proti Komisiji, C-534/07 P, ZOdl., str. I-7415, v nadaljevanju: sodba Prym, točki 54 in 55). Poleg tega iz sodne prakse izhaja, da so lahko pri določanju višine globe pomembnejši dejavniki, povezani s predmetom ravnanja, kot dejavniki, povezani z njegovimi učinki (zgoraj v točki 64 navedena sodba AstraZeneca, točka 902).

¹⁶²³ Na podlagi Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) uredbe št. 17 in člena 65(5) pogodbe [PJ] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 171, v nadaljevanju: smernice iz leta 1998) je bilo treba pri ocenjevanju teže kršitve upoštevati med drugim „njen dejanski vpliv na trg, kjer se to lahko meri“ (naslov 1.A navedenih smernic). V zvezi s tem je iz sodne prakse izhajalo – vsaj kar zadeva kršitve, ki jih je bilo mogoče opredeliti kot zelo resne kršitve že na podlagi njihove narave – da je dejanski vpliv kršitve na trg le neobvezen element, ki lahko Komisiji omogoči, da izhodiščno globo poveča nad najmanjši predvideni znesek 20 milijonov EUR (glej v tem smislu zgoraj v točki 1622 navedeno sodbo Prym, točka 75). Res je, da je iz sodne prakse izhajalo tudi, da se Komisija ne sme opreti le na preprosto domnevo, kadar meni, da je za izračun globe treba upoštevati ta neobvezen element, to je dejanski vpliv kršitve na trg, ampak mora predložiti konkretne, verodostojne in zadostne indice, na podlagi katerih lahko presodi, kako je lahko kršitev dejansko vplivala na konkurenco na navedenem trgu (zgoraj v točki 1622 navedena sodba Prym, točka 82).

¹⁶²⁴ Vendar v obravnavani zadevi določitev zneska globe ne temelji na smernicah iz leta 1998, ampak na smernicah iz leta 2006. Poudariti je treba, da v nasprotju s smernicami iz leta 1998 v smernicah iz leta 2006 ni več predvideno, da se pri presoji teže dane kršitve upošteva „dejanski vpliv na trg, kjer se to lahko meri“. V skladu s točko 22 smernic iz leta 2006 bo Komisija pri odločitvi, ali bi moral biti delež vrednosti prodaje, določen glede na težo kršitve, v spodnjem ali zgornjem delu razpona, ki lahko sega do 30 %, upoštevala več dejavnikov, kot so narava kršitve, skupni tržni delež vseh zadevnih podjetij, geografski obseg kršitve in dejstvo, ali je bila kršitev izvršena ali ne.

¹⁶²⁵ Torej drži, da Komisija v skladu s smernicami iz leta 2006 praviloma ni dolžna upoštevati dejanskega vpliva kršitve na trg, ko odloča o deležu vrednosti prodaje, določenem glede na težo kršitve. Vendar je treba opozoriti, da s temi smernicami tudi ni prepovedano upoštevati dejanskega vpliva kršitve na trg z namenom, da bi se ta delež zvišal. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da če je po mnenju Komisije primerno upoštevati dejanski vpliv kršitve na trg zaradi zvišanja tega deleža, se sodna praksa, navedena v točki 1623 zgoraj, uporablja tudi v zvezi s smernicami iz leta 2006, tako da mora Komisija predložiti konkretne, verodostojne in zadostne indice, na podlagi katerih lahko presodi, kako je lahko kršitev dejansko vplivala na konkurenco na navedenem trgu. Nasprotno pa ni nujno, da Komisija pri presoji teže kršitve na podlagi točke 22 smernic iz leta 2006 upošteva neobstoj dejanskega vpliva kot olajševalen dejavnik. Dovolj je, da je delež vrednosti prodaje, ki se upošteva in ga določi Komisija, utemeljen z drugimi dejavniki, ki lahko vplivajo na določitev teže kršitve.

- 1626 Trditve tožeče stranke je treba presoditi z vidika zgornjih ugotovitev.
- 1627 Prvič, zavrnuti je treba trditev, da višina globe v obravnavanem primeru temelji na domnevnem „precejšnjem vplivu“ na trg, medtem ko ni bila opravljena nobena analiza dejanskih učinkov tako imenovanih zlorab na družbo AMD ali na trg. Ugotoviti je namreč treba, da Komisija v obravnavanem primeru za določitev teže kršitve ni upoštevala njenega dejanskega vpliva na trg. V nasprotju s trditvijo tožeče stranke iz ugotovitve Komisije v izpodbijani odločbi, da „ima vsako protikonkurenčno ravnanje na [trgu CPE x86] precejšen vpliv“, ni mogoče sklepati, da je Komisija upoštevala tak vpliv. V zvezi s tem je treba spomniti, da je Komisija ugotovitev, nad katero se pritožuje tožeča stranka, podala, da bi opisala naravo kršitve. Ker se „narava“ kršitve navezuje na njene abstraktne in splošne značilnosti, je lahko Komisija v tem okviru upravičeno ugotovila, da ima glede na obsežnost prihodkov, ustvarjenih na trgu CPE x86, vsako protikonkurenčno ravnanje na tem trgu precejšen vpliv. S tem Komisija ni upoštevala dejanskih učinkov praks, ki so predmet izpodbijane odločbe, na trg, temveč je upoštevala „naravo“ teh praks in torej možnost, da se z njimi ustvarijo taki učinki.
- 1628 Dejstvo, da Komisija za določitev zneska globe ni upoštevala dejanskega vpliva kršitve na trg, potrjujeta tudi naslednji okoliščini. Po eni strani, medtem ko nekateri odlomki izpodbijane odločbe, ki se ne nanašajo na določitev zneska globe, vsebujejo ugotovitve v zvezi z dejanskim vplivom ravnanja tožeče stranke na svobodno izbiro proizvajalcev originalne opreme in družbe MSH (glej točki 1001 in 1678 obrazložitve navedene odločbe) ter na škodo, povzročeno potrošnikom (glej točke od 1597 do 1616 obrazložitve navedene odločbe), se Komisija pri določanju teže kršitve ni sklicevala na te ugotovitve. Po drugi strani je Komisija v okviru sklepne ugotovitve v zvezi s težo kršitve v točki 1785 obrazložitve iste odločbe ugotovila, da so se zlorabe razlikovale po svojem „verjetnem protikonkurenčnem učinku“. Dejstvo, da se je Komisija v okviru sklepne ugotovitve v zvezi s težo kršitve sklicevala na „verjetni protikonkurenčni učinek“ posameznih zlorab, nedvoumno kaže, da ni upoštevala dejanskega vpliva kršitve na trg, ampak samo njen verjetni učinek.
- 1629 Posledično je treba ugotoviti, da se Komisija ni oprla na dejanski vpliv kršitve, da bi povečala njeno težo.
- 1630 Drugič, zavrnuti je treba tudi trditev tožeče stranke, da je Komisija storila napako, ker ni upoštevala neobstoja dejanskih učinkov kršitve ter neobstoja vzročne zveze med temi učinki in škodo za potrošnike ali konkurente kot olajševalnega dejavnika pri presoji teže kršitve. Ugotoviti je treba, da Komisija pri odločitvi, da bo delež vrednosti prodaje, določen glede na težo kršitve, znašal 5 %, ni bila dolžna upoštevati zatrjevanega neobstoja dejanskega vpliva kršitve na trg. V obravnavanem primeru je namreč odločitev, da bo delež vrednosti prodaje, ki se upošteva, znašal 5 %, utemeljena z drugimi dejavniki, na katere se je Komisija oprla v izpodbijani odločbi pri določitvi teže kršitve.
- 1631 V zvezi s tem je treba uvodoma ugotoviti, da je 5-odstotni delež, določen v izpodbijani odločbi, v spodnjem delu razpona, ki lahko v skladu s točko 21 smernic iz leta 2006 sega do 30 %.
- 1632 Dalje, kar zadeva, na prvem mestu, naravo kršitve, je treba navesti, da je Komisija v točkah 1780 in 1781 obrazložitve izpodbijane odločbe menila, da je poleg tožeče stranke, ki ima 80-odstotni tržni delež, edini pravi konkurent na trgu družba AMD. Spomnila je tudi, da je tožeča stranka izvajala celovito strategijo, namenjeno izrinjenju družbe AMD s trga. Tako naj bi bil namen zlorab, ki jih je izvajala tožeča stranka, izrinuti edinega resnega konkurenta ali vsaj omejiti njegov dostop do trga. Če bi bila družba AMD izključena ali odrinjena na rob, naj bi bilo glede na ovire za dostop do proizvodnje CPE x86 verjetno, da ne bi bilo drugih udeležencev, ki bi lahko prepričljivo vstopili na trg.
- 1633 Na drugem mestu, glede tržnega deleža zadevnih podjetij je Komisija v točki 1783 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da je v celotnem obdobju kršitve tožeča stranka ne le imela prevladujoč položaj v vseh segmentih trga CPE x86, ampak je bil njen tržni delež tudi veliko večji od deleža njenih konkurentov.

- 1634 Na tretjem mestu, v zvezi z geografskim obsegom kršitve je Komisija v točki 1784 obrazložitve izpodbijane odločbe ugotovila, da je dokazala, da je imela strategija tožeče stranke, namenjena izključitvi družbe AMD, svetoven obseg. V okviru presoje teže kršitve naj bi ta okoliščina pomenila, da je kršitev zadevala celoten EGP (glej točke od 1578 do 1582 zgoraj).
- 1635 Na četrtem mestu, spomniti je treba, da je Komisija v okviru sklepne ugotovitve v zvezi s težo kršitve v točki 1785 obrazložitve izpodbijane odločbe med drugim ugotovila, da je tožeča stranka storila enotno kršitev, katere intenzivnost se je z leti spreminjala, da so se posamezne zlorabe razlikovale po svojem verjetnem protikonkurenčnem učinku in da si je tožeča stranka prizadevala prikrivati protikonkurenčnost svojega ravnanja (glej točke od 1583 do 1591 zgoraj).
- 1636 Te ugotovitve, ki jih bodisi tožeča stranka ne izpodbija bodisi jih je Komisija pravno zadostno dokazala, zadoščajo za utemeljitev določitve deleža vrednosti prodaje na 5 %.
- 1637 Tretjič, kar zadeva trditve tožeče stranke, s katerimi želi ta utemeljiti neobstoj konkretnih učinkov na trg in vzročne zveze, je treba zaradi celovitosti spomniti, da niti povečanje tržnih deležev družbe AMD niti zniževanje cen CPE x86 v obdobju, na katero se nanaša izpodbijana odločba, ne pomenita, da prakse tožeče stranke niso imele učinka. Če teh praks ne bi bilo, je mogoče sklepati, da bi se lahko tržni deleži konkurenta še bolj povečali, cene CPE x86 pa še bolj znižale (glej točko 186 zgoraj). Prav tako je treba glede navedbe tožeče stranke, da so odločitve proizvajalcev originalne opreme za nabavo njenih proizvodov temeljile na ekonomskih razlogih, ki niso povezani z ustvarjanjem zvestobe s pogojnimi rabati, ugotoviti, da s to trditvijo ni mogoče izključiti vsakršnega vpliva zadevnih pogojnih rabatov in plačil na poslovne odločitve teh proizvajalcev originalne opreme (glej točko 597 zgoraj).

4. Sklep

- 1638 Vse trditve tožeče stranke, katerih namen je dokazati, da je bila višina globe nesorazmerna, je treba zato zavrni.

D – Izvajanje neomejene pristojnosti

- 1639 Tožeča stranka je na obravnavi poudarila štiri točke, zaradi katerih je po njenem mnenju utemeljeno, da Splošno sodišče v okviru izvajanja svoje neomejene pristojnosti zniža znesek globe. Prvič, tožeča stranka opozarja na zapletenost te zadeve in trdi, da ji je bilo zelo težko spoštovati zakone. Komisija naj bi v obravnavanem primeru sledila pristopu iz navodil glede člena 82. V teh navodilih naj pogojni rabati ne bi bili prepovedani, ampak naj bi se zahtevala uporaba testa AEC. Splošno sodišče naj bi moralo upoštevati pravno negotovost, povzročeno s tem. Drugič, tožeča stranka navaja, da je upravni postopek trajal devet let, s členom 6 EKČP in členom 41 Listine o temeljnih pravicah pa se zahteva hitro obravnavanje kazenskih zadev. Precejšen del te zamude naj bi bil posledica dela, ki je bilo potrebno za uporabo testa AEC. Zamuda naj bi bila dejavnik, ki ga lahko Splošno sodišče vedno upošteva. Tretjič, Splošno sodišče naj bi moralo upoštevati odločbo Evropskega varuha človekovih pravic z dne 14. julija 2009, v kateri je bilo ugotovljeno, da je nezapis sestanka med Komisijo in g. D1 pomenil nepravilnost. Četrto, kar zadeva zlorabo v zvezi z družbo Acer, naj bi moralo Splošno sodišče upoštevati dejstvo, da je lahko odložitev uvajanja prenosnega računalnika trajala samo od dva do štiri tedne.
- 1640 Vendar nobena od teh trditev ne more pripeljati do spremembe zneska globe, ki ga je določila Komisija.
- 1641 Prvič, tožeča stranka ne more izpeljati nobene koristi iz zatrjevane pravne negotovosti, kar zadeva nezakonitost rabatov za izključnost. Komisija in Sodišče sta namreč večkrat obsodila prakse, ki jih je izvajalo podjetje s prevladujočim položajem in pri katerih je šlo za dodelitev finančnih spodbud, pogojenih z izključnostjo (glej točko 1602 zgoraj). Kar zadeva navodila glede člena 82, je iz točke 916

obrazložitve izpodbijane odločbe razvidno, da jih Komisija v obravnavani zadevi ni uporabila. Kot je bilo pojasnjeno zgoraj, ji tega tudi ni bilo treba storiti. Poleg tega tožeča stranka ni dokazala, da je Komisija pri njej ustvarila legitimno pričakovanje glede uporabe testa AEC (glej točke od 160 do 165 zgoraj).

¹⁶⁴² Drugič, trditve tožeče stranke v zvezi s trajanjem upravnega postopka prav tako ni mogoče sprejeti.

¹⁶⁴³ V zvezi s tem je treba poudariti, da izvajanje neomejene pristojnosti ne pomeni isto kot nadzor po uradni dolžnosti in da je postopek pred sodišči Unije kontradiktoren. Razen razlogov javnega reda, kot je neobstoje obrazložitve izpodbijane odločbe, ki jih mora sodišče preizkusiti po uradni dolžnosti, mora razloge zoper izpodbijano odločbo navesti tožeča stranka in predložiti dokaze v podporo tem razlogom (zgoraj v točki 1609 navedena sodba Chalkor proti Komisiji, točka 64).

¹⁶⁴⁴ Tožbeni razlog, ki ga navaja tožeča stranka in se nanaša samo na trajanje upravnega postopka, ne pa na trajanje postopka pred Splošnim sodiščem, je treba na podlagi člena 48(2) Poslovnika razglasiti za nedopusten. Tega tožbenega razloga, ki ni bil naveden v tožbi in ne temelji na nobeni novi pravni ali dejanski okoliščini, ki bi se pojavila med postopkom, ni mogoče šteti za neposredno ali implicitno razširitev razloga, predhodno navedenega v tožbi. Poleg tega v okoliščinah te zadeve ni treba po uradni dolžnosti preučiti tožbenega razloga nerazumnega trajanja postopka pred Komisijo (glej po analogiji sodbo Splošnega sodišča z dne 30. aprila 2009 v zadevi CD-Contact Data proti Komisiji, T-18/03, ZOdl., str. II-1021, točka 130).

¹⁶⁴⁵ Tretjič, v zvezi z nezapisom sestanka med Komisijo in g. D1 je bilo zgoraj navedeno, da je Komisija, s tem ko je tožeči stranki dala na voljo nezaupno različico internega zapiska, odpravila začetno pomanjkljivost v upravnem postopku, ki je bila posledica tega, da ni pripravila kratkega zapiska in ga dala na voljo tožeči stranki (glej točko 622 zgoraj). V teh okoliščinah ni treba spremeniti zneska globe. Zaradi celovitosti je treba opozoriti, da tudi če ta postopkovna napaka ne bi bila odpravljena, ta nepravilnost ne bi bila taka, da bi Splošno sodišče zaradi nje spremenilo znesek globe.

¹⁶⁴⁶ Četrto, kar zadeva zlorabo v zvezi z družbo Acer, je bila trditev tožeče stranke, da je odložitev uvajanja zadevnega prenosnega računalnika v resnici trajala manj kot štiri mesece, zavrnjena v točkah od 1345 do 1357 zgoraj.

¹⁶⁴⁷ Poleg tega je treba poudariti, da ob upoštevanju neomejene pristojnosti, ki jo ima Splošno sodišče na področju glob, naloženih zaradi kršitev pravil o konkurenci, iz nobenega izmed očitkov, trditev ter pravnih in dejanskih elementov, ki jih je podala tožeča stranka v okviru vseh zgoraj preučenih tožbenih razlogov, ni mogoče sklepati, da je globa, ki ji je bila naložena z izpodbijano odločbo, nesorazmerna. Nasprotno, šteti je treba, da je ta globa primerna glede na okoliščine zadeve. V okviru te presoje je treba upoštevati med drugim okoliščine, navedene v točkah od 1631 do 1636 zgoraj, in dejstvo, da globa ustreza 4,15 % letnega prometa družbe Intel, kar je precej pod zgornjo mejo 10 %, določeno v členu 23(2) Uredbe št. 1/2003.

Stroški

[...]

Iz teh razlogov je

SPLOŠNO SODIŠČE (sedmi razširjeni senat)

razsodilo:

1. Tožba se zavrne.

2. **Intel Corp. nosi svoje stroške, stroške Evropske komisije, razen njenih stroškov, povezanih z intervencijo Association for Competitive Technology, in stroške Union fédérale des consommateurs – Que choisir (UFC – Que choisir).**
3. **Association for Competitive Technology nosi svoje stroške in stroške Komisije, povezane z njegovo intervencijo.**

Dittrich
Schwarcz

Wiszniewska-Białecka

Prek
Kančeva

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourggu, 12. junija 2014.

Podpisi